

ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ : ਮੇਘ ਰਾਜ ਮਿੱਤਰ

ਸੰਪਾਦਕ : ਅਜਮੇਰ ਸਿੱਧੂ

ਰਣਜੀਤ ਝਨੇਰ

ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਬੰਧਕ : ਅਮਿੱਤ ਮਿੱਤਰ

ਸੰਪਾਦਕੀ ਬੋਰਡ

- * ਮੇਘ ਰਾਜ ਰੱਲਾ
- * ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਹੰਦਿਆਇਆ
- * ਹਰਪਿੰਦਰ ਬਰਾੜ (ਕੈਨੇਡਾ)
- * ਡਾ. ਹਰੀਸ਼ ਮਲਹੋਤਰਾ ਬਰਮਿੰਘਮ
- * ਸੁਖਵੀਰ ਰੈਣਾ
- * ਡਾ. ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਐਮ. ਡੀ.
- * ਡਾ. ਵਿਸ਼ਾਲ ਭਾਰਤੀ ਐਮ. ਡੀ.
- * ਡਾ. ਪਵਿੱਤਰ ਅਮਰਗੜ੍ਹ
- * ਸੁਖਵੀਰ ਜੋਗਾ

ਦਰ ਚੰਦਾ

ਸਲਾਨਾ ਚੰਦਾ	80/-
ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਚੰਦਾ	150/-
ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸਲਾਨਾ ਚੰਦਾ	500/-
ਲਾਈਫ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ	1000/-
ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਲਾਈਫ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ	5000/-

ਚੰਦੇ ਅਤੇ ਰਚਨਾਵਾਂ ਭੇਜਣ ਲਈ ਪਤਾ :-

ਅਮਿੱਤ ਮਿੱਤਰ

ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਨਿਵਾਸ, ਕੱਚਾ ਕਾਲਜ ਰੋਡ,

ਗਲੀ ਨੰਬਰ 8, ਬਰਨਾਲਾ - 148101

(ਪੰਜਾਬ) ਫੋਨ : 01679-241744

Email : tarksheel@yahoo.com

ਨੋਟ : ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ

ਵੱਲੋਂ 'ਵਿਗਿਆਨ ਜੋਤ'

ਸਕੂਲਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਹੈ

ਮੈਗਜ਼ੀਨ 'ਵਿਗਿਆਨ ਜੋਤ'

ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ

ਪੰਜਾਬ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੰ:

4/2-2003 ਮਿਤੀ 2-5-2003

ਐਡੀਟਰ ਪੰਜਾਬੀ ਰਾਹੀਂ ਰਾਜ ਦੀਆਂ

ਸਾਰੀਆਂ ਵਿੱਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਲਈ

ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਹੈ।

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨੋਟ : ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਾਦ

ਵਿਵਾਦ ਸਿਰਫ ਬਰਨਾਲਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ

ਵਿੱਚ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਏਗਾ।

ਅਪ੍ਰੈਲ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਭਰ ਦੇ ਟੀ. ਵੀ. ਚੈਨਲਾਂ ਤੇ ਗਿਣੀ ਮਿਥੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਨਾਲ ਇਕ ਨਿਰਮਲ ਨਾਂ ਦੇ ਬਾਬੇ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਵਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਬਾਬੇ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਹਾਸੇ ਹੀਣੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਮੇਸੇ ਖਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਬਾਬਾ ਕਹਿ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਗੋਲ ਗੱਧੇ ਖਾਉ ਕਿਰਪਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।" ਕੋਕਾ ਕੋਲਾ ਪੀਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲਿਮਕਾ ਪੀਓ ਕਿਰਪਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਮੇਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਚਾਰੇ ਭੁੱਲੇ ਭਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਗੋਲ ਗੱਧੇ ਖਾਣ ਨਾਲ ਕਿਰਪਾ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ? ਲਿਮਕਾ ਦੀ ਬੋਤਲ ਦਾ ਬੰਦੇ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਨਾਲ ਕੀ ਸੰਬੰਧ?

ਅਸਲ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਸਮਝਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰਥ ਹਨ ਕਿ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਤਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਥੋੜੇ ਚਿਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਰ ਸਟੇਜ ਤੇ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਬਦਲਦੀਆਂ ਵੀ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅੱਜ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ ਕੱਲ ਕੋਈ ਹੋਰ ਹੋਵੇਗੀ।

ਨਿਰਮਲ ਵਰਗੇ ਕੁਝ ਚਲਾਕ ਬਾਬਿਆਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇਸ ਕੰਮਜ਼ੋਰੀ ਦਾ ਨਜ਼ਾਇਜ਼ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਉਸਨੇ ਕਿਰਾਏ ਤੇ ਲਏ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਟੀ.ਵੀ. ਤੇ ਸਮੱਸਿਆ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ। ਲਗਭਗ 35 ਚੈਨਲਾਂ ਤੇ ਉਸਨੇ

ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਖਾਉਣ ਲਈ ਸਮਾਂ ਖੀਦਿਆਂ। ਹੁਣ ਜਿਹਨਾਂ ਚੈਨਲਾਂ ਨੂੰ ਬਾਬੇ ਨੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਗੁੱਡੀ ਅਸਮਾਨੀ ਚਾੜਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਬੇ ਦਾ ਪੰਦਾ ਚਮਕਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਹਰ ਰੋਜ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਬਾਬੇ ਦੇ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿਚ ਜਮਾਂ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਹੁਣ ਜਿਹੜੇ ਚੈਨਲਾਂ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਸੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਸਬਕ ਸਿਖਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਬੇ ਦੀਆਂ ਅਖੌਤੀ ਕਰਾਮਾਤਾਂ ਦੇ ਪਰਦੇ ਫਾਸ ਹੋਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਪਰ ਅਫਸੋਸ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬੇਵਕੂਫੀ ਤੇ ਤਾੜੀਆਂ ਮਾਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਲੋਕ ਦੋਖੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਹ ਖਾਸ਼ਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੇਵਕੂਫ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਪਹਿਲਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਆਮ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਐਧ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿਚੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ।

ਸਾਰੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਆਗੂ ਅਜਿਹੇ ਬਾਬਿਆਂ ਦੇ ਪੈਰ ਘੁੱਟਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਾਬਿਆਂ ਦੇ ਲੱਖਾਂ ਭਗਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਝੋਲੀ ਵਿਚ ਆ ਡਿੱਗਣਗੇ ਤੇ ਬਾਬੇ ਸੋਚਦੇ ਨੇ ਕਿ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਆ ਜਾਣ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਮਿਲਣੇ ਹੀ ਹਨ ਸਗੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੀ ਸਰੁਖਿਆ ਛੱਤਰੀ ਵੀ ਮਿਲ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਬਦਲੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਲੀਡਰਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਕਰਵਾਉਣੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਲੁੱਟ ਖੁੱਟ ਦਾ ਇਹ ਸਾਰਾ ਖੱਲ ਦਿਨ ਰਾਤ ਚਲਦਾ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਬਾਬੇ ਅਰਬਾਂ ਪਤੀ ਤੇ ਖਰਬਾਂਪਤੀ ਬਣਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਨਿਰਮਲ ਬਾਬਾ ਦੁਆਰਾ ਬੇਵਕੂਫ ਬਣਾਏ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੇਂਡੂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸੂਚਕ ਹੈ ਕਿ ਤਰਕਸ਼ੀਲਾਂ ਦੇ ਪਿਛਲੇ 27 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਕੰਮ ਅਜਾਈ ਨਹੀਂ ਗਏ।

- ਮੇਘ ਰਾਜ ਮਿੱਤਰ

ਆਮ ਲੋਕਾਂ

ਤੱਕ ਰਾਮ ਤੇ

ਰਮਾਇਣ

ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨ

ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ

ਪਹੁੰਚਾਇਆ

ਨਰਭਿੰਦਰ

ਪਿੰਡ ਤੇ ਡਾਕ : ਪੱਧਨੀ ਕਲਾਂ
ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ :

ਤਰਨਤਾਰਨ-143302

ਫੋਨ ਨੰ: 93544-30211

ਨੋਟ : ਇਹ ਲਿਖਤ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਛਪਦੇ 'ਸਪਤਾਹਿਕ ਨਈ ਦੁਨੀਆ' ਵਿੱਚੋਂ ਲਏ ਸਰੋਤਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੈ।

ਮਸੀਂ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਲਗਭਗ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਆ ਲਿਆ ਹੈ। ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਕਾਰਨ ਸਾਡੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਅਤੀਤ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਰੂਪ ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ ਉਹਦੀ ਸ਼ਕਲ ਠੀਕ ਨਹੀਂ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨਪੁਰ ਦੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਕੱਪੜੇ ਦੇ ਵਪਾਰੀ ਸ਼ਿਆਮ ਲਾਲ ਆਂਗੜਾ ਕੋਲ ਇੱਕ ਪੁਰਾਤਨ ਅਜਿਹੀ ਫਾਮਓ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਹੈ ਜਿਹਨੂੰ ਉਹਦੀ ਰਮਾਇਣ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਗਵਾਨ ਰਾਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ 'ਬਿਸਮਿਲਾਹ ਹਰਿਰ ਰਹਿਮ ਲਰਹੀਮ' ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਵਪਾਰੀ ਸ਼ਿਆਮ ਲਾਲ ਆਂਗੜਾ ਕੋਲ ਇਹ ਵਿਰਾਸਤੀ ਪੁਸਤਕ ਪਿਤਾ ਪੁਰਖੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਚ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਸ਼ਿਆਮ ਲਾਲ ਜੰਮੂ ਤੋਂ ਕਾਨਪੁਰ ਆ ਕੇ ਵੱਸੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਕੋਲ ਜੰਮੂ ਤੋਂ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖਾਨਦਾਨ ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਆਈ ਕਿੱਥੋਂ ਸੀ। ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਅਯੋਧਿਆ ਨਾਥ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਮਿਲੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਲਾਹੌਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਨ। ਸ਼ਿਆਮ ਲਾਲ ਦੇ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਸਾਲਾਂ ਬੱਧੀ ਘਰ ਦੇ ਸਟੋਰ ਅਤੇ ਕੀਮਤੀ ਸਾਮਾਨ 'ਚ ਦੱਬੀ ਪਈ ਰਹੀ। ਇਸ ਕਿਤਾਬ 'ਚ ਦਾਰਾਸ਼ਕੋਹ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਤਰੀਖੀ ਹੱਥਲਿਖਤ ਹੈ ਜਿਸ ਉਤੇ ਉਹਦਾ ਨਾਂ ਰਮਾਇਣ ਨਜ਼ਮ ਖੁਸ਼ਤਰ ਦਰਜ ਹੈ। ਇਹ ਤੁਲਸੀਦਾਸ ਦੀ ਰਮਾਇਣ ਦਾ ਫਾਰਸੀ ਕਾਵਿਨੁਮਾ ਤਰਜੁਮਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਪਹਿਲੀ ਵੇਰ 1889 ਈ. 'ਚ ਮੁਨਸ਼ੀ ਚਰਾਗਦੀਨ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ ਦੇ ਸਿਰਾਜੁਦੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰੈਸ ਤੋਂ ਛਪਿਆ ਸੀ।

ਰਮਾਇਣ ਦੇ ਇਸ ਨੁਸਖੇ (ਛਾਪ) ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਉਤੇ ਕਈ ਹਿੰਦੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੁਸਲਿਮ ਗੈਰ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਦਵਾਨ ਆਪਣੀ ਹੈਰਾਨੀ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਜਾਹਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਮਾਇਣ ਦਾ ਫਾਰਸੀ ਤਰਜੁਮੇ (ਅਨੁਵਾਦ) ਦਾ 'ਬਿਸਮਿਲਾਲਾਹ' ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਕੁਰਾਨੀ ਆਇਤਾਂ ਨਾਲ ਸੱਜਿਆ ਹੋਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਨਾ-ਕਾਬਲੇ ਯਕੀਨ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਉਹ ਮੁਗਲ ਕਾਲ ਦੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਨੂੰ ਅੱਜ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵੇਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸੋਚ ਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਤਕੜੀ 'ਚ ਰੱਖਕੇ ਤੋਲਦੇ ਹਨ। ਨਹੀਂ

ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਾ-ਇਲਮੀ ਹੈਰਾਨੀ ਬਣ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਫਜ਼ਾਂ 'ਚ ਬੋਲ ਨਾ ਰਹੀ ਹੁੰਦੀ। ਕੀ ਇਹ ਮੁੜ ਵਾਚਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਕਿ ਰਮਾਇਣ ਕੀ ਹੈ, ਖੁਦ ਰਾਮ ਵੀ ਮੁਗਲਾਂ ਦੀ 'ਦੇਵ' ਹੈ। ਇਹ ਬਾਬਰ ਦੀਆਂ ਸੰਤਾਨਾਂ ਹੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਨੂੰ ਰਾਮ ਅਤੇ ਰਮਾਇਣ ਦਿੱਤੀ।

ਰਮਾਇਣ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦਾ ਅਜੀਮ ਅਦਬੀ ਸ਼ਾਹਕਾਰ ਹੈ ਜਿਹਨੂੰ ਉਤਰੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮੁਗਲਾਂ ਨੇ ਆਮ ਕੀਤਾ। ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਦਿਲਚਸਪ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਕਿ ਅੱਜ ਜਿਸ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਕੁਝ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤ ਸਿਰਾਂ ਉਤੇ ਚੁੱਕੀ ਫਿਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਬਰ ਦੀਆਂ ਪੁਸ਼ਤਾਂ ਨੂੰ, ਜਾਨਸ਼ੀਨਾਂ ਨੂੰ ਰਾਮ ਦਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਉਤੇ ਤੁਲੇ ਹੋਏ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਬਾਬਰ ਦੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਆਉਣ ਅਤੇ ਉਹਦੀਆਂ ਔਲਾਦਾਂ ਦੇ ਸੱਤਾ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹਨੂੰ-ਭਾਵ ਰਾਮ ਨੂੰ ਤੇ ਰਮਾਇਣ ਨੂੰ-ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਆਮ ਲੋਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਹ ਆਮ

ਇੱਕ ਕਾਲਪਨਿਕ ਚਿੱਤਰ

ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਜਨ ਸਾਧਾਰਨ ਜਿਹਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਤਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਦੇ ਹਲਕਿਆਂ ਅਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਤੱਕ ਸਿਮਟੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਇਸ ਰਮਾਇਣ ਦੇ ਪੌਰਾਣਿਕ ਚਰਿਤਰਾਂ ਦਾ ਰੂਪ ਤੇ ਖਾਕਾ ਜਿਹੜਾ ਅੱਜ ਹਰ ਭਾਰਤੀ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਉਤੇ ਹੈ, ਇਹ ਮੁਗਲ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਹੀ ਆਮ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਰਮਾਇਣ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅਨੁਵਾਦ ਅਕਬਰ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ 'ਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਬੋਲੀ 'ਚ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਹ ਮੁਗਲ ਹੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਿਥਕ ਕਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਸੀ।

ਤੁਲਸੀ ਦਾਸ ਨੇ ਖੁਦ ਆਪਣੀ ਰਾਮਚਰਿਤ ਮਾਨਸ ਨੂੰ ਰਹੀਮਨ (ਅਬਦੁਰਰਹੀਮ ਖਾਨੇਖਾਨਾ) ਅਤੇ ਅਬੁਲ ਫਜ਼ਲ ਤੋਂ ਲਿਖਵਾਇਆ ਸੀ। ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਜਿਸ ਹਿੱਸੇ 'ਚ ਰਾਮਕਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਰਮਾਇਣਾਂ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਿਰਦਾਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਕਬੂਲ ਹਨ ਉਹ ਮੁਸਲਿਮ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਵਾਲਾ ਦੇਸ਼ ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ ਹੈ। ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ 'ਚ ਮੁਗਲਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾ ਰਾਮ ਭਗਵਾਨ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾ ਇੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਮੰਦਰ ਸੀ। ਅਯੁੱਧਿਆ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਥਾਂ ਉਤੇ ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਤੋੜਨ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾ ਕੇ ਬਾਬਰ ਅਤੇ ਉਹਦੀਆਂ ਔਲਾਦਾਂ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਰੀਖੀ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਉਥੇ ਬੋਧ ਵਿਉਹਾਰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਠ ਸਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਦਿ ਸ਼ੰਕਰਾਚਾਰੀਯ ਦੇ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ ਮੱਠਾਂ ਨੂੰ, ਅਖਾੜਿਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਰਾਜਪੂਤ ਰਾਜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਨੇ ਤੋੜਿਆ ਸੀ, ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੇ ਇਹ 16ਵੀਂ 17ਵੀਂ ਸਦੀ ਦਾ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਅਤੇ ਮੁਗਲ ਕਾਲ ਸੀ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਲਹਿਰ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਰਾਮ ਅਤੇ ਰਮਾਇਣ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੁਲਸੀ ਦਾਸ ਦੀ ਰਾਮਚਰਿਤ ਮਾਨਸ ਦੇ ਕਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਗੈਰ ਮਾਮੂਲੀ ਸ਼ੁਹਰਤ ਅਤੇ ਮਕਬੂਲੀਅਤ ਹਾਸਿਲ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਤਿਹਾਸ 'ਚ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਵਿਸਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮਿਟ ਹੀ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਖਾੜਾ ਇਕ-ਧਰਮ ਅਧਿਐਨ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਵਿਚਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਧਰਮ ਦੀ ਵਾੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦੀ। ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਹੀ ਕੁਝ ਚਿਹਰਾ ਮੋਹਰਾ ਅੱਜ ਤੋਂ 100-150 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਡੇਰਿਆਂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਡੇਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਕੋਈ ਮੱਠ ਨਹੀਂ ਸਨ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਰਥਾਂ 'ਚ ਧਾਰਮਿਕ ਫਲਸਫੇ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸਨ ਜਿੱਥੇ ਕਦੇ ਵੀ ਕੋਈ ਅਨੁਯਾਈ ਪੱਕੇ ਤੌਰ ਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਟਿਕਿਆ। ਪੰਜਾਬੀ 'ਚ ਅਖਾਣ 'ਸਾਧੂ ਚਲਦੇ ਭਲੇ, ਜੱਗ ਵਸਦਾ ਭਲਾ' ਇਸੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਉਪਜ ਹੈ।

ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾਰਾਸ਼ਿਕੋਹ ਨੇ ਸਿਰਫ ਰਮਾਇਣ ਦੇ ਪਾਠ ਨੂੰ ਹੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਤੋਂ ਫਾਰਸੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਨੁਵਾਦਿਤ ਕਰਵਾਇਆ ਸਗੋਂ ਪੰਜਾਹ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਉਪਨਿਸ਼ੇਧਾਂ ਦਾ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਤੋਂ ਫਾਰਸੀ ਤਰਜਮਾ ਵੀ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਦਾਰਾ ਸ਼ਿਕੋਹ ਖੁਦ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀ ਸੋ ਉਹਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਪੁਰਾਣਾਂ, ਸਾਹਿਤ, ਮੁਗਲੀਆਂ ਅਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤਕ ਸਮੇਤ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅਦਬੀ ਅਤੇ

ਇਲਮੀ ਸਰਮਾਏ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਿਲਚਸਪੀ ਸੀ। ਇਹ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸੱਚਾਈ ਹੈ ਜੋ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨੇ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ 1657 ਵਿੱਚ ਉਪਨਿਸ਼ੇਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਵਾਦ ਪੂਰੇ ਕਰ ਲਏ ਸਨ।

ਇੱਕ ਹੋਰ ਤੱਥ ਜਿਹੜਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਖੋਜੀਆਂ ਲਈ ਖਿੱਚ ਅਤੇ ਅਧਿਐਨ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਮਿਥਕ ਕਿਰਦਾਰਾਂ-ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਰਾਮ, ਸੀਤਾ, ਹਨੂੰਮਾਨ ਅਤੇ ਰਮਾਇਣ ਦੇ ਦੂਸਰੇ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਆਮ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਅੱਜ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਚਿੱਤਰਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਦਾਰਾਸ਼ਿਕੋਹ ਨੇ ਹੀ ਬਣਵਾਇਆ ਸੀ। ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ ਵਾਲੇ ਸ਼ਿਆਮ ਲਾਲ ਜੋ ਹੁਣ ਕਾਨਪੁਰ ਹਨ ਕੋਲ ਜਿਹੜੀ ਦਾਰਾਸ਼ਿਕੋਹ ਦੀ ਰਮਾਇਣ (ਫਾਰਸੀ) ਦੀ ਕਾਪੀ (ਲਿਖਤ) ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਭਗਵਾਨ ਰਾਮ, ਸੀਤਾ, ਹਨੂੰਮਾਨ ਅਤੇ ਰਮਾਇਣ ਦੇ ਦੂਸਰੇ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਦੇ ਖਾਕਿਆਂ ਅਤੇ ਤਸਵੀਰਾਂ ਸੱਜਾਈਆਂ ਤੇ ਛਾਪੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬਹੁਮੁਲੀ ਸੰਪਤੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵਿਰਾਸਤੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਇਤਿਹਾਸ ਮਿਥਿਹਾਸ ਅਤੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਵਿਰਾਸਤ ਦੇ ਤਾਕਤਵਰ ਅੰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਸ਼ਿਆਮ ਲਾਲ ਆਂਗੜਾ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੁੱਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਸਵੀਡਿਸ਼ ਵਿਦਵਾਨ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਖਰੜੇ ਨੂੰ ਖਰੀਦਣ ਹਿੱਤ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਵੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਹ ਇਸ ਫਾਰਸੀ ਪਾਡੂਲਿਪੀ ਨੂੰ ਹਰ ਹਾਲਤ 'ਚ ਖਰੀਦਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹੇ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਸਬੰਧੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸੁਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਧਾਰਮਿਕ ਕਿਤਾਬਾਂ ਸਬੰਧੀ ਡੂੰਘਾ ਗਿਆਨ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨੇ ਭਾਰਤ 'ਚੋਂ ਕਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਾਡੂਲਿਪੀਆਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਰ ਰੱਖੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਇਹਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੀ ਉਸ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ 'ਚ ਲਿਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਸ਼ਾਬਾਸ਼ ਸ਼ਿਆਮ ਲਾਲ ਦੇ ਜਿਹਨੇ ਉਹਦਾ ਇਹ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਕੱਪੜੇ ਦੇ ਇਸ ਵਪਾਰੀ ਨੇ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਇੱਕ ਵਰਕਾ ਵੀ ਉਹਨੂੰ ਦੇਣਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਉਹਦਾ ਇਹ ਹੀ ਤਰਕ ਸੀ-ਇਹ ਸਾਡੀ ਖਾਨਦਾਨੀ ਵਿਰਾਸਤ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਬਾਪ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਹੈ, ਆਖਰ ਇਹਨੂੰ ਮੈਂ ਕਿਵੇਂ ਵੇਚ ਦਿਆਂ? ਇਹ ਸ਼ਿਆਮ ਲਾਲ ਸੀ ਜਿਹਦੇ ਲਈ ਦੱਸ ਲੱਖ ਰੁਪਈਏ ਨਾਲੋਂ ਪਿਤਾ ਪੁਰਖੀ ਵਿਰਾਸਤ ਦਾ ਵਿਰਸਾ ਵੱਧ ਅਹਿਮੀਅਤ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਕਿੰਨੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਰੋਤ ਹੋਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ 200-250 ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮਾਹਰਾਂ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਤੇ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੇ ਕੋਡੀ ਦੇ ਭਾਅ ਖਰੀਦਕੇ ਅਲਮਾਰੀਆਂ 'ਚ ਬੰਦ ਕਰ ਲਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕਿੰਨੇ ਸੈਂਕੜੇ ਅਜਿਹੇ ਗ੍ਰੰਥ ਹੋਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਕੱਟੜਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਪਏ ਪਏ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਗਏ ਹੋਣਗੇ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਕੌਮਾਂ, ਨਸਲਾਂ ਆਪਣੇ ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਰਾਸਤਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਭਣ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰਥ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਭਟਕਣਾਂ ਦੀ ਕਾਇਨਾਤ 'ਚ ਛਟਪਟਾਉਂਦੀਆਂ

ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਹ ਉਹ ਦੁਰਲੱਭ ਕਿਤਾਬ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਰੋਤਾਂ 'ਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਜਿਹਦੀ ਆਪਣੀ ਇੱਕ ਤਾਰੀਖੀ ਅਤੇ ਮਜ਼ਾਬੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਅਰਥ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਰਮਾਇਣ 'ਬਿਸਮਿਲਾਹ' ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਉਹੀ ਆਇਤ ਹੈ ਜਿਸਤੋਂ ਕੁਰਾਣੇ-ਕਰੀਮ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਜ਼ਹਬੀ ਜਨੂੰਨੀਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸਬਕ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਮਜ਼ਹਬਾਂ-ਧਰਮਾਂ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦਾਂ ਉਤੇ ਇਨਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਧਰਮਾਂ ਫਿਰਕਿਆਂ 'ਚ ਵੰਡਣ ਲਈ ਤਰਲ ਮੱਛੀ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਿਆਮ ਲਾਲ ਵਧਾਈ ਦਾ ਪਾਤਰ ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਅਜਿਹੀ ਪਿਤਾ ਪੁਰਖੀ ਵਿਰਾਸਤ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀ ਲੋਕ ਤਵਾਰੀਖ ਨਾਲ ਗੂੜਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕ ਤਹਿਰੀਕ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ, ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਤੇ ਫਿਲਾਸਫ਼ਾਨਾਂ ਸਾਂਝ ਅਤੇ ਇਕਜੁੱਟਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਜੇ ਸ਼ਿਆਮ ਲਾਲ 10 ਲੱਖ ਟਕਿਆਂ ਦੇ ਲਾਲਚ ਇਹਨੂੰ ਵੇਚ ਦਿੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਭਾਰਤੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਬਹੁਮੁੱਲੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਐਵੇਂ ਹੀ ਸੁੱਟ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਸ਼ਿਆਮ ਲਾਲ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ 'ਚ ਬੈਠੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਲਿਆਕਤ ਅਤੇ ਇਖਲਾਕ ਦਾ ਮਾਲਕ ਨਿਕਲਿਆ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇਹ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਰੋਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਰਹੀ ਹੈ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਰੋਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਬੇਹੱਦ ਹੀ ਗੈਰ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰਾਨਾ ਪਹੁੰਚ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਸ਼ਾਇਦ ਪਿਛਲੇ 200-250 ਸਾਲ ਦੀ ਬਰਤਾਨਵੀ ਗੁਲਾਮੀ ਨੇ ਸਾਡੇ ਦਿਮਾਗਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਨਿਪੁੰਸਕਤਾ ਪਿਉਂਦੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਰ ਪੀੜ੍ਹੀ ਤੋਰੀ ਤਾਂ ਆ ਰਹੇ ਹਾਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੇ। ਬਰਤਾਨਵੀ ਵਿਦਿਆਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਮੰਤਵ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਦਿਮਾਗਾਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੀ ਪਿਉਂਦ ਲਾਈ ਹੈ ਉਸ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਇਤਿਹਾਸ, ਮਿਥਿਹਾਸ ਦੇ ਲੋਕਪੱਖੀ ਜਾਨਦਾਰ ਵਿਰਸੇ ਤੇ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਬਿਜਲੀ ਚੋਰੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ

ਕਿੱਤੇ ਵਜੋਂ ਮੈਂ ਇੱਕ ਬਿਜਲੀ ਮੈਕਨੀਕ ਹਾਂ, ਘਰਾਂ-ਕੋਠੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੈਂ ਸਰਕਾਰੀ ਥਾਵਾਂ, ਸਾਂਝੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਧਰਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਜਿਵੇਂ ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ, ਹੱਕ ਦੀ ਕਮਾਈ ਖਾਣਾ, ਚੋਰੀ-ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾ ਕਰਨ ਆਦਿ ਸੁੰਨਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਕੀ! ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਚੰਗੇ ਤੇ ਧਰਮ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ? ਜੀ ਨਹੀਂ, ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਆਪ ਜੀ ਨਾਲ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੁਨੇਹੇ 'ਚੋਂ ਇੱਕ ਕਹਾਣੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਕਹਿੰਦੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਰਾਗੀ ਭਾਈ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ-ਸਵੇਰੇ ਕੀਰਤਨ ਨਾਲ ਨਿਹਾਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਹੀ ਸੰਗਤ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਇਕਮਿਕ ਲੱਗ ਰਹੀ ਸੀ, ਪਰ ਕੁੱਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਬੈਠੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਨੇ ਆਕੇ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ। ਸਰਦਾਰ ਜੀ-ਸਰਦਾਰ ਜੀ, “ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਆਪ ਕੋ ਜਲਦੀ ਘਰ ਪੇ ਆਣੇ ਕੋ ਕਹਾ ਹੈ, ਬਿਜਲੀ ਵਾਲੇ ਨੇ ਕੁੰਡੀ ਪਕੜ ਲੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁੰਨਦੇ ਹੀ ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਦੀਆਂ ਬੰਦ ਅੱਖਾਂ ਤੁਰੰਤ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਈਆਂ ਤੇ ਉਸਨੇ ਸਭ ਕੁਝ ਛੱਡਕੇ ਘਰ ਵੱਲ ਚਾਲੇ ਪਾ ਦਿੱਤੇ ਜਿਉ ਹੀ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਬਿਜਲੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਖਬਰ ਬਾਕੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਵੀ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਇੱਕ ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਸਾਰੀ ਹੀ ਸੰਗਤ ਜਲਦੀ ਘਰਾਂ ਵੱਲ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪਈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਰਾਗੀ ਭਾਈ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦਾ ਸ਼ਬਦ “ਚੋਰ ਕੀ ਹਾਸਾ ਭਰ ਨ ਕੋਏ॥ ਚੋਰੁ ਕੀਆ ਚੰਗਾ ਕਿਉਂ ਹੋਏ॥ [ਪੰਨਾ 662] ਉਚਾਰਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਸੋ ਇਸ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਕਹਾਣੀ ਤੋਂ ਮੇਰੇ ਲਿਖਣ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੀ ਹਾਂ, ਅੱਜ ਮੈਂ ਅਖੌਤੀ ਧਾਰਮਿਕ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਤੇ ਹੋ ਰਹੀ ਬਿਜਲੀ ਚੋਰੀ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਹਾਂ।

ਅੱਜ ਤੱਕ ਮੈਂ ਡੇਰਿਆਂ, ਮੰਦਰਾਂ, ਮਸੀਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-2 ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਵਧੇਰੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਚੋਰੀ ਹੁੰਦੀ ਵੇਖੀ ਹੈ, ਇੱਕੋ ਮੈਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਇਸ ਲਈ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਮੈਂ ਜਿਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਗਿਆ। ਤਾਂ ਉੱਥੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੋ ਰਹੀ ਬਿਜਲੀ ਚੋਰੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦਾ। ਗੱਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ, ਬਿਜਲੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਕੁੰਡੀ ਫੜਨ ਆਉਂਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਜੇ ਆ ਵੀ ਜਾਣ ਤਾਂ “ਧਰਮ ਦਾ ਸਥਾਨ” ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਛੱਡ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਵੇਖਦਾ ਹਾਂ, ਕਿ ਇੱਕ ਅੱਧਾ ਘੰਟੇ ਵਰਤੋਂ ਵਾਲੇ ਬਲਬ ਨੂੰ ਮੀਟਰ ਤੋਂ ਸਪਲਾਈ ਦੇ ਕੇ, ਬਾਕੀ ਸਾਰੀ ਲਾਈਟ 24ਘੰਟੇ ਕੁੰਡੀ ਤੋਂ ਹੀ ਚੱਲਦੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਮੁੱਖ-ਆਸਣ ਵਾਲੇ ਸਥਾਨ ਤੇ ਵੀ ਸਰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਰੂਮ ਹੀਟਰ ਤੇ ਗਰਮੀਆਂ ਵਿਚ ਏ. ਸੀ. ਕੁੰਡੀ ਤੇ ਹੀ ਚੱਲਦੇ ਹਨ। ਗੁੰਮਟਾ ਉੱਪਰ ਲੱਗੇ ਢਾਈ ਢਾਈ ਸੌ ਵਾਟ ਦੇ ਮਰਕਰੀ ਲੈਂਪ ਵੀ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਕੁੰਡੀ ਤੇ ਹੀ ਚੱਲਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਵਾਰ ਦਿਨ ਵਿਚ ਵੀ ਬੱਲਬ, ਟਿਊਬਾਂ, ਪੱਖੇ ਬਿਨਾਂ ਜ਼ਰੂਰਤ ਚੱਲਦੇ ਵੇਖੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਫਤ ਦੀ ਬਿਜਲੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ।

ਸੋ ਪਿਆਰੇ ਸਾਥੀਓ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਸਚਾਈ ਨੂੰ ਹੋਰ ਨੇੜੇ ਤੋਂ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਜਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਬਣੇ ਵੱਡੇ ਜਾਂ ਛੋਟੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ ਦੀ ਗੁਪਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰੋ। 1. ਕੀ ਇੱਥੇ ਰੀਡਿੰਗ ਮੀਟਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ? 2. ਜੇ ਮੀਟਰ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ ਤੇ ਲੱਗਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਪੈਦਾ ਲੋਡ ਕਿੰਨਾ ਹੈ? 3. ਲੋਡ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਬਿੱਲ ਕਿੰਨਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਿੰਨਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ? 4. ਕੀ ਇਸ ਸਮੇਂ ਮੀਟਰ ਬਿਜਲੀ ਪੌਲ ਨਾਲ ਲੱਗੇ ਇਕੱਠੇ ਮੀਟਰਾਂ ਵਿਚ ਹੈ, ਜੇ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਥੇ ਮੀਟਰ ਲੱਗਣ ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਬਿੱਲ ਕਿੰਨਾ ਆਉਂਦਾ ਸੀ, ਤੇ ਅੱਜ ਕਿੰਨਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ?

- ਅਮਰੀਕ ਮਾਨਾਂ , ਮੋਬਾਇਲ 98147-86707

ਇਹ ਆਮ ਧਾਰਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਕਿੰਨਾ ਵੱਡਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਅਗਲਾ ਬੱਚਾ ਕਦੋਂ ਜਨਮ ਲਵੇਗਾ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਚਾਅ ਅਜਿਹੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਪਰ ਇੱਥੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਆਪਸੀ ਗੱਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ਼ੋਰ ਅਵਸਥਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਬੱਚੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਉਤੇ ਨ ਕੇਵਲ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਸਗੋਂ ਆਪਣੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਸ ਬਾਰੇ ਆਪਣਾ ਗਿਆਨ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਯਤਨ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਇਕਲਵਯ ਹੋਸ਼ਿਗਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਪੁਸਤਕਾਲਯ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲੱਗਭਗ 30 ਤੋਂ 35 ਬੱਚੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਆਪਣੇ ਪਸੰਦ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਛਾਂਟ ਕੇ ਘਰ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਸੀਂ ਮਿਲ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵੀ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਫੋਟੋ ਬਣਾਉਣੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਉਤੇ ਅਖਬਾਰ ਬਣਾਉਣਾ, ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ, ਕਾਰਜ ਕੱਟਣੇ, ਕਬਾੜ ਤੋਂ ਜੁਗਾੜ, ਕੋਲਾਜ ਬਣਾਉਣਾ ਕੁਝ ਖੇਡਾਂ ਆਦਿ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਪੁਸਤਕਾਲਯ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੱਚੇ ਨੇੜੇ ਦੀ ਬਸਤੀ ਮਾਲਾ ਖੇੜੀ ਵਿੱਚੋਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਕੁਝ ਬੱਚੇ ਨੇੜੇ ਤੇੜੇ ਦੀਆਂ ਕਲੋਨੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਜਦੋਂ ਬੱਚੇ ਪੁਸਤਕਾਲਯ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਦੇ ਕਦੇ ਕਈ ਰੌਚਕ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਦਿਨ 7-8 ਬੱਚੇ ਬੈਠੇ ਫੋਟੋਆਂ ਬਣਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਬੈਠੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਤਦ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਬੜੀ ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲਬਾਤ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਉਸ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਪੂਰਾ ਵਿਵਰਣ ਇੱਥੇ ਲਿਖ ਰਹੀ ਹਾਂ।

ਉਸ ਦਿਨ ਪੁਸਤਕਾਲਯ ਵਿੱਚ ਆਯਸ਼ਾ ਨਾ ਦੀ ਇੱਕ ਨੌਂ ਸਾਲਾਂ ਬੱਚੀ

ਬੱਚਿਆਂ

ਦੀਆਂ

ਗੱਲਾਂ

ਆਈ ਅਤੇ

ਕਹਿਣ

ਲੱਗੀ ਮੈਡਮ ਜੀ, ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਨੇ ਭੇਜੀ ਹੈ ਕਹਿ ਰਹੀ ਸੀ ਮੇਰਾ ਨਾਂ ਕੱਟ ਦੇਣਾ ਕਿਉਂਕਿ ਹੁਣ ਉਹ ਵੱਡੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਹੁਣ ਉਹ ਇਕਲਵਯ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗੀ। ਉਸ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਮੇਰੀ ਛੋਟੀ ਭੈਣ ਮੁਸਕਾਣ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਖ ਦੇਵੋ।

ਮੈਂ ਉਸ ਦੀ ਭੈਣ ਵੱਲ ਵੇਖ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ, “ਤੇਰੀ ਛੋਟੀ ਭੈਣ ਕਿਹੜੀ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ?”

ਆਯਸ਼ਾ : ਤੀਸਰੀ ਵਿੱਚ

ਮੂਲ ਲੇਖਕ - ਗਾਯਤਰੀ
ਅਨੁਵਾਦਕ - ਕੁਸ਼ਮਲਤਾ

ਗਾਇਤਰੀ : ਤੇਰੇ ਕਿੰਨੇ ਭਾਈ ਭੈਣ ਹਨ।
ਆਯਸ਼ਾ : ਮੈਡਮ ਜੀ ਅਸੀਂ ਪੂਰੇ 13 ਭੈਣ ਭਰਾ ਹਾਂ ਮੇਰੀ ਮੰਮੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਪਾਪਾ ਦੀ ਸਿਹਤ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਭੈਣ ਭਰਾ ਹਨ।

ਗਾਯਤਰੀ : ਚੰਗਾ ਆਯਸ਼ਾ ਇਹ ਦੱਸ ਤੇਰੇ ਤੋਂ ਕਿੰਨੇ ਛੋਟੇ ਭੈਣ ਭਰਾ ਹਨ।

ਆਯਸ਼ਾ : ਮੈਡਮ ਦੋ ਭੈਣਾਂ ਦੋ ਜੁੜਵਾਂ ਭਰਾ।

ਗਾਯਤਰੀ : ਕੱਲ੍ਹ ਤੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਛੋਟੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਅਤੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਆਈ।

ਆਯਸ਼ਾ : ਹਾਂ ਮੈਡਮ ਜੀ ਆਵਾਂਗੀ। ਉਸ ਵਕਤ ਪੁਸਤਕਾਲਯ ਵਿੱਚ ਕੁੱਝ ਬੱਚੇ ਬੈਠੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਸਨ

ਅਤੇ ਕੁਝ ਛੋਟੇ ਬਣਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਆਯਸ਼ਾ ਨਾਲ ਹੋ ਰਹੀ ਗੱਲਬਾਤ ਉਹ ਵੀ ਸੁਣ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਅਮਨ (ਲਗਭਗ 10 ਸਾਲ) ਨੇ ਕਿਹਾ 13 ਭੈਣ ਭਰਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ।

ਗਾਯਤਰੀ : ਨਹੀਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ 10-12 ਬੱਚੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਅਮਨ : ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਤੱਕ ਮੈਂਨੇ ਵੀ ਸੁਣੇ ਹਨ। ਪਰ 13 ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇਰਹਾਂ ਤਾਂ ਮਤਲਬ ਥਰਟੀਨ ਬਾਪਰੇ।

ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਮਨ ਹੱਸਿਆ ਅਤੇ ਚੁੱਪ ਹੋ ਗਿਆ ਫਿਰ ਕੁਝ ਰੁਕ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ “ਇਸ ਦੀ ਮੰਮੀ ਨੇ ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਇਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਇੰਨੇ ਬੱਚੇ ਹੋ ਗਏ।”

ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਮੇਰਾ ਪੁੱਤਰ ਅਕਸ਼ੈ (6 ਸਾਲ) ਬੋਲਿਆ ਨਹੀਂ ਅਮਨ ਇਸ ਦੀਆਂ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੱਸ ਮਾਵਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇੰਨੇ ਬੱਚੇ 10 ਮਾਵਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਇੱਕ ਮਾਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਬੱਚਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ।

ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਠੀਕ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸਨੇ ਨੇੜੇ ਤੇੜੇ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਭੈਣ ਭਰਾ ਸਨ।

ਹੁਣ ਕੁਝ ਹੋਰ ਬੱਚੇ ਵੀ ਗੱਲਬਾਤ

ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਗਏ।

ਕਮਲੇਸ਼ : ਉਏ ਅਕਸ਼ੈ ਤੂੰ ਇਕੱਲਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਤੈਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਮੇਰੇ ਚਾਚੇ ਦੇ ਵੀ ਚਾਰ ਬੱਚੇ ਹਨ। ਤੇਰੀ ਮੰਮੀ ਨੇ ਵੀ ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਕਰਵਾਇਆ ਹੋਵੇਗਾ ਇਸ ਲਈ ਤੇਰੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਭੈਣ ਭਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਅਕਸ਼ੈ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਆਕੇ ਲੜਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਚੁੰਨੀ ਖਿੱਚਦੇ ਹੋਏ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਕਿਉਂ ਕਰਵਾਇਆ। ਮੇਰੇ ਵੀ ਜੇਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਿੰਨੇ ਭੈਣ ਭਰਾ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਹੁੰਦੀ।

ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੈਂ ਕੋਈ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਇਆ।

ਅਮਨ : ਅਕਸ਼ੈ ਤੂੰ ਯਾਰ ਕਮਲੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾ ਆ ਉਹ ਤਾਂ ਐਵੇਂ ਹੀ ਬੋਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਔਠ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਭੈਣ ਭਾਈ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਮੰਮੀ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਰਾ ਲਿਆਉਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਭੈਣ ਮੈਂ ਜਦੋਂ ਔਠ ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਤੋਸ਼ੀ ਆ ਗਈ ਜਦੋਂ ਤੂੰ ਔਠ ਸਾਲ ਦਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਘਰ ਵੀ ਭੈਣ ਭਰਾ ਆ ਜਾਣਗੇ। ਅਜੇ ਤੂੰ ਛੇ ਸਾਲ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋ ਸਾਲ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਤੇਰੇ ਵੀ ਭੈਣ ਭਰਾ ਹੋਣਗੇ।

ਅਮਨ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਅਕਸ਼ੈ ਨੂੰ ਕੁਝ ਠੀਕ ਲੱਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਹਾਵ ਭਾਵ ਅਜਿਹੇ ਲੱਗੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਲੇਕਿਨ ਇਹ ਤਸੱਲੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦਾ ਹਮ

ਉਮਰ ਸਾਥੀ ਰਿਸ਼ੀ ਆ ਗਿਆ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਚੁੱਪ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਗਿਆ।

ਰਿਸ਼ੀ : ਅਮਨ ਸੁਣ ਮੈਂ ਤਾਂ ਛੇ ਸਾਲ ਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਅਕਸ਼ੈ ਨਾਲ ਪਹਿਲੀ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮੇਰੀ ਵੀ ਇੱਕ ਭੈਣ ਰਿਚਾ ਆਈ।

ਹੁਣ ਗੱਲਬਾਤ ਘੁੰਮ ਫਿਰ ਕੇ ਫੇਰ ਅਜਿਹੇ ਮੌੜ ਤੇ ਆ ਗਈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਵੱਡੇ ਸਾਰੇ ਕਤਰਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਮੈਂ ਸੋਚ ਵਿੱਚ ਪੈ ਗਈ ਤਦ ਹੀ ਆਯਸ਼ਾ ਦੀ ਛੋਟੀ ਭੈਣ ਮੁਸਕਾਣ ਬੋਲ ਪਈ, “ਮੈਡਮ ਜੀ ਸਾਡੀ ਮੰਮੀ ਦੀ ਇੱਛਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁੰਡਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁੰਡਾ ਸਾਰੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਇਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਗਿਆਰਹਾਂ ਭੈਣਾਂ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਜੁੜਵਾਂ ਭਰਾ ਹੋਏ ਅਤੇ ਇਹ ਵੱਡੇ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਹੋਏ ਅਤੇ ਮਰਦੇ-ਮਰਦੇ ਬਚੇ। ਤਦੋਂ ਮੇਰੀ ਮੰਮੀ ਨੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਹੀ ਮੇਰੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਮੰਨਤ ਮੰਗੀ ਸੀ ਤਦ ਹੀ ਸਾਡੇ ਘਰ ਭਰਾ ਆ ਸਕਿਆ।

ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਹਿਜ ਰੂਪ ਨਾਲ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਂ ਪਿਉ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਤੇ ਖਾਸ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਫੇਰ ਬੱਚੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਪਰੰਤੂ ਇੱਥੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਤੋਂ ਇਹ ਸਾਫ਼ ਉਭਰ ਕੇ ਆਇਆ ਕਿ ਬੱਚੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਉਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਸਗੋਂ ਆਪਣੇ ਦਿਮਾਗਾਂ ਨਾਲ ਸੋਚ ਕੇ ਗੱਲ ਬਣਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ

ਉਪਰ ਦਿੱਤੀ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਬੜੇ ਸਹਿਜ ਲਹਿਜੇ ਨਾਲ ਦੱਸ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਕਿੰਨਾ ਵੱਡਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਚਾਹ, ਛੋਟੇ ਵੱਡੇ ਭੈਣ ਭਰਾਵਾਂ ਦਾ ਉਮਰ ਦਾ ਅੰਤਰ ਅਗਲਾ ਬੱਚਾ ਕਦੋਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਛੋਟੇ ਭੈਣ ਭਰਾ ਦਾ ਜਨਮ ਨਾ ਲੈਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਇਹੀ ਨਹੀਂ ਉਹ ਤਰਕ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਇਸ ਦਾ ਹੱਲ ਲੱਭਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਨੁਭਵ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕੁੱਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਨਾ ਲਿਆ ਕੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਬੱਚੇ ਦੇ ਜਨਮ ਦਾ ਸਬੰਧ ਵੱਡੇ ਭੈਣ-ਭਰਾ ਦੀ ਉਮਰ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਕਿਸ਼ੋਰ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਰੀਰਕ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਬਦਲਾਵ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਬੱਚੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਇਹ ਚਰਚਾ ਇਸ ਦੀ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ।

ਮੈਂ ਇਸ ਉਤੇ ਵੀ ਗੌਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬੱਚੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਬੇਝਿਜਕ ਹੋ ਕੇ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਮੇਰੀ ਇਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਦਖਲ ਘੱਟ ਹੋਵੇ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਦੇ ਹੋਏ ਮੈਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਬੜੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣ ਰਹੇ ਸਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇੱਕ ਸ੍ਰੋਤਾਂ ਦੇ ਗੁਣ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਸੁ ਚ ਨਾ

ਸਾਲ 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010 ਅਤੇ 2011 ਦੀਆਂ ਮੈਗਜ਼ੀਨ 'ਵਿਗਿਆਨ ਜੋਤ' ਦੀਆਂ ਫਾਈਲਾਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਉਪਲਬਧ ਹਨ। ਛੇ-ਛੇ ਮੈਗਜ਼ੀਨਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਫਾਈਲ ਸਿਰਫ਼ 80 ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਦੋ ਸਾਲ ਦੀਆਂ ਫਾਈਲਾਂ 155 ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੀਆਂ ਫਾਈਲਾਂ 225 ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਚਾਰ ਸਾਲ ਦੀਆਂ ਫਾਈਲਾਂ 295 ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ, ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀਆਂ ਫਾਈਲਾਂ 365 ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਦੀਆਂ ਫਾਈਲਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ 435 ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਫਾਈਲਾਂ ਵੀ.ਪੀ.ਪੀ. ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਫ਼ੋਨ ਨੰਬਰ 01679-241744 'ਤੇ ਫ਼ੋਨ ਕਰਕੇ ਮੰਗਵਾ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਧੰਮੇਬਾਜ਼ ਬਾਬਿਆਂ ਤੋਂ ਸਾਵਧਾਨ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ

ਨਿਰਮਲ ਬਾਬਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਸਮੇਂ ਵਿਚ 'ਬਾਬਾ' ਬਣਕੇ ਭੋਲੇ-ਭਾਲੇ, ਲਾਈਲੰਗ ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ 'ਵਹਿਮਾਂ-ਭਰਮਾਂ' ਤੇ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਦੇ ਚੱਕਰਾਂ ਵਿਚ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਸਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਕਮਾਈ ਹੋਈ ਧੰਨ-ਦੌਲਤ ਹੜਪ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਮਯਾਬੀ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਟੀ. ਵੀ. ਚੈਨਲਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ 'ਮਾਨਸਿਕ ਗੁਲਾਮ' ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਗੁਲਾਮੀ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਲੋਕ, ਅਧਿਆਪਕ, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ, ਡਾਕਟਰ, ਵਕੀਲ, ਇੰਜਨੀਅਰ, ਪੁਲਸ ਵਾਲੇ ਤੇ ਕੁੱਝ ਸਰਕਾਰੀ ਲੀਡਰ ਤੇ ਨੇਤਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਇਸ ਧੰਦੇ ਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬ ਕਰਨ ਲਈ, ਬਾਬੇ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਿਰਾਏ ਤੇ ਰੱਖੇ ਹੋਏ 'ਪਾਲਤੂ ਏਜੰਟਾਂ' ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਬਾਬੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ 'ਬੈਂਡੀਗਾਰਡ' (ਅੰਗ ਰੱਖਿਅਕ) ਵੀ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਬਾਬੇ ਦੇ ਇਸ ਲੁੱਟ-ਖਸ਼ੋਟ ਵਾਲੇ ਧੰਦੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕੇ। ਬਾਬਾ ਚੈਨਲਾਂ ਉਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਵੀਡੀਓ ਕੈਸਟਾਂ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੂਰਖ, ਲਾਈਲੰਗ ਤੇ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਬਣਾ ਕੇ ਲੁੱਟਣ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਹੱਥ-ਕੰਡੇ ਅਪਣਾਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਬਾਬੇ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਏਜੰਟਾਂ ਤੇ ਬੈਂਡੀਗਾਰਡਾਂ ਵਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਪੁੱਛਣ ਤੇ ਦੱਸਣ ਵਾਲੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਬਾਬੇ ਦੇ

ਆਪਦੇ ਹੀ ਪਾਲਤੂ ਏਜੰਟ ਤੇ ਬੈਂਡੀਗਾਰਡ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਉਹੀ ਗੱਲਾਂ ਪੁੱਛਦੇ ਤੇ

ਜਿੰਦੀ ਪੇਂਟਰ
ਮੋਬਾ : 98156-81834

ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਜੋ ਬਾਬੇ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਅਭਿਆਸ ਦੌਰਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੋਤੇ ਵਾਂਗ ਰਟਾਈਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬਾਬੇ ਦੀਆਂ ਕਲਪਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਿਫਤਾਂ ਕਰਕੇ ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਕਰਾਮਾਤੀ ਤੇ ਚਮਤਕਾਰੀ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ 'ਮਾਨਸਿਕ ਗੁਲਾਮ' ਬਣਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੁੱਟ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ,

ਇਸ ਨਿਰਮਲ ਬਾਬੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕੇ ਉਸ ਕੋਲ ਦੋ ਸਰੀਰਕ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਕ ਤੀਜੀ 'ਗੈਬੀ ਅੱਖ' ਹੋਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਉਹ ਛਪੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਤੇ ਗੁਆਚੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਲੱਭ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਹਿਮ-ਭਰਮ ਤੇ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸ ਫੈਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਲੱਗ-2 ਚੈਨਲਾਂ ਉਪਰ ਇਹ ਸ਼ਰੇਆਮ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕੇ ਬਾਬਾ ਕਿਵੇਂ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਆਏ ਹੋਏ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦਾ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ, ਇਸ 'ਗੈਬੀ ਅੱਖ' ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਦੇਖ ਕੇ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਚੈਨਲਾਂ ਉਪਰ ਵੀ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿਚ ਬਾਬੇ ਦੀ ਇਸ 'ਗੈਬੀ ਅੱਖ' ਦੇ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ 'Thrid eye of Nirmal Baba', ਬਾਬਾ ਆਪਣੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਕੋਲੋਂ ਬੇਤੁਕੀਆਂ ਤੇ ਉੱਟ-ਪਟਾਂਗ ਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਪੁੱਛ ਤੇ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਜਿਵੇਂ ਇਕ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਕੋਲੋਂ ਬਾਬਾ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ। "ਬਈ ਕਿਥੋਂ ਆਏ ਹੋ ਤੁਸੀਂ?" ਬਾਬੇ ਵਲੋਂ ਅਜਿਹਾ ਪੁੱਛਣ ਤੇ ਉਸ ਕੋਲ ਕਹੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ 'ਗੈਬੀ ਅੱਖ' ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਕੇ ਇਕ ਸਧਾਰਨ ਜਿਹਾ ਆਦਮੀ ਵੀ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਬਾ ਆਪਣੇ ਹੀ ਪੁੱਛੇ ਹੋਏ ਸਵਾਲ ਵਿਚ ਜਾ ਫਸਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਬਾਬਾ ਆਪਣੀ 'ਗੈਬੀ ਅੱਖ' ਦੁਆਰਾ ਦੇਖ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਣ ਸਕਦਾ ਕੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਕਿਥੋਂ ਆਇਆ ਹੈ। ਕੀ ਬਾਬਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੁੱਛ ਕੇ, ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਕਹੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ 'ਗੈਬੀ ਅੱਖ' ਦੀਆਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਪੱਜੀਆਂ ਨਹੀਂ ਉਡਾ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ। ਜਦ ਬਾਬਾ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਪੁੱਛੇ ਹੋਏ ਸਵਾਲ ਵਿਚ ਹੀ ਝੂਠਾ ਸਿੱਧ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਗਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਿਵੇਂ ਸੋਚ ਹੋ

ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੀ ਬਾਬੇ ਦਾ ਤੀਜੀ ਗੈਬੀ ਔਖ ਦੁਆਰਾ ਦੇਖਣਾ ਧੋਖਾ ਦੇਣਾ ਤੇ ਪਾਖੰਡ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੀ ਹੈ। ਇਥੇ ਸਾਡਾ ਸਮਝਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਬਾਬਾ ਅੱਗਿਓਂ ਫਿਰ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ, “ਬਈ ਕਦੇ ਗੋਲ ਗੱਪੇ ਜਾਂ ਸਮੇਸੇ ਖਾਧੇ ਆ।” ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, “ਬਾਬਾ ਜੀ ਖਾਧੇ ਆ।” ਬਾਬਾ ਫਿਰ ਪੁੱਛਦਾ, “ ਕਿਸ ਖਟਿਆਈ ਜਾਂ ਚਟਨੀ ਨਾਲ ਖਾਧੇ ਸੀ, ਲਾਲ ਜਾਂ ਹਰੀ ਨਾਲ” ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਦੱਸਦਾ ਹੈ, “ਬਾਬਾ ਜੀ ਲਾਲ ਚਟਨੀ ਨਾਲ” ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਬਾਬਾ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਆਖਦਾ ਹੈ, “ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹੀ ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਆਉਣੀ ਰੁਕੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਾਓ ਅਗਲੀ ਵਾਰ ਹਰੀ ਚਟਨੀ ਨਾਲ ਖਾ ਲੈਣਾ, ਕ੍ਰਿਪਾ ਆਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ” ਜੇਕਰ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਇਹ ਕਹਿ ਦਿੰਦਾ ਕੇ ਹਰੀ ਚਟਨੀ ਨਾਲ ਖਾਧੇ ਸੀ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਫਿਰ ਹਰੀ ਚਟਨੀ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨ ਕੇ ਲਾਲ ਚਟਨੀ ਨਾਲ ਖਾਣ ਬਾਰੇ ਕਹਿ ਦਿੰਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਬਾ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀਆਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਵਾਪਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸਧਾਰਨ ਜਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਬਾ ਦੁਖੀ ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਰ ਲੋਕ ਨਾਲ ਬੇਤੁਕੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਕੇ ਉਨਾਂ ਦ ਬੇਹੁਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਨਹੀਂ ਉਡਾ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ। ਫਿਰ ਵੀ ਬਾਬਾ ਆਪਣੇ ਇਸ ਧੰਦੇ ਨੂੰ ‘ਵਿਗਿਆਨ’ ਦੱਸਦਾ ਹੈ।

ਬਾਬਾ ਆਪਣੀ ‘ਗੈਬੀ ਔਖ’ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ। ਇਕ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਨੂੰ ਔਰਤ ਨੂੰ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ, “ਬਈ ਇਹ ਆਲੂ ਦੇ ਪਰੋਠੇ ਕਿਉਂ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹੈ।” ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਇਕ ਹੋਰ ਬਾਬੇ ਦਾ ਆਪਣਾ ਹੀ ਕਿਰਾਏ ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ। ‘ਪਾਲਤੂ ਏਜੰਟ’ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਬਣਕੇ, ਮਾਈਕ ਹੱਥ ਵਿਚ ਫੜ ਕੇ ਬਾਬੇ ਦੀ ਚਮਤਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਝੂਠਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਆਖਦਾ ਹੈ, “ ਬਾਬਾ ਜੀ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਜੰਗਲ ਵਿਚੋਂ ਦੀ ਗੁਜ਼ਰ ਰਹੇ ਸੀ ਤਾਂ ਅਚਾਨਕ ਟਾਇਰ ਪੈਚਰ ਹੋ ਗਿਆ, ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਕੋਈ ਪੈਚਰਾਂ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਮੁਸੀਬਤ ਵਿਚ ਸੀ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਜੱਪਿਆ ਤਾਂ ਟਾਇਰ ਵਿਚ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਹਵਾ ਭਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ।”

ਬਾਬਾ ਸਾਰੇ ਹੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਪਰਸ ਤੇ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅਤੇ ਘਰ ਵਿਚ ਮਨੀ ਪਲਾਂਟ ਦਾ ਪੌਦਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਸਾਲ ਆਪਣੇ ਪਰਸ ਤੇ ਬਣਾਏ ਨੂੰ ਬਦਲਦੇ ਰਹਿਣਾ ਤੇ ਦਿਵਾਲੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਘਰ ਵਿਚ 10 ਦੇ ਨੋਟਾਂ ਦੀ ਖੋਬੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਬਾਬੇ ਨਿਰਮਲ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਘਰ ਵਿਚ ਧੰਨ ਦੌਲਤ ਦੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਰਖਾ ਹੋਣ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਸਧਾਰਨ ਜਿਹੀ ਅਕਲ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਵੀ ਇਹ ਗੱਲ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ

ਵਿਗਿਆਨ ਜੋਤ

**ਨੂੰ ਘਰ ਘਰ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ
ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਕੀਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।**

‘ਵਿਗਿਆਨ ਜੋਤ’ ਦੀ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ 150 ਰੁਪਏ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਸਹਿਯੋਗੀ ਇਸਦੇ ਨਵੇਂ ਪਾਠਕ ਬਣਾਏਗਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ।

ਪੰਜ ਪਾਠਕ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ

70 ਰੁਪਏ ਮੁੱਲ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ
ਇਨਾਮ ਵਜੋਂ ਭੇਜੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਦਸ ਪਾਠਕ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ

160 ਰੁਪਏ ਮੁੱਲ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ
ਇਨਾਮ ਵਜੋਂ ਭੇਜੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਦੀਹ ਪਾਠਕ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ

340 ਰੁਪਏ ਮੁੱਲ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ
ਇਨਾਮ ਵਜੋਂ ਭੇਜੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਪੰਜਾਹ ਪਾਠਕ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ

1000 ਰੁਪਏ ਮੁੱਲ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ
ਅਤੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਪੱਤਰ
ਇਨਾਮ ਵਜੋਂ ਭੇਜੇ ਜਾਣਗੇ।

ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਇਕੱਠੀ ਲਿਸਟ ਪੂਰੇ ਪਤਿਆਂ ਅਤੇ ਬੈਂਕ ਡਰਾਫਟ ਸਮੇਤ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪਤੇ ਤੇ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇ :

ਅਮਿੱਤ ਮਿੱਤਰ

ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਨਿਵਾਸ, ਕੱਚਾ ਕਾਲਜ ਰੋਡ,

ਬਰਨਾਲਾ - 148101 (ਪੰਜਾਬ)

ਨੋਟ • ਇਨਾਮ ਵਿਚਲੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਚੋਣ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਵਿੱਚ ਛਪੀ ਲਿਸਟ, ਸਿਰਫ ਤਰਕਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ਵਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਵਿੱਚੋਂ ਜੋ ਉਪਲੱਬਧ ਹੋਣਗੀਆਂ ਹੀ ਮਿਲਣਗੀਆਂ।

• ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਦਾ ਡਾਕ ਖਰਚ ਅਦਾਰਾ ‘ਵਿਗਿਆਨ ਜੋਤ’ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

• ਸਾਰੇ ਚੰਦੇ ਇੱਕੋ ਵੇਲੇ ਹੀ ਭੇਜੇ ਜਾਣ।

ਤੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਨਾਲ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਤਾਂ ਚੋਰ, ਡਾਕ, ਬਦਮਾਸ਼ ਤੇ ਲੁਟੇਰਾ ਬਣਕੇ ਹੀ ਪੰਨ ਦੌਲਤ ਦੀ ਵਰਖਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਨਿਰਮਲ ਬਾਬੇ ਵਾਂਗੂ ਸਾਧ ਸੰਤ ਜਾਂ ਬਾਬਾ ਬਣਕੇ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਬਾਬਾ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਹੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਪਰਸ ਤੇ ਬਣਦੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਬਾਬਾ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਗੈਬੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਰਸਾਂ ਤੇ ਬਣਦਿਆਂ ਵਿਚ ਭੇਜ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਵਿਚ ਬਿਨਾਂ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੇ ਹੀ ਰੁਪਏ ਭਰਦੇ ਰਹਿਣ। ਕੀ ਬਾਬੇ ਦਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨਾ ਮੂਰਖਾਂ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਕੀ ਹੈ। ਕੀ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਗੈਬੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਿਕਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰ ਵਿਗਿਆਨਕ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅੰਧ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਚੈਨਲਾਂ ਉਪਰ ਬਾਬਾ ਟੀ. ਵੀ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਲੱਗ ਬੈਕਾਂ ਦੇ ਅਕਾਊਂਟ ਨੰਬਰ ਦੱਸ ਕੇ ਰੁਪਏ ਜਮਾ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਾਬੇ ਦੇ ਅਕਾਊਂਟ ਨੰਬਰਾਂ ਦੇ ਜਰੀਏ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚੋਂ 34 ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਬਾਬੇ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿਚ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਜਮਾਂ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਠੱਗੀ ਨਾਲ ਬਾਬੇ ਨੇ ਅਰਬਾਂ ਰੁਪਇਆ ਇੱਕਠਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਸਤੰਬਰ 2011 ਵਿਚ ਬਾਬੇ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਜੀ ਕੇ-1 ਵਿਚ ਇਕ ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਫ਼ਾਈਵ ਸਟਾਰ ਵਰਗਾ ਹੋਟਲ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੇ ਹੀ 34 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਖ਼ੀਦ ਕੇ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ। ਬਾਬੇ ਕੋਲ ਹਰ ਸਾਲ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਵਲੋਂ 400 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਆਮਦਨ ਭੇਜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬਾਬੇ ਦੇ ਇਸ ਵਹਿਮਾਂ ਭਰਮਾਂ ਤੇ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਵਾਲੇ ਕਾਲੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਰਕਾਰੀ ਲੀਡਰ ਤੇ ਨੇਤਾ ਵੀ ਰਲੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਲੀਡਰ ਤੇ ਨੇਤਾ ਨੂੰ ਇਹ ਆਗਿਆ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਕੇ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਗੈਰ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਵਹਿਮ ਭਰਮ ਤੇ ਅੰਧ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਫੈਲਾਅ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟਣ ਵਾਲੇ ਸਾਧ ਸੰਤ, ਪਾਦਰੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਬਾਬੇ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਵੇ। ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਚ 1954 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 51-A (H) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜੁਰਮ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਬਾਬੇ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਸਾਬਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਰਕਾਰੀ ਲੀਡਰ ਤੇ ਨੇਤਾ, ਬਾਬੇ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਕੋਲੋਂ ਵੋਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਮਲ ਬਾਬੇ ਵਰਗੇ ਲੱਖਾਂ ਹੀ ਪਾਖੰਡੀਆਂ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕੇ ਉਹ ਇਸ ਨਿਰਮਲ ਬਾਬੇ ਦੀ ਸਾਰੀ ਹੀ ਪੰਨ-ਦੌਲਤ ਤੇ ਜਮੀਨ-ਜਾਇਦਾਦ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਕਰਕੇ ਗਰੀਬ, ਮਜ਼ਬੂਰ, ਭੋਲੇ ਭਾਲੇ ਤੇ ਅਨਪੜ੍ਹ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਹੀ ਵਰਤਣ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਇਹ ਸਾਰੀ ਸੰਪਤੀ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਹਿਮਾਂ ਭਰਮਾਂ ਤੇ ਅੰਧ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਵਿਚ ਫਸਾ ਕੇ ਹੀ ਲੁੱਟੀ ਹੈ।

ਨਿਰਮਲ ਬਾਬੇ ਦੇ ਹੀ ਇਕ ਰਾਜਦਾਰ ਅਚਾਰੀਆ ਅਜੇ ਗੌਤਮ ਨੇ 'ਬਾਬਾ' ਬਣਨ ਦਾ ਰਾਜ ਨਿਊਜ਼ ਚੈਨਲ ਉਪਰ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਹੈ। ਨਰੂਲਾ ਦੇ ਬਾਬਾ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਸਨੇ ਨੇ ਕਾਫੀ ਸਮਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਗੁਜ਼ਾਰਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਨਰੂਲਾ ਆਪਣੀ ਛੋਟੀ ਜਹੀ ਕੱਪੜੇ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਵਿਚ ਕੱਪੜੇ ਦਾ ਵਪਾਰ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਰਾਜ ਨਾ ਆਇਆ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਛੱਡ ਕੇ ਇੱਟਾਂ ਦੇ ਭੱਠੇ ਉਪਰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਵਿਚ ਵੀ ਬਾਬਾ ਅਮੀਰ ਨਾ ਬਣ ਸਕਿਆ। ਫਿਰ ਇਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਵੱਧ ਪੰਨ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦੇ ਲਾਲਚ ਕਾਰਨ ਕੋਲੇ ਦਾ ਵਪਾਰ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਵਿਚ ਨਰੂਲਾ 50 ਰੁ: ਦਿਹਾੜੀ ਕਮਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਵਪਾਰ ਨਾਲ ਵੀ ਇਸਦੇ ਲਾਲਚ ਦਾ ਖੂਹ ਨਾ ਭਰਿਆ ਤਾਂ ਇਸਨੇ ਇਹ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਅੰਤ ਵਿਚ ਇਸਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਪੰਦਾ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਆਇਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਰਾਤੋ ਰਾਤ ਹੀ ਅਮੀਰ ਬਣ ਸਕੇ। ਕਾਫੀ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨੂੰ 'ਬਾਬਾ' ਬਣਨ ਦੀ ਤਰਕੀਬ ਸੁੱਝੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਬਿਨਾਂ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤਿਆਂ ਹੀ ਕਾਫੀ ਪੰਨ ਦੌਲਤ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਮਾਣ ਸਤਿਕਾਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤਾਂ ਇਸ ਨੇ ਘਰ ਵਿਚ ਹੀ 'ਨਿਰਮਲ ਬਾਬਾ' ਬਣਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਹਿਮਾਂ ਭਰਮਾਂ ਤੇ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿਚ ਫਸਾ ਕੇ ਲੁੱਟਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਘਰ ਆਏ ਹੋਏ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਧਾਰੋ ਤਵੀਤ ਤੇ ਜੰਤਰ ਮੰਤਰ ਵੰਡਦਾ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਨਰੂਲਾ ਦਾ ਇਹ 'ਬਾਬਾ' ਬਣਨ ਦਾ ਪੰਦਾ ਜੋਰਾਂ-ਸੋਰਾਂ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਲੱਗਾ। ਬਾਬਾ ਕੁੱਝ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਅਮੀਰ ਬਣ ਗਿਆ। 50 ਰੁਪਏ ਦਿਹਾੜੀ ਕਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਇਹ 'ਨਿਰਮਲ ਬਾਬਾ' ਬਣਕੇ ਅੱਜ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਇਆਂ ਇਕ ਦਿਨ ਵਿਚ ਵਿਹਲਾ ਰਹਿ ਕੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਕੋਲੋਂ ਕਮਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਨਿਰਮਲ ਬਾਬਾ ਅੱਜ ਅਰਬਾਂਪਤੀ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਲੋਂ ਰੱਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ 23 ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿਚੋਂ, ਸ਼ਰਤ ਨੰਬਰ 1, 6, 19 ਅਨੁਸਾਰ (ਜਿੱਥੇ ਧੋਖਾ ਨਾ ਹੋਵੇ) ਨਿਰਮਲ ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਚੈਲੇਂਜ ਕਰਕੇ ਇਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਇਨਾਮ ਦੇਣ ਲਈ ਬਚਨਬੰਧ ਹਾਂ, ਜੇਕਰ ਬਾਬਾ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਦੀ ਬੰਦ ਮੁੱਠੀ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਉਸ ਕਹੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਤੀਜੀ 'ਗੈਬੀ ਅੱਖ' ਦੁਆਰਾ ਦੇਖ ਕੇ ਇਹ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ ਕੇ ਉਸ ਵਿਚ ਉਹ ਕਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਵਿਗਿਆਨਕ ਉਪਕਰਣਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣ ਦੀ ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਮਨਾਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੈਂ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਕੇ ਬਾਬਾ ਹਾਰਨ ਦੇ ਡਰੋਂ, ਮੇਰੇ ਇਸ ਚੈਲੇਂਜ ਨੂੰ ਕਦੇ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸੋਨੇ ਦਾ ਅੰਡਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਮੁਰਗੀ, ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਕਿਵੇਂ ਖਤਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤੀਜੀ ਗੈਬੀ ਅੱਖ ਸਿਰਫ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਗਿਆਨ ਵਿਗਿਆਨ ਤੇ ਤਰਕ ਨਾਲ ਸੋਚਦਾ ਹੋਵੇ। ਜਿਵੇਂ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, "ਵਿੱਦਿਆ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਤੀਜੀ ਅੱਖ ਹੈ।"

ਅਯੋਗ-ਭੋਜਨ, ਮਾਰੂ ਅਸਰ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ

ਡਾ. ਹਰੀਸ਼ ਮਲਹੋਤਰਾ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼
ਮੋਬਾ : 07763013424

ਇਹ ਗੱਲ ਪੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਦੀ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਬਾਰੇ ਬੜਾ ਪੇਤਲਾ ਗਿਆਨ ਹੈ। ਸਾਡੀਆਂ ਕਈ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਪੜਤਾਲੇ ਅਸੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਰ ਪੀੜ੍ਹੀ ਮੰਨਦੇ ਚਲੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਸੀ ਘਿਉ 100 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਚਰਬੀ ਹੈ। ਇਹਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਸਿਰਫ ਚਰਬੀ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਜਾਂ ਵਧਾਉਣ 'ਚ ਹੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹਦੇ ਵਿੱਚ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਵਿਟਾਮਿਨ ਹੀ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਖਣਿਜ ਪਦਾਰਥ। ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਅਤੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਈ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਸਿਰਫ ਘਿਉ ਦੀ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਕਰਕੇ ਹੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਡੀਆਂ ਖੂਨ ਦੀਆਂ ਨਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜੰਮ ਕੇ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਖੰਡ ਵੀ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਚਿੱਟੀ ਖੰਡ 100 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਕਾਰਬੋਹਾਈਡਰੇਟ ਹੈ। ਇਸ ਚਿੱਟੀ ਖੰਡ ਵਿੱਚ ਖਣਿਜ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਗੁੜ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਚਿੱਟੀ ਖੰਡ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇਸੀ ਘਿਉ ਵਾਂਗ ਜ਼ਹਿਰ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਸਾਡੀਆਂ ਦੇਸੀ ਮਠਿਆਈਆਂ ਘਿਉ ਅਤੇ ਖੰਡ ਦਾ ਸੰਘਣਾ ਮਿਲਾਪ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਇਹ ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹਨ।

ਗੱਲ ਰੋਜ਼ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਆਟੇ ਦੀ ਲੈ ਲਉ। ਅਸੀਂ ਆਟੇ ਨੂੰ ਛਾਣ ਕੇ ਬੂਰਾ ਬਾਹਰ ਸੁੱਟ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਸਾਡੀ ਮੂਰਖਤਾ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ। ਬੂਰੇ ਵਾਲੇ ਅਣਛਾਣੇ ਆਟੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਖਣਿਜ ਪਦਾਰਥ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰੇਸ਼ੇ (Roughage) ਵੀ ਜੋ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਕਈ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਅਸੀਂ ਬਾਹਰ ਵਗ੍ਹਾ ਮਾਰਦੇ ਹਾਂ। ਚਿੱਟਾ ਆਟਾ ਵੀ ਚਿੱਟੀ ਖੰਡ ਵਾਂਗ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹੈ।

ਕੱਚੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਫਲ ਸਾਡੇ ਲਈ ਲਾਹੇਵੰਦ ਹਨ ਪਰ ਅਸੀਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਿੰਨੂ ਕੇ ਵਿਟਾਮਿਨ ਗੁਆ ਬੈਠਦੇ ਹਾਂ।

ਸਾਡੇ ਸਭਿਆਚਾਰ 'ਚ ਮੋਟਾ ਹੋਣਾ ਚੰਗੀ ਸਿਹਤ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੱਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੋਟੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਸ਼ੂਗਰ, ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਅਤੇ ਦਿਲ ਦੀਆਂ

ਹੋਰ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਲੱਗਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਨ। ਮੋਟੇ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਮਰਨ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪਤਲੇ ਇਨਸਾਨ ਨਾਲੋਂ ਕਈ ਗੁਣਾਂ ਵੱਧ ਹਨ। ਮੋਟਾ ਇਨਸਾਨ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਾਇਦ ਕਈ ਵਾਰ ਸੁਸਤ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਉਥੇ ਉਹ ਬੇਵੰਗਾ ਵੀ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਚਿੱਟੇ ਆਟੇ, ਚਿੱਟੀ ਖੰਡ ਅਤੇ ਘਿਉ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਰੁਤਬੇ ਅਤੇ ਅਮੀਰੀ ਨਾਲ ਜੋੜ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਗੱਲ ਮਾਸ ਖਾਣ ਅਤੇ Full Fat ਦੁੱਧ ਨਾਲ ਵੀ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਟਿਨ ਫੂਡ ਅਤੇ ਫਰੋਜ਼ਨ ਫੂਡ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਟ੍ਰਾਈਐਂਗਲ ਹੈਲਥ ਐਂਡ ਸੇਫਟੀ ਬਰਮਿੰਘਮ ਦੇ ਅਵਤਾਰ (ਤਾਰੀ) ਅਟਵਾਲ ਨੇ ਭੋਜਨ ਸਬੰਧੀ ਪਰਚਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਮੈਂ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ।

ਅਯੋਗ ਭੋਜਨ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?

ਅਯੋਗ-ਭੋਜਨ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਖਾਣ ਨਾਲ ਕੋਈ ਮਾਰੂ (ਬੀਮਾਰੀ) ਅਸਰ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਚਾਹੇ ਖੁਰਾਕ ਖਾਣ ਜਾਂ ਕੁਝ ਪੀਣ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ। ਦੂਸ਼ਿਤ (ਅਯੋਗ) ਖੁਰਾਕ ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੈ।

* ਦੂਸ਼ਿਤ (ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ) ਭੋਜਨ ਰੋਗਾਣੂ ਜੀਵ (ਬੈਕਟੀਰੀਆ) ਰਾਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਰਾਸੀਮ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਉੱਲੀ (ਫੰਗਾਈ) ਤੇ ਵਾਇਰਸ (ਵਿਸ਼ਾਣੂ) ਜਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਜ਼ਹਿਰ ਵੀ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

* ਰਸਾਇਣਕ ਵਸਤੂਆਂ ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਭੋਜਨ ਦੂਸ਼ਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਪੌਦੇ, ਧਾਤਾਂ (ਸਿੱਕਾ) ਅਤੇ ਖਾਦ ਆਦਿ।

ਅਸ਼ੁੱਧ ਖੁਰਾਕ ਖਾਣ ਨਾਲ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਤਕਲੀਫਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਬੱਚੇ, ਬੁੱਢੇ ਜਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਬਚਾਓ ਸਿਸਟਮ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਵੇ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਿਸਮ ਦਾ ਦੂਸ਼ਿਤ ਭੋਜਨ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜੀਵਾਣੂ ਰਾਹੀਂ ਦੂਸ਼ਿਤ-ਖੁਰਾਕ (ਅਸ਼ੁੱਧ)

ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਛੋਟੇ (ਸੂਖਮ) ਜੀਵ ਸਾਡੇ ਇਰਦ-ਗਿਰਦ ਭਾਵ ਸਾਰੇ ਵਾਤਾਵਰਣ 'ਚ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੁਰਦਬੀਨ ਨਾਲ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਸਾਰੇ ਸਾਡੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਦਹੀਂ ਜਾਂ ਬੀਅਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਕੁਝ ਕੁ ਹੀ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਸਾਡੀ ਖੁਰਾਕ 'ਚ ਮਾਰੂ ਅਸਰ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦੋ ਮਾਰੂ ਅਸਰ ਇਹ ਹਨ:

ਮਲੀਨ (ਫੂਤ) ਭੋਜਨ

ਰੋਗਾਣੂ (ਰੋਗ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਰਾਸੀਮ) ਨਾਲ

ਮਲੀਨਤ-ਭੋਜਨ ਖਾਣ ਕਰਕੇ ਸਾਡੇ ਪੇਟ ਦੀਆਂ ਆਂਦਰਾਂ (ਅੰਤੜੀਆਂ) 'ਤੇ ਮਾਰੂ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਰੋਗਾਣੂ ਸਾਡੇ ਟਿਸ਼ੂ (ਜਾਲ) ਤੇ ਧਾਵਾ (ਵਿਘਨ) ਕਰ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜ਼ਹਿਰ ਛੱਡਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਬੀਮਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਭਾਵ ਫੂਡ ਪੁਆਇਜ਼ਨ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਮਾਰੂ ਅਸਰ (ਫੂਡ-ਪੁਆਇਜ਼ਨ) ਤਾਂ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੇ ਭੋਜਨ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਢੁੱਕਵੇਂ ਤਾਪਮਾਨ (ਅੰਗ) ਨਾਲ ਨਾ ਪਕਾਇਆ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਢੁੱਕਵੇਂ (ਠੀਕ) ਤਾਪਮਾਨ (ਠੰਡਾ ਜਾਂ ਗਰਮ) 'ਚ ਸਾਂਭ ਕੇ ਨਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ।

ਰੋਗਾਣੂਆਂ ਦੇ ਜ਼ਹਿਰ ਵਾਲਾ ਭੋਜਨ (ਨਸ਼ੀਲੀ-ਖੁਰਾਕ)

ਇਹ ਮਾਰੂ ਅਸਰ ਉਸ ਦੂਸ਼ਿਤ (ਪਲੀਤ) ਭੋਜਨ ਖਾਣ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਰੋਗਾਣੂਆਂ ਨਾਲ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਬਣਿਆ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਭੋਜਨ 'ਚ ਰੋਗਾਣੂਆਂ ਦੇ ਭਰਮਾਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਜ਼ਹਿਰ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸੋ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮਾਰੂ ਅਸਰ ਲਈ ਰੋਗਾਣੂ ਜੀਵਤ ਹੋਣ। ਇਹ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਜ਼ਹਿਰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਕਾਉਣ (ਰਿਨ੍ਹਣ) ਨਾਲ ਨਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਭੋਜਨ ਦਾ ਜ਼ਹਿਰ ਨਾਲ ਪਲੀਤ (ਦੂਸ਼ਿਤ) ਹੋਣ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਖਾਣੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਿਨ੍ਹਿਆ ਨਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

ਖਾਣਾ ਚਾਹੇ ਰੋਗਾਣੂਆਂ ਦੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਹਾਨੀਕਾਰਕ (ਅਯੋਗ) ਬਣਿਆ ਹੋਵੇ ਚਾਹੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਜ਼ਹਿਰ ਨਾਲ, ਪਰ ਦੋਹਾਂ ਨਾਲ ਹੋਈਆਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਤਕਰੀਬਨ ਇਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਹੀ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਢਿੱਡ ਪੀੜ, ਉਲਟੀਆਂ, ਟੱਟੀਆਂ ਅਤੇ ਬੀਮਾਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਾ।

ਬੀਮਾਰੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰੋਗਾਣੂ

ਕੁਝ ਕੁ ਮਾਰੂ ਅਸਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਰਾਸੀਮਾਂ (ਰੋਗਾਣੂਆਂ) ਬਾਰੇ ਆਮ ਪੇਪਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਹੋਰ ਵੀ ਰੋਗਾਣੂ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਹਨ ਜਿਵੇਂ:

ਸਾਲਮੋਨੈਲਾ

ਇਹ ਰੋਗਾਣੂ ਆਮ ਕਰਕੇ ਮੀਟ (ਮਾਸ) ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁਰਗੀਆਂ, ਬੱਤਖਾਂ ਆਦਿ (ਪੋਲਟਰੀ) ਤੇ ਆਂਡਿਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵ ਦੀਆਂ ਆਂਦਰਾਂ (ਆਂਤੜੀਆਂ) ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੋਗਾਣੂਆਂ ਨੂੰ ਢੁੱਕਵਾਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ ਫੈਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਕੈਮਪੀਲੋਬੈਕਟਰ

ਇਹ ਰੋਗਾਣੂ ਆਮ ਕਰਕੇ ਪਰਿਦਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦੂਸਰੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਤੇ ਮਾਰੂ ਅਸਰ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬੀਮਾਰੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਰੋਗਾਣੂ ਪਾਣੀ ਦੀ ਤੈਹ (ਸਤਹ), ਦੁੱਧ, ਲਾਲ ਮੀਟ ਤੇ ਪੋਲਟਰੀ 'ਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਟਾਫੀਲੋਕੋਕਸ ਔਰੀਅਸ

ਇਹ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇਨਸਾਨਾਂ 'ਚ ਹੀ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਭੋਜਨ ਸੰਬੰਧੀ ਕੰਮ 'ਚ ਸਫ਼ਾਈ ਅਤੇ

ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸਫ਼ਾਈ (ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰਾ) ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਕਲੋਸਟਰੀਡੀਅਮ ਪਰਫੋਰਿਨਜ਼

ਇਹ ਬੀਜਾਣੂ (ਸਪੋਰ) ਜਰਾਸੀਮ ਜਿਹੜਾ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਠੰਡੇ ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਰਮ ਤਾਪਮਾਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਿਊਂਦਾ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ੱਕੀ ਖੁਰਾਕ 'ਚ ਵੀ ਜਿਊਂਦਾ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚਾਵਲ ਤੇ ਮਸਾਲੇ ਆਦਿ। ਮੱਕਾ ਮਿਲਣ ਤੇ ਰੋਗਾਣੂ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਲੋਸਟੀਰੀਆ ਮੋਨੋਸਾਈਟੋਜੀਨਜ਼

ਇਹ ਰੋਗਾਣੂ ਆਮ ਕਰਕੇ ਹਰ ਥਾਂ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹਨ। ਸੋ ਜ਼ਮੀਨ 'ਚ ਉੱਗਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਠੀਕ ਵਾਤਾਵਰਣ ਮਿਲਣ ਤੇ ਇਹ ਫੈਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਐਸ਼ਾਰੀਸ਼ੀਆ ਈਕੋਲਾਈ

ਇਹ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੇ ਰੋਗਾਣੂ ਹਨ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਈਕੋਲਾਈ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਗਰਮ-ਖੂਨ ਜਾਨਵਰਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਇਨਸਾਨ ਵੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਦੀਆਂ ਪੇਟ ਦੀਆਂ ਆਂਦਰਾਂ 'ਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਾਫ਼ੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਕਾਰਨ ਹਲਕੀ ਜਿਹੀ ਫੂਡ-ਪੁਆਇਜ਼ਨ (ਮਾਰੂ-ਅਸਰ) ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਟੱਟੀਆਂ ਤੇ ਉਲਟੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਹੋਣਾ। ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਕੁਝ ਐਸੀ ਨਸਲ ਹੈ ਜਿਹੜੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ ਹਨ।

ਇਨਸਾਨ ਇਸ ਰੋਗਾਣੂ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਜ਼ਖੀਰਾ (ਧਾਰੀ) ਅਤੇ ਰੋਗਾਣੂ-ਵਾਹਕ ਹੈ। ਭੋਜਨ ਸੰਬੰਧੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਟਾਫ਼ (ਕਾਮੇ) ਤੋਂ ਅਯੋਗ (ਦੂਸ਼ਿਤ) ਭੋਜਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਤੇ ਖੁਰਾਕ ਸੰਬੰਧੀ ਕੰਮ 'ਚ ਸਫ਼ਾਈ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਭੋਜਨ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੀ ਅਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ 1982 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਸਲ ਈ. ਕੋਲਾਈ 0157:ਐਚ 7 ਦਾ ਪਤਾ ਚਲਿਆ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਬਹੁਤ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹੈ।

ਈ. ਕੋਲਾਈ 0157: ਐਚ 7

ਇਹ ਨਸਲ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਫੂਡ-ਪੁਆਇਜ਼ਨ

(ਦੁਸ਼ਿਤ) ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਗਾਈਆਂ (ਡੇਰੀ) ਦੇ ਮੀਟ ਤੋਂ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਅਤੇ ਮੁਰਗੀਆਂ ਦੇ ਮਾਸ ਤੋਂ ਫੂਡ ਪੁਆਇਜ਼ਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਫੂਡ ਰੋਗਾਣੂ ਨਹੀਂ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਵਾਲਾ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਨਾਲ ਖਾਣੇ 'ਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੰਚਾਰ-ਸਾਧਨ (ਔਰਗਨਜ਼) ਨੂੰ ਮਾਰੂ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਗੁਰਦੇ ਆਦਿ ਅਤੇ ਗੁਰਦਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਸਾਰਾ ਸਿਸਟਮ ਨਿਕਾਰਾ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਰੋ ਗਾ ਣੂ ਆਂ ਦੇ ਵੱਧਣ-ਫੁੱਲਣ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲ ਵਾਤਾਵਰਣ:
ਖੁਰਾਕ ਦੀ ਹੋਂਦ, ਸਿਲੂ (ਤਰ), ਗਰਮਾਇਸ਼, ਸਮਾਂ

* ਖਰੀਦ/ਵਸੂਲੀ	(ਤਾਪਮਾਨ ਠੀਕ ਅਤੇ ਅਯੋਗ ਨਾ ਹੋਵੇ)
* ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ (ਸਟੋਰ ਕਰਨ)	[ਢੁੱਕਵਾਂ ਤਾਪਮਾਨ ਰੱਖਣਾ (ਠੰਡਾ ਜਾਂ ਗਰਮ) ਅਤੇ ਲਾਗ ਨਾ ਲੱਗਣ ਦੇਣਾ]
* ਤਾਪਮਾਨ	(ਕ੍ਰਾਸ-ਕਨਟਾਮੀਨੇਸ਼) (ਠੰਡਾ ਜਾਂ ਗਰਮ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਪਰ 5 ਸੈਂਟੀਗਰੇਡ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਅਤੇ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ 63 ਸੈਂਟੀਗਰੇਡ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਉਪਰ ਹੋਵੇ)
* ਭੋਜਨ ਸਬੰਧੀ ਕੰਮ	(ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਆਖੀਰ ਤੱਕ ਸਫਾਈ ਦਾ ਮਿਆਰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ)
* ਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਤੌਰ-ਤਰੀਕੇ (ਢੰਗ)	(ਯੋਗ-ਭੋਜਨ ਸਬੰਧੀ ਕਾਇਦੇ-ਕਾਨੂੰਨ)
* ਪਕਾਉਣਾ	(ਰਿੰਨ੍ਹਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਯੋਗ ਤਾਪਮਾਨ)
* ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਅਤੇ ਵੰਡ-ਵੰਡਾਈ	(ਹਾਈਜੀਨਿਕ ਢੰਗ ਹੋਣ)

ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੂਚਨਾ : ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੋਜਨ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮੇਂ ਤੇ ਤਾਪਮਾਨ (ਗਰਮਾਇਸ਼) ਨਾਲ ਰਿੰਨ੍ਹਣ ਨਾਲ ਰੋਗਾਣੂਆਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਭੋਜਨ 'ਚ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਜ਼ਹਿਰ (ਫੂਡ ਪੁਆਇਜ਼ਨ) ਨਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਫੂਡ ਸੇਫਟੀ ਐਂਡ ਦ ਲਾਅ

ਖੁਰਾਕ (ਫੂਡ ਅਤੇ ਡ੍ਰਿੰਕ) ਬਾਰੇ ਯੂ. ਕੇ. ਵਿੱਚ ਅਹਿਮ ਕਾਨੂੰਨ (ਐਕਟ) 1880 ਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਕੱਟਣ ਅਤੇ ਝਟਕਾਉਣ (ਬੁਚੜਖਾਨਾ) ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਖਾਣ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ ਤੱਕ ਨੂੰ ਘੇਰੇ 'ਚ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਕੋਈ ਵੀ ਖਾਣਾ-ਪੀਣਾ ਜਿਹੜਾ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੇ ਲਾਇਕ ਨਹੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਚਣਾ ਜਾਂ ਵੰਡ-ਵੰਡਾਈ (ਸਪਲਾਈ) ਕਰਨਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਸਿਰਫ਼ ਭੋਜਨ ਵਾਲੀ ਦੁਕਾਨ (ਫੂਡ ਸ਼ਾਪ), ਭੋਜਨਸ਼ਾਲਾ (ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ) ਜਾਂ ਖੋਖਾ (ਸਟਾਲ) ਤੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪਰ ਦਾਨ ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰਕ ਇਕੱਠ (ਸਮਾਜਿਕ-ਵਾਕਿਆ) ਵਿੱਚ ਭੋਜਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਖਾਣ ਨੂੰ ਦੇਣਾ (ਭਾਵੇਂ ਮੁਫਤ) ਤੇ ਵੀ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਐਕਟ (1990) ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਰ ਨਿਯਮ ਵੀ ਹੋਂਦ 'ਚ ਆਇਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਹਰ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਤਿਆਰੀ, ਪਕਾਉਣਾ ਅਤੇ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਮਿਆਰ (ਪੱਧਰ) ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਯੋਗ (ਸਿਹਤਮੰਦ) ਭੋਜਨ ਤਿਆਰ ਹੋ ਸਕੇ। ਆਖਰੀ ਨਿਯਮ ਫੂਡ ਸੇਫਟੀ (ਜਨਰਲ ਫੂਡ ਹਾਈਜੀਨ) ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨਜ਼ 1995 ਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਦਾ ਮਕਸਦ ਸਾਰੇ ਯੋਗ ਵਿੱਚ ਇਕ ਹੀ ਮਿਆਰ (ਸਟੈਂਡਰਡ) ਕਾਇਮ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ-ਪਾਲਣ ਅਤੇ ਮਿਆਰ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ

ਅਤੇ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਭੋਜਨ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਹਰ ਕਾਰਵਾਈ ਯੋਗ (ਸੇਫ) ਭੋਜਨ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕੇ। ਜਿਵੇਂ:

ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਆਗਿਆ-ਪਾਲਣ ਤੇ ਫੂਡ-ਪੁਆਇਜ਼ਨ ਤੋਂ ਬਚਾਓ ਲਈ ਸਿਖਲਾਈ ਅਤੇ ਹਾਈਜੀਨਿਕ (ਸੇਫ) ਦੇ ਉਚੇ ਮਿਆਰ ਨੂੰ ਕੰਮ ਤੇ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਫੂਡ ਹਾਈਜੀਨਿਕ: ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਭੋਜਨ ਦੀ ਸੰਭਾਲ, ਇੱਕ ਥਾਂ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਥਾਂ ਲਿਜਾਣਾ (ਹੈਂਡਲਿੰਗ), ਤਿਆਰੀ, ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਤੌਰ-ਤਰੀਕੇ, ਪਕਾਉਣਾ ਅਤੇ ਵਰਤਾਉਣਾ, ਜਿੰਨੀ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੋ ਸਕੇ, ਐਸੇ ਢੰਗ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਖੁਰਾਕ ਨੂੰ ਦੁਸ਼ਿਤ (ਫੂਡ-ਪੁਆਇਜ਼ਨ), ਲਾਗ ਅਤੇ ਨਿਕਾਰਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਫੂਡ-ਪੁਆਇਜ਼ਨ (ਅਯੋਗ) ਆਦਿ ਦੇ ਬਚਾਊ ਲਈ ਹਾਸਿਪ (ਹੈਜ਼ਰਡ ਅਨੈਲੇਸਿਸ ਕ੍ਰਿਟੀਕਲ ਕੰਟਰੋਲ ਪੁਆਇੰਟ) ਢਾਂਚਾ ਅਪਨਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਹਾਸਿਪ : ਹਾਸਿਪ ਇਹ ਇੱਕ ਐਸਾ ਢਾਂਚਾ ਹੈ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਖੁਰਾਕ ਦੀ ਹਿਫਾਜ਼ਤ (ਸੇਫ ਫੂਡ) ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਆਗਿਆ-ਪਾਲਣ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਢਾਂਚਾ (ਪ੍ਰਬੰਧ) ਜਿਹੜਾ ਸਿਰਫ਼ ਖੁਰਾਕ ਦੇ ਪੰਦੇ 'ਚ ਭੋਜਨ ਦੇ ਦੁਸ਼ਿਤ (ਅਯੋਗ) ਹੋਣ ਦੇ ਖਤਰਿਆਂ ਦੀ ਹੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਸਗੋਂ ਭੋਜਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪੰਦੇ 'ਚ ਖਤਰਨਾਕ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ (ਮਕਾਮਾਂ) ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਖਾਸ ਕਦਮ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਪ੍ਰਬੰਧ (ਕੁਆਲਿਟੀ ਐਸੋਇਰਡ ਸਿਸਟਮ) ਸਥਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਯੋਗ-ਭੋਜਨ (ਫੂਡ-ਪੁਆਇਜ਼ਨ) ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਖਤਮ, ਰੋਕਿਆ ਜਾਂ ਘਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਪੰਨਵਾਦ ਸਹਿਤ-ਟ੍ਰਾਈਐਂਗਲ ਹੈਲਥ ਐਂਡ ਸੇਫਟੀ ਬਰਮਿੰਘਮ)

ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਵੇ ਅੱਗੇ ਵਧੋ

ਮੂਲ : ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਸ਼ਤਰੀਆ 'ਪ੍ਰਕਾਸ਼', ਅਨੁਵਾਦਕ : ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ ਰੱਤੋਂ

“ਉਹ ਰਾਜਨ, ਕੀ ਟੀ ਬਰੇਕ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਿਤਾਬੀ ਕੀੜੇ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹੋ। ਚਲੋ ਛੱਡੋ ਸੱਭ, ਕੈਂਟੀਨ ਚਲਦੇ ਹਾਂ।”

“ਯਾਰ ਸੋਹਮ, ਬਿਨਾ ਪੜ੍ਹੇ ਕਿਵੇਂ ਚੱਲੂਗਾ, ਤੈਨੂੰ ਸਭ ਪਤਾ ਤਾਂ ਹੈ।”

ਦਰਅਸਲ ਰਾਜਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਬੈਂਕ ਦੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪਾਸ ਕਰ ਕੇ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਈ ਪਰੰਤੂ ਉਸ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਆਈ ਏ ਐਸ ਬਣਨ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਜਦ ਵੀ

ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਆਈ. ਏ. ਐਸ. ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਲਈ ਥੋੜ੍ਹੀ ਬਹੁਤ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਲੈਂਦਾ।

“ਉਏ ਰਾਜਨ

ਜੋ ਹੋਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਉਹੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਤੂੰ ਭਾਵੇਂ ਜਿੰਨਾ ਮਰਜ਼ੀ ਪੜ੍ਹ ਲੈ। ਤੈਂ ਜੇਕਰ ਆਈ.

ਏ. ਐਸ. ਬਣਨਾ

ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਬਣ ਹੀ

ਜਾਵੇਗਾ।” ਸੋਹਮ ਨੇ ਕਿਹਾ

ਤਾਂ ਰਾਜਨ ਹੱਸ ਪਿਆ। ਇਹ ਸੋਚ

ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਅਵਿਗਿਆਨਕ

ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ। ਤਰਕ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨਾ ਸਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਹੋਣਾ ਹੈ ਉਹੀ ਹੋਵੇਗਾ? ਪਰੰਤੂ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜੋ ਹੋਣਾ ਹੈ ਉਹੀ ਕਿਉਂ ਹੋਵੇਗਾ? ਅਸੀਂ ਜੋ ਕਰਾਂਗੇ ਉਵੇਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸ਼ੱਕ ਜਾਂ ਤਰਕਵਿਤਰਕ ਕਰਨਾ ਸਾਨੂੰ ਆਉਂਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹੀ ਸਾਡੀ ਅਵਿਗਿਆਨਕਤਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਲਉ। ਇੱਕ ਡਾਕਟਰ ਹੈ। ਉਹ ਕਿੱਧਰੇ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਤਦੇ ਉਸ ਦੀ ਪੁੱਤਰੀ ਛਿੱਕ ਮਾਰਦੀ ਹੈ। ਡਾਕਟਰ ਬੈਠ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, “ਥੋੜ੍ਹਾ ਰੁੱਕ ਜਾਈਏ। ਬੈਠ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ।” ਮਿੱਤਰ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ, “ਤੁਸੀਂ ਡਾਕਟਰ ਹੋ। ਇਹ ਵੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਛਿੱਕ ਕਿਉਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਫੇਰ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਬੈਠ ਜਾਈਏ।” ਇਸ ਉੱਤੇ ਡਾਕਟਰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, “ਥੋੜ੍ਹਾ ਰੁੱਕ ਜਾਣ ਵਿੱਚ ਕੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?” ਇਹ ਕੀ ਦੱਸਦਾ ਹੈ? ਇਹ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਡਾਕਟਰ ਵਿਗਿਆਨ ਪੜ੍ਹ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਉਸ ਦੀ ਸੋਚ ਅਵਿਗਿਆਨਕ ਹੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਛਿੱਕ ਕਿਉਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ? ਫੇਰ ਵੀ ਅਧਿਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਉਸਨੇ ਫੜਿਆ

ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਧਿਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਸੋਚ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਵਿਗਿਆਨਕ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਇਹੀ ਅਵਿਗਿਆਨਕ ਸੋਚ ਸਾਡੇ ਜਨ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਰਚੀ ਵਸੀ ਹੈ। ਇਜ਼ਨੀਅਰ ਪੁਲ ਬਣਾਂਦਾ ਹੈ, ਮਕਾਨ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮਕਾਨ ਬਣ ਜਾਣ ਉੱਤੇ ਨਿੰਬੂ ਮਿਰਚ ਟੰਗਵਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿੱਧਰੇ ਮਕਾਨ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਲੱਗ ਜਾਏ, ਕਿਤੇ ਟੁੱਟ ਨਾ ਜਾਵੇ।

ਜਦ ਮਕਾਨ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਲੱਗ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਜ਼ਨੀਅਰਿਗ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਦੀ ਹੈ? ਉਸ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਅਤੇ

ਵਿਗਿਆਨਕਤਾ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਦੀ

ਹੈ? ਇਜ਼ਨੀਅਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ

ਵਿੱਦਿਆ ਉੱਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ

ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹੀ

ਅਵਿਗਿਆਨਕ

ਸੋਚ ਹੈ। ਇਸੀ

ਸੋਚ ਨੇ ਸਾਨੂੰ

ਪਿਛੜਿਆ ਅਤੇ

ਹਾਰਿਆ ਹੋਇਆ

ਬਣਾਇਆ ਹੈ।

ਬੀਤੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ

ਅਸੀਂ ਸਦਾ ਗੁਲਾਮ

ਕਿਉਂ ਰਹੇ? ਕੀ ਅਸੀਂ

ਕਮਜ਼ੋਰ ਸਾਂ? ਨਹੀਂ, ਅਸੀਂ

ਕਮਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਲਈ

ਹਾਰੇ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੀ ਸੋਚ ਕਿਸਮਤਵਾਦੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ

ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਕਾਰਣ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ

ਮੁੱਠੀ ਭਰ ਲੁਟੇਰੇ ਆਏ, ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੰਦਰਾਂ ਤੋਂ

ਖਜਾਨਾ ਲੁੱਟ ਕੇ ਲੈ ਗਏ। ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਸੈਂਕੜੇ ਲੋਕ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ।

ਉਹ ਮੰਦਰ ਲੁੱਟ ਹੁੰਦਾ ਦੇਖਦੇ ਰਹੇ। ਸੋਚਦੇ ਰਹੇ ਕਿ ਕਿਸਮਤ

ਵਿੱਚ ਜੋ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਹੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੰਦਰ ਲੁੱਟ ਹੋਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ

ਲੁੱਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਬਚਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਚਮਤਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਬਚ

ਜਾਵੇਗਾ।

ਜੇਕਰ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੋਚ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਮੰਦਰ ਨਾ ਲੁੱਟ ਹੁੰਦਾ। ਬਸ, ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਸੋਚ ਦੀ ਗੱਲ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੇ ਲੋਕ ਵੀ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਉੱਤੇ ਡਿੱਗ ਪੈਂਦੇ ਤਾਂ ਉਹ ਉਥੇ ਹੀ ਦੱਬ ਕੇ ਮਰ ਜਾਂਦੇ, ਪਰੰਤੂ ਐਨਾ ਸੋਚਦਾ ਕੌਣ? ਅਸੀਂ ਕਿਸਮਤਵਾਦੀ ਜੋ ਅਖਵਾਂਦੇ ਹਾਂ।

ਜੇ ਅਸੀਂ ਕਿਸਮਤਵਾਦੀ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਉਤਾਰ ਕੇ ਸੁੱਟ ਦੇਂਦੇ ਤਾਂ ਮੁੱਠੀ ਭਰ ਵਪਾਰੀ ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਹਕੂਮਤ ਨਾ ਕਰਦੇ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਸੋਚ ਆਪਣੇ ਉਪਰ ਹਾਵੀ ਰੱਖੀ, ਇਸ ਲਈ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਹਾਰੇ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੋਚ ਲਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਤਲਵਾਰ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ ਬੰਦੂਕ ਚੁੱਕੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਜਿੱਤ ਗਏ। ਤਲਵਾਰ ਹਾਰ ਗਈ। ਨਹੀਂ ਸਾਡੀ ਅਵਿਗਿਆਨਕ ਸੋਚ ਹਾਰੀ ਸੀ।

ਸਾਡੀ ਸੋਚ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਖੋਜ ਹੋਣੀ ਸੀ, ਉਹ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਨਵੀਂ ਖੋਜ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੇ ਰਾਜਿਆਂ ਮਹਾਰਾਜਿਆਂ ਨੇ ਬੰਦੂਕਾਂ ਲਈਆਂ ਤਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਤੋਪਾਂ ਲੈ ਆਏ। ਤਦ ਬੰਦੂਕਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਤੋਪਾਂ ਜਿੱਤ ਗਈਆਂ। ਜਿੱਤ ਬੰਦੂਕਾਂ ਤੋਪਾਂ ਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੋਚ ਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਜੇ ਜਿੰਨੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ, ਜਿੰਨੀ ਤੇਜ਼ ਚਾਲ ਨਾਲ ਵਿਕਾਸ ਕਰੇਗਾ ਉਹ ਉਨਾ ਅੱਗੇ ਨਿਕਲ ਜਾਵੇਗਾ।

ਪਰੰਤੂ ਜਦ ਕਦੇ ਅਸੀਂ ਵਿਕਾਸ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀਆਂ ਹੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਭੌਤਿਕ ਵਿਕਾਸ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਭੜਕਦੇ ਹਾਂ। ਜਦ ਕਿ ਸੱਭ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਬਿਨਾ ਰੋਟੀ, ਕੱਪੜੇ ਅਤੇ ਮਕਾਨ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਭੌਤਿਕ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਨ।

ਜਦ ਕਿ ਭੌਤਿਕ ਚੀਜ਼ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਆਧਿਆਤਮਿਕ ਵਿਕਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਤਦੇ ਤਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ 'ਭੂਖੇ ਭਜਨ ਨ ਹੋਯ ਗੋਪਾਲਾ'। ਬਿਨਾ ਭੌਤਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਆਧਿਆਤਮਿਕ ਵਿਕਾਸ ਕੋਰੀ ਕਲਪਨਾ ਹੈ। ਤਦ ਵੀ ਅਸੀਂ ਆਧਿਆਤਮਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਲੜ ਫੜ ਕੇ ਬੈਠੇ ਹਾਂ। ਆਧਿਆਤਮਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਇਸ ਧੋਬੇ ਰੂਪੀ ਛੁਣਛੁਣੇ (ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਖਿਡੌਣਾ) ਨੇ ਸਾਡੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਅਵਿਗਿਆਨਕ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਤਰਕ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਜੋ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਮੰਨ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਇਸੀ ਸੋਚ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਅਵਿਗਿਆਨਕ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਜਦ ਤੱਕ ਇਹ ਅਵਿਗਿਆਨਕ ਸੋਚ ਰਹੇਗੀ, ਤਦ ਤੱਕ

ਅਸੀਂ ਹਾਰਦੇ ਅਤੇ ਕੁਟਾਪਾ ਖਾਂਦੇ ਰਹਾਂਗੇ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੋਚ ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਸਾਨੂੰ ਕਿਸਮਤਵਾਦ ਦਾ ਲੜ ਛੱਡਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਜੋ ਹੋਣਾ ਹੈ ਉਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਜੋ ਚਾਹਾਂਗੇ ਉਹ ਕਰਾਂਗੇ।

ਸਾਨੂੰ ਨਵੀਂ ਤਕਨੀਕ ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਨਵੇਂ ਯੰਤਰ ਲਗਾਉਣੇ ਹੋਣਗੇ। ਨਵੀਂ ਸੋਚ ਪੈਦਾ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮੋਢੇ ਨਾਲ ਮੋਢਾ ਮਿਲਾ ਕੇ ਚੱਲਣਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਤਦੇ ਅਸੀਂ ਵਿਕਾਸ ਕਰ ਸਕਾਂਗੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹੱਥ ਉਤੇ ਹੱਥ ਧਰੇ, ਰਹਿਣ ਨਾਲ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਜੇਕਰ ਜਾਪਾਨ ਦੀ ਥਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬੰਬ ਗਿਰਿਆ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਹੀਰੋਸ਼ੀਮਾ, ਨਾਗਾਸਾਕੀ ਵਰਗੀ ਤਬਾਹੀ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਅੱਜ ਵੀ ਅਸੀਂ ਲੰਗੜੀਲੂਲੀ ਔਲਾਦ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ। ਪਰੰਤੂ ਜਾਪਾਨ ਉਠ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੋਚ ਨਾਲ ਹੀਰੋਸ਼ੀਮਾ ਅਤੇ ਨਾਗਾਸਾਕੀ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਜੋ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਕਰਕੇ ਦੱਸ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਗਿਆਨ ਨਾਲ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਸੰਭਵ ਹੈ ਵਰਨਾ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਚੰਦ ਉਤੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸੀ। ਇਹ ਸਾਡੀ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੋਚ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਰਾਕਟ ਅਤੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਵਰਗੀ ਤਕਨੀਕ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰ ਸਕੇ ਹਾਂ।

ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਤਕਨੀਕੀ ਸੋਚ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਤਰਕ ਅਕਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੇ ਤਦ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਇਵੇਂ ਹੀ ਗਰੀਬ, ਅੱਤਗਰੀਬ ਅਤੇ ਭਿਖਾਰੀ ਬਣੇ ਰਹਾਂਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹੀ ਦੇਸ਼ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਦੀ ਜਨਤਾ ਤਰੱਕੀਪਸੰਦ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਗਲੇ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੋਵੇ ਵਰਨਾ ਅਸੀਂ ਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਰਦੇ ਰਹਾਂਗੇ।

ਸਾਥੀ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰਮਾਂ ਨੇ 'ਵਿਗਿਆਨ ਜੋਤ' ਦੇ 100 ਪਾਠਕ ਬਣਾਏ

ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਮਨੁੱਖ ਗਿਆਨ ਦੀ ਲੋਅ ਨਾਲ ਲੈਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇ ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਹਨ੍ਹੇਰੀਆਂ ਵਲਗਣਾਂ ਨੂੰ ਚੀਰ ਕੇ ਨਵੇਂ ਯੁੱਗ ਵੱਲ ਵੱਧਦੇ ਕਦਮਾਂ ਦਾ ਸੁਭ ਅਗਾਜ਼ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ 'ਚ ਚੰਗੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਫਤਹਿ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਏਕ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਅਨੇਕ ਹੱਥਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ (ਫੋਨ ਨੰ: 94644-41270) ਪੁੱਤਰ ਸ੍ਰੀ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਪਿੰਡ ਗੁਰਮ (ਬਰਨਾਲਾ) ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਕਾਫਲੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਤੋਰਨ 'ਚ ਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਹਿਤਕ ਮੁਹਿੰਮ ਰਾਹੀਂ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਗੰਦਗੀ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਸ. ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਚੰਦ ਕੁ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਹੀ ਵਿਗਿਆਨ ਜੋਤ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦੇ 100 ਪਾਠਕ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਗਿਆਨ ਦੇ ਯੁੱਗ 'ਚ ਸੰਪੂਰਨ

ਮਹਾਂਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਹਨ੍ਹੇਰੇ 'ਚ ਚਾਨਣ ਫੈਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਜੁਗਨੂੰ ਦੀ ਅਜੇ ਹੋਰ ਲੋੜ ਹੈ। ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਅਜਿਹੇ ਜੁਗਨੂੰ ਦੀ ਪੈਦਾਇਸ਼ ਲਈ ਅਤਿ ਆਸਵੰਦ ਹੈ। ਉਹ ਹੱਸਦਿਆਂ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ "ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਵੰਡਣਾ ਹੀ ਇੱਕ ਮਹਾਂਦਾਨ ਹੈ, ਇਸ ਮਹਾਂਦਾਨ ਲਈ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਜੋ ਕਦਮ ਪੁੱਟਿਆ ਇਹ ਕਦਮ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕਦਮਾਂ 'ਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਦਾਰਾ 'ਵਿਗਿਆਨ ਜੋਤ' ਸਾਥੀ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇਸ ਉੱਦਮ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ

ਜਿੱਥੇ ਅਤਿ ਖੁਸ਼ੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਥੇ ਇਸ ਉਦਮੀ ਸਖ਼ਸ਼ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦੀ ਵੀ ਹੈ।

- ਰਣਜੀਤ ਝਨੇਰ

ਬਿੱਲੀ ਦੀ ਗਵਾਹੀ

ਉਹ ਅੱਧਖੜ੍ਹ ਉਮਰ ਦੀ ਲੂਸੀ ਨਾਂ ਦੀ ਔਰਤ ਸੀ, ਜਿਹਦੀ ਕਮਰੇ ਵਿਚੋਂ ਲਾਸ਼ ਮਿਲੀ ਸੀ, ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਤੋਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੀ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹੱਤਿਆ ਵੇਲੇ ਲੂਸੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿਚ ਇਕੱਲੀ ਸੀ। ਪਤੀ ਡੇਵਿਡ ਨਾਲ ਥੋੜ੍ਹੀ ਅਣਬਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਇਕੱਲੀ ਹੀ ਰਹਿ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਝ ਤਾਂ ਲੂਸੀ ਦੀ ਇਕ ਪੁੱਤਰੀ ਵੀ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਹੋਸਟਲ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਪੜ੍ਹ ਰਹੀ ਸੀ।

ਲੂਸੀ ਦੀ ਨੌਕਰਾਣੀ ਜਰੀਨਾ ਸਵੇਰੇ ਕੰਮ ਤੇ ਆਈ। ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹਨੂੰ ਮੇਨ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਮਿਲਿਆ। ਉਹ ਅੰਦਰ ਆ ਕੇ ਰਸੋਈ ਵਿਚ ਚਲੀ ਗਈ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲੱਗੀ। ਉਹ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਇੰਦਾਂ ਹੀ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਲੂਸੀ ਸੱਤ ਵਜੇ ਸੁੱਤੀ ਪਈ ਉੱਠਦੀ। ਆਪਣੇ ਬੈਂਡਰੂਮ ਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਮੇਨ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦਾ ਤਾਲਾ ਖੋਲ੍ਹਦੀ। ਫਿਰ ਬਰਸ਼ ਕਰਕੇ ਮੁੜ ਆਪਣੇ ਬੈਂਡਰੂਮ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਮੁੜ ਲੇਟ ਜਾਂਦੀ ਜਾਂ ਫਿਰ ਕੁਝ ਪੜ੍ਹਨ ਲਗਦੀ। ਜਰੀਨਾ ਰਸੋਈ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚਾਹ ਬਣਾਉਂਦੀ ਅਤੇ ਲੂਸੀ ਨੂੰ ਦਿੰਦੀ ਸੀ। ਲੂਸੀ ਇੱਕ ਕੱਪ ਚਾਹ ਦਾ ਲੈਂਦੀ ਤੇ ਦੂਜਾ ਕੱਪ ਜਰੀਨਾ ਨੂੰ ਪਿਲਾਉਂਦੀ। ਇਸ ਬਹਾਨੇ ਜਰੀਨਾ ਤੋਂ ਲੂਸੀ ਨੂੰ ਇੱਧਰ ਉਧਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ।

ਉਸ ਦਿਨ ਜਰੀਨਾ ਚਾਹ ਲੈ ਕੇ ਲੂਸੀ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੀ ਤਾਂ ਲੂਸੀ ਮੇਮ ਸਾਹਿਬ ਅਜੇ ਤੱਕ ਸੁੱਤੀ ਪਈ ਸੀ। ਜਰੀਨਾ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਦੁਬਾਰਾ ਅੱਖ ਲੱਗ ਗਈ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਚਾਹ ਦਾ ਕੱਪ ਟੇਬਲ 'ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਕੁਝ ਪਲ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਆਪੇ ਨੀਂਦ ਖੁੱਲ੍ਹ ਜਾਵੇ। ਜਦ ਮੇਮ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਕੋਈ ਹਿਲਜੁਲ ਨਾ ਹੋਈ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਆਵਾਜ਼

ਦਿੱਤੀ।

“ਮੇਮ ਸਾਹਿਬ, ਉੱਠੋ। ਮੈਂ ਚਾਹ ਲੈ ਕੇ ਆਈ ਹਾਂ।”

ਲੂਸੀ ਨੇ ਜਰੀਨਾ ਨੂੰ ਕਹਿ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਦੇ ਉਸਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਨੀਂਦ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਉਠਾ ਦਿਆ ਕਰੇ। ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕਦੇ ਅਜਿਹਾ ਮੌਕਾ ਆਇਆ ਹੋਵੇ ਕਿ

ਮੂਲ ਲੇਖਕ : ਵਿਸ਼ਵ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ
ਅਨੁਵਾਦਕ : ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਧੂ

ਜਰੀਨਾ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਕੇ ਲੂਸੀ ਮੇਮ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਉਠਾਉਣਾ ਪਿਆ ਹੋਵੇ। ਜਰੀਨਾ ਦੀ ਪੈੜਚਾਲ ਸੁਣ ਕੇ ਹੀ ਲੂਸੀ ਉੱਠ ਬਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਦਿਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਜਰੀਨਾ ਘਾਬਰ ਗਈ। ਉਹਨੇ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਮੇਮ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹੱਥ ਨੂੰ ਹਿਲਾ ਕੇ ਉਠਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ। ਮੇਮ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਛੂਹਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਜਰੀਨਾ ਦਾ ਮੂੰਹ ਔਡਿਆ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਲੂਸੀ ਦਾ ਹੱਥ ਥੱਲੇ ਨੂੰ ਲਟਕ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਥੋੜ੍ਹੀਆਂ ਜਿਹੀਆਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਜੀਭ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦੇਖ ਕੇ ਜਰੀਨਾ ਦੀ ਚੀਕ ਨਿਕਲ ਗਈ। ਜਰੀਨਾ ਬਾਹਰ ਨੂੰ ਭੱਜੀ ਅਤੇ ਮਦਦ ਲਈ ਚੀਕ ਚਿਹਾੜਾ ਪਾ ਦਿੱਤਾ।

ਥੋੜ੍ਹੇ ਹੀ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਕਈ ਗੁਆਂਢੀ

ਜਮ੍ਹਾ ਹੋ ਗਏ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਲੂਸੀ ਦੀ ਨਬਜ਼ ਦੇਖੀ ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਆਏ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਲੂਸੀ ਨੂੰ ਮਰੀ ਹੋਈ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕੋ ਸਵਾਲ ਸੀ ਕਿ ਲੂਸੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਉਂ ਕੀਤੀ ਹੈ? ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਰਾਤ ਤੱਕ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਨੇ ਲੂਸੀ ਨੂੰ ਘੁੰਮਦੀ ਫਿਰਦੀ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਕੰਮ ਨਿਬੇੜ ਕੇ ਜਦੋਂ ਜਰੀਨਾ ਆਪਣੇ ਘਰ ਨੂੰ ਚੱਲੀ ਸੀ, ਤਦ ਵੀ ਲੂਸੀ ਸਹੀ ਮੂਡ ਵਿਚ ਸੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਲੂਸੀ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਖਿਆਲ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਚਾਨਕ ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਕਾਰਨ ਚੋਰੀ ਜਾਂ ਬਲਾਤਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਥੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਚਿੰਨ੍ਹ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇ ਰਿਹਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੋਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੀ ਨੂੰ ਵੀ ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਕਾਰਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਮੌਤ

ਦਾ ਕਾਰਨ ਦਮ ਘੁਟਨਾ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਹ ਨਲੀ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਨਾੜਾਂ ਦੇ ਟੁੱਟੇ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਫ਼ਾਈ ਨਾਲ ਗਲਾ ਘੁੱਟ ਕੇ ਲੂਸੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਮੌਤ ਦਾ ਸਮਾਂ ਅਧੀ ਰਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪੁੱਛ ਗਿੱਛ ਕਰਨ 'ਤੇ ਲੂਸੀ ਦੇ ਪਤੀ ਡੇਵਿਡ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਘਟਨਾ ਦੀ ਰਾਤ ਉਹ ਦੂਸਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਵੀ ਹੋ ਗਈ ਡੇਵਿਡ ਉਸ ਰਾਤ ਕਿਸੀ ਹੋਰ ਕਸਬੇ ਦੇ ਹੋਟਲ ਵਿਚ ਠਹਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਸਥਾਨਕ ਪੁਲਿਸ ਕਤਲ ਦੀ ਗੁੱਥੀ ਨਹੀਂ ਸੁਲਝਾ ਸਕੀ ਸੀ। ਅੰਤ ਇਹ ਕੇਸ ਰਾਇਲ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਮਾਊਂਟਿਡ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਾਇਲ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਖੋਰ ਜਾਸੂਸਾਂ ਨੇ ਸਥਾਨਕ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਫਾਈਲ ਦਾ ਗਹਿਰਾਈ ਨਾਲ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਦੇ ਯਤਨ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਉਭਰੀ ਕਿ ਲੂਸੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਲਾਭ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਲੂਸੀ ਦੇ ਬੀਮੇ ਦੀ ਪੰਜ ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਦਾ ਵਾਲੀ ਵਾਰਿਸ ਡੇਵਿਡ ਸੀ। ਲੂਸੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਉਸਨੇ ਬੀਮੇ ਦੇ ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਖਰਚ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀ ਕਿ ਡੇਵਿਡ ਨੂੰ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਲੋੜ ਸੀ। ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਕੁਝ ਆਧਾਰ ਬਣਦੇ ਹੀ ਜਾਸੂਸਾਂ ਨੇ ਡੇਵਿਡ ਦੇ ਚਾਰੋਂ ਪਾਸੇ ਆਪਣਾ ਜਾਲ ਫੈਲਾਉਣਾ ਆਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਥੋੜੇ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਡੇਵਿਡ ਨੂੰ ਲੂਸੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਡੇਵਿਡ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਠੋਸ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਝੂਠਾ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਕੋਲ ਡੇਵਿਡ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਕੋਈ ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਰਾਇਲ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਜਸੂਸ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਦੱਸਿਆ।

“ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਹੈ, ਮਿਸਟਰ ਡੇਵਿਡ। ਤੇਰੀ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰੀ ਬਿੱਲੀ ਸਨੋਬਾਲ ਨੇ ਤੇਰੇ ਵਿਰੁੱਧ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।”

ਸਨੋਬਾਲ ਦਾ ਨਾਂ ਸੁਣਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਉਹਦਾ ਇਕ ਦਮ ਮੂੰਹ ਉਤਰ ਗਿਆ। ਪਰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਸੰਭਲ ਕੇ ਬੋਲਿਆ।

“ਬਿੱਲੀ ਵੀ ਕਦੇ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਤੇ ਜੇਕਰ ਦੇ ਵੀ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਕੀ ਕੋਰਟ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ?”

ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਰਾਇਲ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਲੂਸੀ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਇਕ ਵਾਲ ਚਿਪਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਥਾਨਕ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੱਤਾ। ਅਸੀਂ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਵਾਲ ਕਿਸੇ ਬਿੱਲੀ ਦਾ ਸੀ। ਬਿੱਲੀ ਦੇ ਵਾਲ ਤੇ ਹਤਿਆਰੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਅਸੀਂ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਅੱਗੇ

ਵਧਾਇਆ। ਲੂਸੀ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚੋਂ ਮਿਲੇ ਵਾਲ ਦੇ ਡੀ ਐਨ ਏ ਡਿੰਗਰ ਪ੍ਰਿੰਟਸ ਦਾ ਮਿਸਟਰ ਡੇਵਿਡ ਦੀ ਪਿਆਰੀ ਬਿੱਲੀ ਸਨੋਬਾਲ ਦੀ ਡੀ ਐਨ ਏ ਦੇ ਡਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟਸ ਨਾਲ ਮਿਲਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਦੋਨੋਂ ਡੀ ਐਨ ਏ ਦੇ ਡਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟਸ ਇਕੋ ਪਾਏ ਗਏ ਹਨ।

ਲੂਸੀ ਦੇ ਵਾਕਫ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਲੂਸੀ ਬਿੱਲੀ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਕੁਝ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਡੇਵਿਡ ਦੇ ਬਿੱਲੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਸਬੰਧ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਪ੍ਰੇਮ ਸਬੰਧਾਂ ਕਾਰਨ ਹੀ ਲੂਸੀ ਉਸ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਰਹਿਣ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀ ਕਿ ਘਟਨਾ ਦੀ ਰਾਤ ਡੇਵਿਡ ਲੂਸੀ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਆਇਆ ਸੀ। ਡੇਵਿਡ ਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ 'ਤੇ ਲੱਗਿਆ ਵਾਲ ਹੀ ਲੂਸੀ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਲੱਗਾ ਹੋਏਗਾ। ਡੇਵਿਡ ਨੂੰ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸੀ। ਲੂਸੀ ਦੀ ਬੇਟੀ ਰੀਮਾ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਡੇਵਿਡ ਨੇ ਲੂਸੀ ਤੋਂ ਰਕਮ ਮੰਗੀ ਸੀ।

ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਡੇਵਿਡ ਨੇ ਯੋਜਨਾਪੂਰਵਕ ਲੂਸੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਘਟਨਾ ਦੇ ਦਿਨ ਡੇਵਿਡ ਦੂਸਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲੁਆਉਣ ਲਈ ਹੋਟਲ ਵਿਚ ਜਾ ਠਹਿਰਿਆ ਸੀ। ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਘਟਨਾ ਦੇ ਦਿਨ ਡੇਵਿਡ ਬਾਅਦ ਦੁਪਿਹਰ ਹੋਟਲ ਤੋਂ ਨਿਕਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦੇਰ ਰਾਤ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਸੀ। ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਰਾਤ ਨੂੰ ਅਛੋਪਲੇ ਹੀ ਉਹ ਲੂਸੀ ਦੇ ਕੋਲ ਆਇਆ ਅਤੇ ਹੱਤਿਆ ਕਰਕੇ ਵਾਪਸ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਲੂਸੀ ਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਕਫ਼ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਡੇਵਿਡ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਵੜਨ ਵੇਲੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੋਏਗੀ। ਜਾਂਦੇ ਸਮੇਂ ਮੁੱਖ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣਾ ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੀ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਉਸਦੀ ਸੋਚੀ ਸਮਝੀ ਚਾਲ ਸੀ।

ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਪੱਖ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡੇਵਿਡ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ। ਇਹ ਘਟਨਾ 1994 ਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਜਾਨਵਰ ਦੇ ਡੀ ਐਨ ਏ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਮੰਨਣਾ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਦੇ ਨਿਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਮੌਕਾ ਸੀ। ਇਸ ਕੇਸ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸਿੱਧ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹਤਿਆਰਾ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਹੱਤਿਆ ਵਾਲੇ ਥਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਜ਼ਰੂਰ ਛੱਡ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਅਤੇ ਸਾਧਨਾਂ ਨਾਲ ਲਬਰੇਜ਼ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਸਬੂਤ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਹਤਿਆਰੇ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿਵਾ ਹੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਗੁਣ ਵਿਗਿਆਨ ਜੋਤ ਮੁਫਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ

ਇੱਕੋ ਵੇਲੇ ਤਰਕਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ਵਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੀਆਂ 500/- ਰੁਪਏ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਮੰਗਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਲਈ 'ਵਿਗਿਆਨ ਜੋਤ' ਮੁਫਤ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ 5000/- ਰੁਪਏ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਮੰਗਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਲਾਈਫ ਭਰ ਲਈ ਮੈਗਜ਼ੀਨ 'ਵਿਗਿਆਨ ਜੋਤ' ਮੁਫਤ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਖੋਜਾਂ ਅਤੇ ਖੋਜਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਅੰਤਹੀਣ ਯਾਤਰਾ

ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸੁੰਨੀ, ਫੋਨ -9855735129

ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਦੀ, ਪੱਥਰ ਯੁੱਗ ਤੋਂ ਪੁਲਾੜ ਯੁੱਗ ਤੱਕ ਹੋਈ ਤਰੱਕੀ, ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖੋਜ ਕਾਰਜਾਂ ਕਰਕੇ ਸੰਪੰਨ ਹੋਈ ਹੈ। ਅੱਜ ਤਕ ਅਸੀਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਸਕੇ ਕਿ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹੀਏ, ਕੁਹਾੜੀ, ਘਿਰਨੀ ਦੀ ਖੋਜ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਈਆਂ ਖੋਜਾਂ, ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਸਾਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ 350 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗਿਕ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਵਿਗਿਆਨੀ ਤਾਂ ਯੁਗਪੁਰਸ਼ ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਹਾਸਿਲ ਕਰ ਗਏ, ਕੁਝ ਨੇ ਬਹੁਤ ਦੌਲਤ ਸੰਗ੍ਰਹਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ, ਕੁਝ ਦਾ ਨਾਮ ਘਰ-ਘਰ ਵਿਚ ਲਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ, ਕੁਝ ਆਪਣੇ ਖੋਜ ਕਾਰਜ ਕਰਦੇ ਕਰਦੇ ਪਰਲੋਕ ਸੁਧਾਰ ਗਏ, ਕੁਝ ਆਪਣੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਉਠਾ ਸਕੇ ਪਰ ਹੋਰ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਕਰਕੇ ਅਮੀਰ ਹੋ ਗਏ, ਕੁਝ ਆਪਣੇ ਖੋਜ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਗਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਕੁਝ ਨੇ ਇਹ ਸੋਚ ਲਿਆ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਖੋਜ ਤੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਣਗੇ ਤੇ ਸੋਚਦੇ ਸੋਚਦੇ ਪ੍ਰਲੋਕ ਸੁਧਾਰ ਗਏ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਰੌਚਿਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

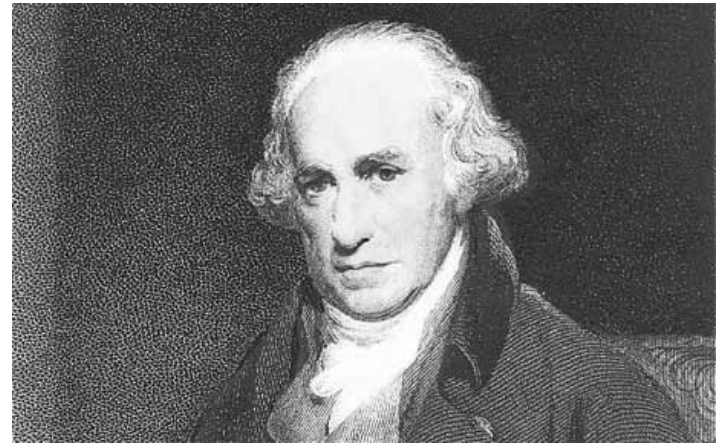
ਜੋਹਾਨ ਗੁਟੇਨ ਵਰਗ (ਈ: 1397- 1468) :- ਜੋਹਾਨ ਗੁਟੇਨਬਰਗ ਇਕ ਜਰਮਨ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਨਾਗਰਿਕ ਸਨ ਅਤੇ ਸੁਨਿਆਰੇ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਨੇ ਇਕ ਪੂਰਨ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਪ੍ਰਿੰਟ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸਿਸਟਮ ਈਜਾਦ ਕੀਤਾ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਈਜਾਦ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਪੁਰਾਣੇ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾਇਆ ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਵਿਲੱਖਣ ਖੋਜਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਧਾਤ ਦੀ ਬਣੀ

ਟਾਈਪ (ਅੱਖਰਾਂ) ਦੀ ਤੇਜੀ ਨਾਲ ਵਰਤੋਂ ਜਿਸਨੂੰ ਹੱਥ ਨਾਲ ਘੁਮਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਦੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ, ਇਸ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਟਾਈਪ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਗੁਟੇਨਬਰਗ ਨੇ 1450 ਈ. ਵਿਚ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਿੰਟਿੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਗੁਟੇਨਬਰਗ ਸਟਾਈਲ ਪ੍ਰਿੰਟਿੰਗ ਪ੍ਰੈੱਸ ਇੱਕ ਦਿਨ ਵਿਚ ਇਕੱਲਿਆ ਹੀ 3600 ਸਫੇ ਪ੍ਰਿੰਟ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਹੱਥ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਿੰਟਿੰਗ ਸਿਰਫ 40 ਸਫੇ ਹੀ ਪ੍ਰਿੰਟ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਗੁਟੇਨਬਰਗ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ 1282 ਸਫਿਆਂ ਦੀ ਬਾਈਬਲ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਗੁਟੇਨਬਰਗ ਬਾਈਬਲ ਕਿਹਾ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਇਸਦੀਆਂ ਦੀ 300 ਕਾਪੀਆਂ

ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੁਣ ਸਿਰਫ 48 ਬਚਦੀਆਂ ਹਨ। 1999 ਵਿੱਚ ਗੁਟੇਨਬਰਗ ਬਾਈਬਲ ਦੇ ਇਕ ਸਫੇਦੀ ਕੀਮਤ 26000 ਡਾਲਰ ਪਈ। ਗੁਟੇਨਬਰਗ ਦੀ ਇਸ ਖੋਜ ਨੇ ਪ੍ਰਿੰਟਿੰਗ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ ਨਵੀਂ ਕਾਂਡੀ ਲਿਆਂਦੀ ਪਰੰਤੂ ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਗੁਟੇਨਬਰਗ ਕਰਜਾਈ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਹੀ ਇਕ ਸਾਥੀ ਜੌਹਨ ਫਸਟ ਨੇ ਉਸਦੇ ਸਾਰੇ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ 'ਚ ਲੈ ਲਿਆ ਅਤੇ ਮਰਨ ਸਮੇਂ ਗੁਟੇਨਬਰਗ ਕੋਲ ਕੋਈ ਵੀ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

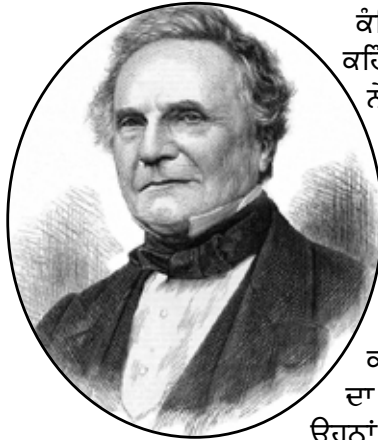
ਜੇਮਸ ਵਾਟ (1736-1819) :- ਜੇਮਸ ਵਾਟ ਸਕਾਟਲੈਂਡ ਦਾ ਨਾਗਰਿਕ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਇੰਜਨੀਅਰਿੰਗ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਭਾਫ ਦੇ ਇੰਜਣ 'ਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਕੇ ਸ਼ਾਨਾਮੱਤ ਸਫਲਤਾ

ਹਾਸਿਲ ਕੀਤੀ। 17 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਜੇਮਸ ਵਾਟ ਆਪਣਾ ਜਨਮ ਸਥਾਨ ਛੱਡ ਕੇ ਗਲਾਸਗੋ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਔਜਾਰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕੰਪਨੀ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗਲਾਸਗੋ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਇਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਖੋਲਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਖੋਲਣ ਤੋਂ ਚਾਰ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਉਸਨੇ ਭਾਫ ਇੰਜਣ ਤੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ । ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਮਾਡਲ 'ਚ ਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਰੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਜਾਰੀ ਰੱਖੇ। ਗਲਾਸਗੋ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਨਿਊਕਾਮਨ ਇੰਜਨ ਦਾ ਮਾਡਲ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਪਰ ਉਸਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਵਾਸਤੇ ਉਸਨੂੰ ਲੰਦਨ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਵਾਟ ਨੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇੰਜਨ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, ਵਾਪਸ ਲਿਆਉਣ ਤੇ ਵਾਟ ਨੇ ਉਸ ਇੰਜਨ ਦੀ 1763 ਈ. 'ਚ ਮੁਰੰਮਤ ਕੀਤੀ। ਨਿਊਕਾਮਨ ਇੰਜਨ ਦੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ 'ਚ ਸੋਧ ਕਰਕੇ ਉਸ ਵਿਚ ਅਲੱਗ ਕੰਲੈਸਰ

ਲਗਾਉਣ ਉੱਚਿਤ ਸਮਝਿਆ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਉਸਦੇ ਦਿਮਾਗ 'ਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਆਇਆ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵੱਲ ਵਾਪਿਸ ਪੈਦਲ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜੇਮਜ਼ ਵਾਟ ਆਪ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੇਰੇ ਦਿਮਾਗ 'ਚ ਆਇਆ ਕਿ ਫਾਲਤੂ ਤਾਪ ਨੂੰ ਭਾਫ ਵਿਚ ਬਦਲਣ ਲਈ ਇਕ ਵੱਖਰਾ ਬੁਆਇਲਰ ਲਗਾ ਕੇ ਅਤੇ ਭਾਫ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਸਿਲੰਡਰ ਵਿਚ ਸੰਘਵਿਤ ਕਰਕੇ ਬੇਅਰਥ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਇੱਕ ਇਕੱਲੀ ਸੋਧ ਨੇ ਭਾਫ ਇੰਜਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪਹਿਲੇ ਇੰਜਣ ਨਾਲੋਂ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੇਮਜ਼ ਵਾਟ ਨੇ ਇਸ ਵਿਚ ਹੋਰ ਸੋਧਾਂ ਕਰਕੇ ਇਸਨੂੰ ਵਪਾਰਿਕ ਅਦਾਰਿਆ 'ਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ।

ਚਾਰਲਸ ਬਾਵੇਜ਼ (1791-1871) :- ਇਹ ਇੱਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਗਣਿਤ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕ “

ਕੰਪਿਊਟਰ ਦਾ ਪਿਤਾ” ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਮਸ਼ੀਨ ਦੁਆਰਾ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਨੂੰ ਉਪਯੋਗੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ। ਇਸ ਮਸ਼ੀਨ ਵਿਚ ਵਿਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਰਕਮਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਚਡ ਕਾਰਡ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਇਹ ਤਰਕ ਉਸ ਸਮੇਂ

ਮੌ ਜੂ ਦ ਗਣਿਤਿਕ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਲਈ ਸੋਨੇ ਤੇ ਸੁਹਾਗੇ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਸਾਬਿਤ ਹੋਈ। ਇਹ ਤਰਕ ਅੱਜ ਦੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਵਿਚ ਲੋੜੀਂਦਾ ਅੰਗ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਖੋਜਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਊਂਟਰ, ਡਾਇਨਾਮੋਮੀਟਰ, ਮਾਨਕ ਰੇਲਕੋਡ ਪ੍ਰਮਾਪਕ, ਹੀਲੀਓਗ੍ਰਾਫ, ਉਪਥੈਲਮੋਸਕੋਪ ਆਦਿ ਹਨ।

ਸੈਮੂਅਲ ਮੌਰਸ (1791-1872) :- ਇਸ ਯੂ. ਐਸ.

ਵਿਗਿਆਨੀ ਨੇ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫ ਦੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ। ਸੰਨ 1832 ਵਿਚ ਸੈਮੂਅਲ ਮੌਰਸ ਦੀ ਇੰਗਲੈਂਡ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਰਸਤੇ ਰਾਹੀ ਵਾਪਸੀ ਸਮੇਂ ਬੋਸਟਨ ਨਿਵਾਸੀ ਚਾਰਲਸ ਬਾਮਸ ਜੈਕਸਨ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਹੋਈ, ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬਿਜਲਚੁੰਬਕ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਸਨ। ਜੈਕਸਨ ਦੀਆਂ ਚੁੰਬਕੀ ਖੇਤਰ 'ਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੇਖ ਕੇ, ਮੌਰਸ ਦੇ ਮਨ 'ਚ ਇਕੱਲੀ

ਤਾਰ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫ ਦੀ ਜੁਕਤ ਆਈ। ਉਸਨੇ ਇਸਨੂੰ ਬਿਜਲਈ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫ ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸਨੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫ ਕੋਡ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਲਿਆ ਸੀ। ਨਿਊਯਾਰਕ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਰਸ ਨੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਕੈਪਟਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ :- “ਤੁਸੀਂ ਇਕ ਦਿਨ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਯੋਗ ਚਮਤਕਾਰ ਬਾਰੇ ਸੁਣੋਗੇ ਜਿਸਨੂੰ ਬਿਜਲਈ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਚਮਤਕਾਰ ਦੀ ਖੋਜ ਆਪ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਹੋਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੌਰਸ ਕੋਡ ਜਿਸਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਮੌਰਸ ਵਰਣਮਾਲਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਹੁਣ ਵੀ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਐਲਫਰਡ ਬਰਨਾਰਡ ਨੋਬਲ (1833-1896):- ਐਲ ਫਰਡ ਬਰਨਾਰਡ ਨੋਬਲ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਰਸਾਇਣਿਕ ਵਿਗਿਆਨੀ, ਇੰਜਨੀਅਰ ਯੁੱਧ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਡਾਇਨਾਮਾਈਟ ਦਾ ਖੋਜੀ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਮਾਈ ਹੋਈ ਅਸੀਮਿਤ ਦੌਲਤ ਨੋਬਲ ਪੁਰਸਕਾਰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ 'ਚ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ। ਸੰਨ 1901 ਤੋਂ ਇਹ ਨੋਬਲ ਪੁਰਸਕਾਰ

ਭੌਤਿਕ, ਰਸਾਇਣਿਕ, ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਵਿਗਿਆਨ, ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਖੇਤਰ 'ਚ ਵੱਖ ਉੱਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਤੇ ਇਸਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸੰਨ 1842 ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਸੇਂਟ ਪੀਟਰਸਬਰਗ ਗਏ। ਜਿੱਥੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਤਾਰਪੀਡੋ ਦੀ ਫੈਕਟਰੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ। ਸੇਂਟਪੀਟਰਸਬਰਗ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਰਸਾਇਣ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿਚ ਅਧਿਐਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਪਰਿਵਾਰਕ ਬਿਜਨਸ ਦਾ ਦਿਵਾਲਾਂ ਨਿਕਲਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਵਾਪਿਸ ਸਵੀਡਨ ਆ ਗਏ। ਆਪ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਿਸਫੋਟਕ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ 'ਚ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਾਈਟ੍ਰੋ-ਗਲਿਸਰੀਨ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਉਪਯੋਗ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸੀ। ਆਪ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਨਾਈਟ੍ਰੋਗਲਿਸਰੀਨ ਨੂੰ ਕੀਜਲਗੁਰ

ਵਰਗੇ ਅਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲ ਅਵਸ਼ੇਸੀ ਪਦਾਰਥ ਨਾਲ ਮਿਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸੰਨ 1867 ਵਿਚ ਇਸ ਮਿਸ਼ਰਨ ਨੂੰ ਡਾਇਨਾਸਾਈਟ ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪੂਰਾ ਰਹਿਤ ਬਾਰੂਦ ਅਤੇ ਵਿਸਫੋਟਕ ਜੈਲੋਟਿਨ ਦਾ ਵੀ ਉਪਯੋਗ ਕੀਤਾ।

ਅਲੈਗਜੈਂਡਰ ਗ੍ਰਾਹਮ ਬੈੱਲ (1847-1922): ਸਕਾਟਲੈਂਡ ਵਿਚ ਜਨਮੇ ਇਸ ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਗਿਆਨੀ ਨੇ ਟੈਲੀਫੋਨ ਦੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਦੋਵੇਂ ਸੁਣ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਉਸਨੇ ਅਣਵੰਸ਼ਿਕ

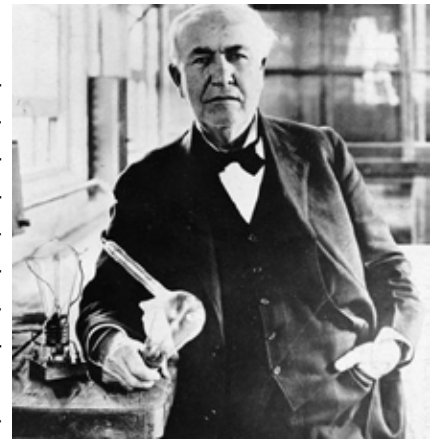

ਬੋਲੇਪਨ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬੋਲੇਪਨ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਅਧਿਆਪਕ ਦਾ ਕਿੱਤਾ ਅਪਣਾਇਆ। ਆਪ ਬੋਸਟਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਫਿਜ਼ਿਊਲੋਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ

ਸਨ। ਆਪ ਨੇ ਸੰਨ 1876 ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਚਮਤਕਾਰੀ ਕੰਮ ਫਿਲਾਡਲਫੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਆਯੋਜਿਤ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ 'ਚ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਜੋ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਦੌਰਾਨ ਟ੍ਰਾਂਸਮੀਟਰ ਨੂੰ ਰਿਸੀਵਰ ਤੋਂ 500 ਫੁੱਟ ਦੀ ਦੂਰੀ ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਬ੍ਰਾਂਜੀਲ ਦੇ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਪੈਡਰੋ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਯਾਤਰਾ ਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਤਾਰ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦ ਸੁਣੇ ਤਾਂ ਉਹ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਝੁਮ ਉੱਠੇ ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ “ਮੈਨੂੰ ਸੁਣ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਸੁਣ ਰਿਹਾ ਹੈ” ਆਪਣੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪ ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ਸਟੋਕੀਆਂ ਘਰ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਲੱਗੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਟਲ ਡਿਟੈਕਟਰ (ਧਾਤਵੀ ਯੰਤਰ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ) ਦੀ ਖੋਜ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਵੀ ਆਪ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਪ ਦੁਆਰਾ ਧਾਤਵੀ ਜੈਕਟ, ਆਡੀਓ ਮੀਟਰ ਜਿਸ ਨਾਲ ਘੱਟ ਸੁਣਨ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦੂਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਆਈਸਬਰਗ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਯੰਤਰ ਦੀ ਖੋਜ ਵੀ ਆਪ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਥੋਮਸ ਐਲਵਾ ਐਡੀਸਨ (1847-1931): ਥੋਮਸ ਐਲਵਾ ਐਡੀਸਨ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਭੌਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨੀ ਸਨ। ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ 1093 ਪੇਟੈਂਟ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਸਨ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਸਨ। ਅਤੇ ਇਹ ਹੁਣ ਤੱਕ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਿਜਲਈ ਰੌਸ਼ਨੀ ਬਲਬ, ਫੋਨੋਗ੍ਰਾਫ, ਮੋਸ਼ਨ ਫਿਲਮ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਰ, ਸਵੈਚਾਲਿਤ ਮਲਟੀਪਲੈਕਸ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫ,

ਕਾਰਬਨ ਟੈਲੀਫੋਨ ਟ੍ਰਾਂਸਮੀਟਰ, ਅਤੇ ਐਂ ਲ ਕੇ ਲਾਈਨ ਸਟੋਰੇਜ ਬੈਟਰੀ ਆਦਿ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਐਡੀਸਨ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਬਿਜਲਈ ਲਾਈਟ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਰਨ ਉਪਰੰਤ ਸਾਰਾ

ਸ਼ਹਿਰ ਬਿਜਲਈ ਲਾਈਟਾਂ ਨਾਲ ਜਗਮਗਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਹ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵਰਤ ਸਕੇ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਹਰ ਖੋਜ ਨੇ ਆਧੁਨਿਕ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਟਾਈਪ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ “ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਨੇ ਆਧੁਨਿਕਤਾ ਨੂੰ ਨਾ ਕੇਵਲ ਨਵਾਂ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਸਗੋਂ ਸਿਰਜਨਾ ਦੇ ਆਧਾਰ ਪਰ ਸੁੰਦਰ ਭਵਿੱਖ ਪ੍ਰਤੀ ਆਸ਼ਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਹੈ।”

ਐਡੋਲਫ ਕ੍ਰਿਸਚਨ ਕਾਰਲ ਡੀਜ਼ਲ (1858-1913)

:- ਆਪ ਜਰਮਨ ਦੇਸ਼ ਦੇ “ਨਾਗਰਿਕ ਸਨ ਅਤੇ ਮਕੈਨੀਕਲ ਇੰਜਨੀਅਰ ਸਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਡੀਜ਼ਲ ਇੰਜਣ ਦੀ ਖੋਜ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਆਪ ਮਿਊਨਿਕ ਟੈਕਨੀਕਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੰਜਣ ਦੇ ਬਾਲਣ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਤਾਪ ਊਰਜਾ ਦਾ ਸਿਰਫ 10 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਿੱਸਾ ਹੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ 90 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੂਚਨਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਤੱਕ ਹਿਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਨੇ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਇੰਜਣ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸੋਚੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਸੰਨ 1892 ਵਿਚ ਆਪਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਤੇ ਇਕ ਪੇਟੈਂਟ ਲਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਆਪ ਨੇ ਇਕ

“ਯੂਨੀਵਰਸਲ ਇਕੋਨੋਮੀਕਲ ਇੰਜਣ ਬਣਾਇਆ। ਇਸਨੂੰ ਪੂਰਣ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਲੱਗੇ। ਉਸਨੇ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਇਸ ਇੰਜਣ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵੇਚ ਦਿੱਤੇ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਇੱਕ ਇਕੱਲੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ 10 ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਆਪਨੇ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਸੰਪੱਤੀ ਸੌਂਦਿਆ ਅਤੇ ਸੱਟੇਬਾਜ਼ੀ ਵਿਚ ਗੁਵਾ ਦਿੱਤੀ।

ਠੰਢ ਲੱਗਣ ਤੇ ਕਾਂਬਾ ਕਿਉਂ ਛਿੜਦਾ ਹੈ?

ਮਾਨਵੀ ਸਰੀਰ ਅਨੇਕਾਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਦਾ ਸਮੂਹ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਵਿਭਿੰਨ ਪਰਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿਚ ਠੀਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਦੇ ਰਹਿਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਮਾਨਵੀ ਸਰੀਰ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਸਾਡੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਹੋਮੋਸਟੇਟਿਸ (homeostatis) ਨਾਂ ਦੀ ਇਕ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਵਿਚ ਸਮਤੋਲ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਅਚੇਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਕਾਰਜ ਕਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕ੍ਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਹੋਮੋਸਟੇਟਿਕ ਕਾਰਜ (homeostatic functions) ਆਖਦੇ ਹਨ। ਕੰਬਣਾ ਵੀ ਇਕ ਹੋਮੋਸਟੇਟਿਕ ਕਾਰਜ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਸਰੀਰ ਦੁਆਰਾ ਸਰੀਰਕ ਤਾਪਮਾਨ ਨੂੰ ਕਾਇਮ, ਸਥਿਰ ਜਾਂ ਢੁਕਵਾਂ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਕੰਬਣਾ, ਜੋ ਕਿ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਠੰਢ ਵਿਚ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਗਰਮ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਕ ਥਰਮੋ-ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਕਹਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦਾ/ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ? ਬੱਚਿਓ, ਸਾਡਾ ਦਿਮਾਗ ਅਚੇਤ ਅਤੇ ਸੁਚੇਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਰਧ-ਚੇਤਨ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਵੀ ਕਾਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਦਿਮਾਗ ਸੁਚੇਤ ਜਾਂ ਅਰਧ-ਚੇਤਨ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ, ਕਿਸੇ ਇਕ, ਦੋ ਜਾਂ ਵੱਧ ਗਿਆਨ ਇੰਦਰੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਠੰਢ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਕੰਬਣ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਲੈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਂਬਾ ਠੰਢ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਚੇਤ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇਕ ਅਚੇਤ ਜਾਂ ਅਰਧ-ਚੇਤਨ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆ ਹੈ। ਸਧਾਰਣ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ

ਮਾਨਵੀ ਸਰੀਰ ਦਾ ਤਾਪਮਾਨ 98.6 ਡਿਗਰੀ ਫਾਰਨਹੀਟ (37 ਡਿਗਰੀ ਸੈਲਸੀਅਸ) ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਠੰਢ ਕਰਕੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਘਟੇ ਤਾਪਮਾਨ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਹੀ ਹੋਮੋਸਟੇਟਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਕੰਬ ਕੇ ਤਾਪਮਾਨ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਸਰਦੀਆਂ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿਚ, ਸਰੀਰਕ ਤਾਪਮਾਨ ਵਿਚਲੀ ਘਾਟ ਜਾਂ ਕਮੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਰੀਰਕ ਕਾਂਬਾ ਛਿੜਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਤਾਪਮਾਨ ਵਿਚ ਹਲਕਾ ਜਿਹਾ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਾਂਬਾ ਨਾ ਛਿੜਣ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ, ਹਾਈਪੋਥਰਮੀਆ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਰੀਰਕ ਤਾਪਮਾਨ ਬਹੁਤ ਘਾਤਕ ਜਾਂ ਖਤਰਨਾਕ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਡਿੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਈਪੋਥਰਮੀਆ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ, ਸਾਡੀਆਂ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸੁੰਗੜਣ ਅਤੇ ਫੈਲਣ ਲਗਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਕਾਂਬਾ ਛਿੜਦਾ ਹੈ। ਕਾਂਬੇ ਨਾਲ, ਸਾਡੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਤਾਪ/ਗਰਮੀ ਹਾਸਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਕਾਫ਼ੀ ਊਰਜਾ ਦੀ ਖਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਠੰਢ ਵੱਧ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਕਾਂਬਾ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਰਦੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦਾ ਆਖ਼ਰੀ ਉਪਾਅ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਕੋਈ ਬੇਹੋਸ਼ੀ ਦੀ ਦਵਾਈ ਲੈਣ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਟੀਕਾ ਲਗਾਉਣ ਸਮੇਂ ਵੀ ਸਰੀਰ ਕੰਬਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਦਵਾਵਾਂ ਜਾਂ ਟੀਕਾ ਸਾਡੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਤਾਪਮਾਨ ਨੂੰ ਸਥਿਰ ਜਾਂ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀਆਂ

ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਤਾਪਮਾਨ ਘਟਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਜਾਂ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਕਾਂਬਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕਮੀ ਜਾਂ ਘਾਟ ਦੀ ਭਰਪੂਰਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਸਾਧਨ ਜਾਂ ਯਤਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਘੰਟੇ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਬੁਖਾਰ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਰੋਗੀ ਵੀ ਕੰਬਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਸਰਦੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਰੀਰਕ ਤਾਪਮਾਨ 98.6 ਡਿਗਰੀ ਫਾਰਨਹੀਟ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਬੁਖਾਰ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਦਿਮਾਗ ਦੁਆਰਾ ਸਰੀਰਕ ਤਾਪਮਾਨ ਦਾ “ਸੈੱਟ ਪਵਾਇੰਟ” ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ, ਸਰੀਰ ਦੇ ਹੋਮੋਸਟੇਟਿਸ ਯੰਤਰ ਨੂੰ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਗਰਮ ਜਾਂ ਨਿੱਘਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ਯਤਨ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਕਾਂਬਾ ਅਜਿਹੇ ਯਤਨਾਂ ਦੀ ਸਿੱਟਾ ਜਾਂ ਨਤੀਜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਠੰਢ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬੁਖਾਰ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਕਾਂਬਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਾਪ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਸਰੀਰਕ ਤਾਪਮਾਨ ਵਿਚ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਵਾਧਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਊਰਜਾ ਦੀ ਖਪਤ ਵੀ ਵੱਧ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਾਂਬਾ ਜਾਂ ਕੰਬਣਾ, ਸਰੀਰ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਜਾਂ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਇਕ ਸਾਧਨ, ਯਤਨ ਜਾਂ ਮਾਧਿਅਮ ਹੈ - ਠੰਢ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਾਸੇ ਜਾਣ ਦਾ ਇਕ ਸੰਕੇਤ ਜਾਂ ਸੁਰਾਗ, ਜਾਂ ਹੋਰ ਕੱਪੜੇ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸੁਨੇਹਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਉਮਰ ਵਧਣ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਗਿਆਨ ਇੰਦਰੀਆਂ ਦੀ ਤਾਪਮਾਨ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਪਛਾਣਨ ਦੀ ਸਮਰਥਾ ਘਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਤੀ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆ ਦੇਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਤੇ ਵੀ ਨਾਂਹਪੱਖੀ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਵਿਚ, ਗਰਮੀਆਂ ਜਾਂ ਸਰਦੀਆਂ ਵਿਚ, ਸਰੀਰ ਦੇ ਸਵੈ-ਚਾਲਿਤ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੇ ਯਕੀਨ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ‘ਕਾਮਨ ਸੈਂਸ’ ਤੇ ਯਕੀਨ ਕਰਨਾ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ ਹੈ।

-ਪ੍ਰੋ: ਐਚ ਐਸ ਡਿੱਪਲ
9888569669

ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਹੀ ਠੱਗੀ

f rnkB ik ik Dekoh d[nkok; 'u pDdh j?; 'u d[nkokftukopDd/s/fpB;d/jB,ftukok d[nkokwkBf;esks?nj]zdhj?ns/wkBf;eskd/gZXo okjh fdqFNhe'D iK Bifonk pDdk j? fco fij'fijk fe;/dkfdqFNhe'D pD ikd?, T[j'fij/jhT[jc?;b? b?dk ik ezw eodk j?.

iBw s'A jh wB[ZyB{z fij'fijh nK; {uBktK iK ftuko t/yD, ;[BD B{z fwbd/ jB, T[jT[dh; 'u, wkBf;esksns/fdqFNhe'Ds?neod/ jB.nkX[fBe;w/Aw[BZyd/ fdwkr sZe ezBK ns/ nZyKokJhftukons/ ;uBktKgj[zukT[D dk tZvk ns/ w[Zy;kXBfgqzN ns/fJb?eNo'fBe whvhnkj?.fgqzN ns/fJb/eNo'fBe; whvhnkftuNhHthH, o/vhT[, fcbwK, fJzNoB?N,nypkoK,feskpK,ioBbi, ns/w?rihBjB.gqf;ZX whvhnk eowh,ifszdogzB[zNB[jko,##;{uBktK d/c?bknbJhtofsnkjowhvhnw whvhnkj?,GKt/T[jezXKd/fby/ Bkno/ jh j'D.## fj; ;w/A ;G s'A FeshFkbh whvhnk T.V u?Bb jB.

j[D i/eo nkgk whvhnk d/ fj; ;G s'A FeshFkbho{gd/o'bs/rZbeohJ/skFJjeJhgZyK s'A pj]s fGnkBe s/ ;kfiFh Biao nKT[Adk j?. n;b ftu;kokfpibJhwhvhnktZv/okiBhfsexokfDnk iK nopgshnK d/ ezNo'b j/m j?. fJj jh ekoB j? fe;kokfpibJhwhvhnkT[jBKBhshnKns/fJSktk w[skfpe ezw eo fojk j? l'fj; s/ ekpia b'eK d/ fcZN jB.

n;b ftu w"i{dkfpibJh whvhnk nkgD/ nektKdhfJZSkw[skfpe b'eKB{znzXftFtkFh, bkJhbZr, tfjwh, r?oftfrnkBe ;'u tkb/ ns/ ifrnk;k s'fBob/g, beho d/ ceho pDKT[D bJh jo jopk tos foj?. i/eo E'Vk fijk th y'ih Biao Bkbt/yhJ/skFpibJhwhvhnkdktZvkfjZ;kfJe mZr dk o'b ndk eo fojk j?.

whvhnkd/o'bT[goy'lftu;kjwD/nkJ/ sZEKw[skfpefwzN-fwzNpknd;eohBs/gb/nehS/

iKd/ ftfrnkBk d/ dknt/ n;bhns ftu 420 jB. joNhHthHu?Bbs;/[pkjnZyy[bDs'Ajh pzd/B{zfwZNhdkwkX;kpseoBtkb/ftukopVh ebkekoh s/ ftT[s Bkb ;tko-;tko e/ go';/ ik oj/ j[zd/ jB. ;ZuhT[jh fijVkpzdkfJe tko;[pkj nfiJ/ gqtuB;[Dbt/T[jg{okfBfKfJdikrdhnZyBkb t/yjhBjhA;edkns/fJjhe[Mukj[zd/jBwhvhnk d/nkekfeiBskB{zfdwkrh s"os/nfiJ/BfKJhs/ fe;/ nfdZy Fesh dh oik ftu ofjD

pyFhF f;zx
(gq'c?;o oklBhsh KFso r[o{BkBe ;oekoh ekbi o'v/ w'rk) w'pkfJb BzL 97819-54323

tkb/ftukoKd/XkoBhpDk fdZskikt/sKfeT[jBK B[zg{zihkdhnkofEe b[ZNns/jogqeko dh;oekohBhsh nfdZyFeshdh oik jh gqshs j't/.

f t f r n k B e fdqFNhe'D ns/ nfxnkswe ebgBkswe fdqFNhe'DftuiawhBn;wkBdk coe j?, n;b ftu fJj fJe d; o/ d/g{ohsoQKfto[ZXjB.gow"i{dk fJfJb?eNq'fBewhvhnk'lftfrnkB dk jh fJe nfs fte;s o{g j?, okjh jh ;kfiFh Yzr Bkb r?oftfrnkB ;'u c?bk e/ ftfrnkBe ;kXBK dh tos' Bkb jh ftfrnkBe;'uns/fB:wKdhnkXZihnkT[vkT[Ddh b{zpvukbuZbhikojh j?.fpibJhwhvhnkd/ jo NhHthHu?Bbs/fJepj]stZvhmZrhdkgqkufJBh fdBh l'oKs/j? ns/ fj; mZrh Bkb nopK o{g? dk u{Bk;XkoBiBskB[zbkfJnkikfoj?feT[Afer?o-ftfrnkBe ;'u tkb/ ;kv/ 98% b'e ;fji/ jh fj; soQkdhmZrhdkfFeko pDoj/jBns/fJjmZrh uZbthFo/nkwekB{zBns;/oekohszsodhknKBiaoK d/ ;kjwD/ j' ojh j?.

ihjk,fJjmZrh;oekohszsodhd/y-o/y j/m ftu, jo o'l xzfNnk pZXh;zuko;kXBK,yk; eoe/NhHthHokjhwhkohikojh j?.b'eKdhxZN ;wMns/ikDekohftu'Ag?dkj'JhnzXftFtkFhs/ r?o ftfrnkBe wkBf;esk dk ckfJdk b?d/ j'J/, fJj mZrhjo;wkfie,nkofEes/wB'ftfrnkBe;wZf;nk dkjZbny"sheokwksh,b'eNk;[oZy;akzsok,sthSk, XkfrnK,okFhcbK,okjheoBdkdkntkeodhn?.

nkwb'eKB[zp/te{cpBKT[Adkj'fJnke'Jh
 ffdnkoEhpfDnkn?eNoNhatha;eohBs/efjzdkj?,
 ##xzNsZegVB/e/pkndGhw/o/gZb/e[MBjhgVsk
 EK,fcow/ohd';sat/skB/w[M/w/ohw];afebekjZb
 eoB/ e/ fbJ/ f;j ;aesh :zso vkbB/ eh ;bkj dh.
 w?A'fBpkj/ehBjheoskE'HHHHHHHHHHHHHw
 ip w?B/ :/ :zso vkbk s'A ewkb j' frnk, np w?A
 ebk; w/A c;N nkfJnk j{z. fJ; soQK e'Jh n?eNo
 fe;kBpDe/sbhnsKs/;o'AiwbT[Ddhe'f;a;eodk
 j?ns/e'Jhfpib?;w?ABpDe/.jon?eNod/w{zj'A
 nytkfJnkikDkj?fe@w?As'AfJBpks'g/:ehBjh
 Bjh eosk EK, wro np wkBBk jh gVk. fJj fJe
 nfijh ;kfi;a sfjs nytkfJnk iKdk j? fe fijV/ b'e
 E'VQkpj[snfij/r?oftfrnkBetfjwk-GowKftu'A
 fBebu[Ze/j'D,T[BQKB{zrbs;kfpsehskik;e/
 n?efNzrg{ohGkt[ej'e/ehshikdhj?fee'Jhn"os
 efjohj[zdhj?fe,#w?Afj;eokwkshb"eN;jko/
 w[eZdwkfiZsrJhJk.e'Jhn?eNoG'bQkfijkpDke/
 fJ;b"eN;jko/n?e;hv?ANS'ApuikDdhn?efNzr
 eofojkj[zd?.e'JhfyvkohpfDnkn?eNoy/vKftu
 fiZsD dk f;jok b"eN B{z pzB fojk j[zd?.

fxBkT[Dh rZb sK fJj j? fe fJBQK r?o-
 ftfrnkBe,nzXft;atk;ahrZbKdkgqukothftfrnkBe
 :zsoKBkbehskikfoj?.BiaobZrDs'Ao'eDtkbk
 3000o[gJ/dhehwsdk:zsoT/uDbJh,BiaobZrD
 dhg;/aekohtNhath;eohBs/ezfgT{Nodhwdd
 BkbBkbnZyKftu'AfeobKeZYe/ehshikdhj?s/
 id'A'e'Jh fJj Biao o'e{ :zsoyohde/gkb?Adkj?
 sKezfgT[NoBkbjhT;d/d[nkb/fJeuZeox[zwdk
 fdykfJnkikDkj?l'BiaodhnKfeobKo'efojkj[zdk
 j?.joNhathu?Bbns/fBT{ia u?Bb sZe th nfij/
 gqukoB{zxfNnKpZXh;wKd/oj/jB.ypoKd/BKn

j/m th nfij/ r?o ftfrnkBe nZrVpZu{SZv/ikoj/
 jB,bZrd?fit/e[Mny"sheokwkshb"eNKdktgko
 eoB tkfbnK B/T[jBK d/ GrtkB d/ ;ko/ r[DK s/
 ;aeshnKT[goepiakeoe/fJ;B{zg/NA?ANEotkfbnk
 j't/s/fcowBwoiahd/o/NKs/nZrT[jr[Db"eNK
 ftuGoe/t/uDdkny"shoZps/bkfJ;?;pDkfbnk
 j't/.

w[Bkc/dhd"VftubZr/fJ;fpibJhwhvhnK
 B/fBowbpkp/tofrnkB{zGrtkBpDkSZfvnk;h
 fi; dh n;bhns nZi iZr iakfjo j?. nfij/ fezb/ jh
 ny"shpkfnpKs/eokwkshnKdkfujokp/Bekpju[Zek
 j?gohvhnKbrkskog?;/dhyksonfij/mZrKB{z
 xzfNnk-pZXh;wKd/e/nkgDkn;bwe;dxZN/o'b
 fojk j?.

e;{o ftfrnkBe ;kXBK dk Bjh, ;kXBK B{z
 tosDtkfbnKdkj?.fpibJhwhvhnks/fgqzNwhvhnk
 dktZvkfjZ;knZig{zihtkdhw[Bkcky'o;uw[skfpeuZb
 fojkj?.gq?;e";bnkcfJzvhnKd/u?now?B,l;fN;
 ihan?Bao/nw[skfpe.#g{o/GkosftuwhvhnKdk
 fBZihebju[Zekj?whvhnKB{zvwvhdhnKskesKubk
 ojhnikjB.gq?;e";bnkcfJzvhnKd/w"i{dku?now?B
 wkoezv/ekNi{nB};ko,#whvhnKdkfw;aBj[Df;oc
 w[Bkck ewkT[DK jh ofj frnk.##

n;b ftu fJj;koke[M;[Zs/f;ZX uZb fojk
 ;XkoBtoskokBjhAfJj;koke[Mw'i{dkjkewKdh
 ;'uw[skfpefJes?n;[adk;'udkBshiakj?feT[Afe
 fizBQK d/ skia-sys jh b'eK dh bkJhbZrdk ns/
 nfrnkBsk;jko/yV/j'D,T[jed/BjhA ukj[zd/fe
 b'ef;nkD/j'e;/wZf;nktKs/d[ZyKd/n;bekoB
 (oekoKdhnKBhshnK)B{zikDBs/T[jBKfybk
 p'bD. T[j sK ukj[zd/ jB fe fJj b'e d[ZyK d/ jZb
 eokwksh b"eNK s/ Brk s'A bZGd/ fcoB.

ਗਿਆਨ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ

ਵਿਗਿਆਨ ਜੋਤ

☛ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਫੀਸ ਇੱਕ ਸਾਲ ਲਈ 80/- ☛ ਦੋ ਸਾਲ ਲਈ 150/- ☛ ਉਮਰ ਭਰ (15 ਸਾਲ ਲਈ) 1000/-

ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਘਰ ਬੈਠੇ ਵੀ
 ਵੀਪੀਪੀ ਰਾਹੀਂ 'ਵਿਗਿਆਨ
 ਜੋਤ' ਮੰਗਵਾ ਸਕਦੇ ਹੋ,
 ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਫ਼ੋਨ
 ਨੰਬਰ 01679 241744 'ਤੇ
 ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ।

ਪਤਾ: ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਨਿਵਾਸ, ਕੱਚਾ ਕਾਲਜ ਰੋਡ, ਗਲੀ ਨੰਬਰ 8, ਬਰਨਾਲਾ - 148101
 Email : tarksheel@yahoo.com Web site : www.tarksheel.com

ਤਰਕਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਪੁਸਤਕਾਂ

ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਵੀ ਪੁਸਤਕ ਫੋਨ ਕਰਕੇ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਮੰਗਵਾ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਸਾਡਾ ਫੋਨ ਨੰਬਰ ਹੈ : 01679-241744, 233244

■ **ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਕਿਤਾਬਾਂ**

ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਚੋਣਵੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ/ਪ੍ਰੋ. ਵੜੈਚ 50/-

ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜ਼ੇਲ੍ਹ ਡਾਇਰੀ/ਸੱਤਯਮ ਵਰਮਾ 65/-

ਇਨਕਲਾਬ (i htBh Fjhd Grs f; x) 80/-

ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ/ਕੰਵਰਜੀਤ 60/-

ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਅੰਗ ਸੋਗ/ਸ਼ਿਵ ਵਰਮਾ 60/-

ਅਮਰ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ/ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਸਾਸਤਰੀ 40/-

ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਵਿਰਸਾਤ/ਭਗਵਾਨ, ਸਦਾਸਿਵ 50/-

ਮੈਂ ਨਾਸਤਿਕ ਕਿਉਂ ਹਾਂ/ਭਗਤ ਸਿੰਘ 5/-

ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਚੁਣਵੇਂ ਵਿਚਾਰ/ਸਾਵਲਾ ਰਾਮ 10/-

ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ/ਕਮਲੇਸ਼ ਮੋਹਨ 10/-

ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਨਾਸਤਿਕਤਾ/ਅਮਰਜੀਤ ਸੂਫੀ 20/-

ਸ਼ਹੀਦ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਅਜ਼ਾਦ /ਸ਼ਿਵ ਵਰਮਾ 10/-

ਸ਼ਹੀਦ ਰਾਜਗੁਰੂ /ਸ਼ਿਵ ਵਰਮਾ 10/-

ਸ਼ਹੀਦ ਉਧਮ ਸਿੰਘ/ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੱਧੂ 10/-

ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ/ਵਿਸ਼ਵਭਾਰਤੀ 10/-

ਗਾਂਧੀ ਭਗਤੀ ਤੋਂ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਤੱਕ/ਬਲਵੀਰ ਚੰਦ 10/-

ਸਾਮਰਾਜੀ ਪੈਂਸ ਨੂੰ ਵੇਗਾਰ/ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ 300/-

ਜੀਵਨ ਤੇ ਰਚਨਾ ਲਾਲਾ ਹਰਦਿਆਲ/ਡਾ. ਕੋਮਲ 100/-

ਗੁਤਾਮਰਾ ਰਾਜਗੁਰੂ/ਚਰਨ ਕੌਸ਼ਲ 100/-

ਕੂਕਾ ਲਹਿਰ ਤੋਂ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਤੱਕ/ਜਰਨੈਲ ਅੱਚਰਵਾਲ 120/-

■ **ਇਨਕਲਾਬੀ ਨਾਵਲ**

ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਤਖ਼ਤ ਤੋਂ/ਜੁਲੀਅਸ ਫ਼ੀਚਕ 50/-

ਨੀਲੇ ਪੱਤੇ/ਇਮਾਨੁਅਲ ਕਜ਼ਾਕੋਵਿਚ 50/-

ਜੰਗਲਨਾਮਾ/ਸਤਨਾਮ 60/-

ਪਰਬਤੋਂ ਭਾਰੀ ਮੌਤ (ਨਾਵਲ)/ਅਨਿਲ ਵਾਰਵੇ 20/-

ਜਦੋਂ ਖੇਤ ਜਾਗੇ (ਨਾਵਲ)/ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਚੰਦਰ 30/-

ਬਾਲ ਸਿਪਾਹੀ (ਚੀਨੀ ਨਾਵਲ)/ਸ਼ੀ ਕੁਆਂਗ ਯਾਓ 30/-

ਚਮਕਦਾ ਲਾਲ ਸਿਤਾਰਾ (ਨਾਵਲ)/ਲੀ ਸ਼ਿਨ-ਤੀਅਨ 20/-

ਮੱਛੀ ਤੇ ਪਾਣੀ (ਚੀਨੀ ਨਾਵਲ)/ਚੈਨ ਤੈਂਗ ਕੀ 20/-

ਜੋ ਹਾਰੇ ਨਹੀਂ (ਨਾਵਲ)/ਪ੍ਰੋ. ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ 250/-

ਮਾਸਟਰ ਸਾਹਿਬ/ਮਹਾਂਸ਼ਵੇਤਾ ਦੇਵੀ 30/-

■ **ਇਨਕਲਾਬੀ ਗੀਤ**

ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਚੋਣਵੇਂ ਗੀਤ/ਇਕਬਾਲ ਉਦਾਸੀ 30/-

ਪਾਸ਼ ਦੀ ਚੋਣਵੀਂ ਕਵਿਤਾ/ਅਵਤਾਰ ਪਾਸ਼ 40/-

ਗੰਜ ਬਗਾਵਤ ਦੀ/ਜਸਦੇਵ ਲਲਤੋਂ 30/-

ਉੱਠੋ ਨੌਜਵਾਨੋਂ/ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੌਰਪਾਲ 30/-

ਖੇਤਾਂ ਦੀ ਬੁੱਕਲ 'ਚੋਂ (ਗੀਤ)/ਮਿੰਦਰਪਾਲ ਭੱਠਲ 30/-

ਅੱਜ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿੱਚ/ਦਰਸ਼ਨ ਭੋਤਨਾ 25/-

ਸੂਹੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਦਾ ਯਾਰ ਜੈਮਲ ਪੱਡਾ/ਤਜਿੰਦਰ 50/-

ਨਕਸਲੀ ਸ਼ਹੀਦ ਜੈਮਲ ਸਿੰਘ ਪੱਡਾ/ਅਜਮੇਰ ਸਿੱਧੂ 50/-

ਛੱਲਾਂ ਲਹਿਰ ਦੀਆਂ/ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਲਲਤੋਂ 30/-

ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਕੋਹੜ/ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ 50/-

ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਉਦੋਂ ਤੇ ਹੁਣ 50/-

■ **ਇਨਕਲਾਬੀ ਵਾਰਤਕ**

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖੇਤੀ ਸੈਕਟ ਦੀ ਕਹਾਣੀ 130/-

ਲਾਲ ਕਿਤਾਬ/ਕਾਮਰੇਡ ਮਾਓ ਦੇ ਵਿਚਾਰ 60/-

ਨੌਜਵਾਨ ਭਾਰਤ ਸਭਾ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ 70/-

ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ/ਸਵੈ ਸਾਚੀ 20/-

ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿਓ/ਸਵੈ ਸਾਚੀ 20/-

ਭਾਰਤ ਦਾ ਮੁਕਤੀ ਸੰਘਰਸ਼/ਨੌਜਵਾਨ ਦਸਤਾ 50/-

ਸੂਹੀ ਸਵੇਰ/ਸਵੈ ਸਾਚੀ 50/-

ਮਿਥਿਹਾਸ ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਦਾਰਥਵਾਦ 40/-

ਕਲਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੇ ਨਕਸਲੀ ਸਰੋਕਾਰ/ਬਲਵੀਰ ਪ੍ਰਵਾਨਾ 40/-

ਇਨਕਲਾਬੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਸੁਨਿਹਰੀਪੰਨੇ/ਚਮਨ ਲਾਲ 50/-

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਨਕਸਲਬਾੜੀ ਲਹਿਰ/ਬਲਵੀਰ ਪਰਵਾਨਾ 40/-

ਗੁਲਾਮੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ/ਫਰੈਡਰਿਕ ਡਗਲਸ 20/-

ਪ੍ਰੋ. ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਚੋਣਵੇਂ ਲੇਖ 60/-

ਗੁਲਾਮੀ ਵਾਲੀ ਜੂਨ ਬੁਰੀ /ਗੁਰਚਰਨ ਜੈਤੋਂ 50/-

ਭਾਰਤੀ ਜੇਲ੍ਹਾਂ 'ਚ ਪੰਜ ਵਰ੍ਹੇ/ਮੇਰੀ ਟਾਈਲਰ 80/-

ਵਿਦਰੋਹੀ ਜੰਗਲ/ਰਾਹੁਲ ਪੰਡਿਤਾ 60/-

■ **ਇਨਕਲਾਬੀ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਦੀਆਂ ਜੀਵਨੀਆਂ**

ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਸਾਗਰ : ਪਾਸ਼/ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ 400/-

ਜੋਜਫ ਸਟਾਲਿਨ (ਜੀਵਨੀ)/ਸਰਜੀਤ ਤਲਵਾਰ 50/-

ਉਕਾਬਣ ਕੁੰਜਾਂ (ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਸਿਧ ਔਰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਜੀਵਨੀਆਂ)ਗਿੱਲ 100/-

ਹਾਕਮ ਸਿੰਘ ਸਮਾਉਂ/ਸੁਖਦਰਸ਼ਨ ਨੱਤ 150/-

ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਧਨੌਲਾ/ਤੇਜਵੰਤ ਮਾਨ 50/-

ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲੀਆ/ਬਲਵੀਰ ਚੰਦ 20/-

ਦੇਸ਼ ਭਗਤ-ਕਾਮਰੇਡ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਚਮਕ/ਬਲਵੀਰ 30/-

ਡਾਇਰੀ ਬਾਬਾ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਉਸਮਾਨ/ਪ੍ਰੋ. ਵੜੈਚ 50/-

ਗਦਰੀ ਬਾਬਾ ਜਵਾਲਾ ਸਿੰਘ/ਬਲਵੀਰ ਪਰਵਾਨਾ 30/-

ਸੰਘਰਸ਼ਸ਼ੀਲ ਯੋਧਾ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਤਰਕ 50/-

ਗਦਰੀ ਬਾਬਾ ਦੁਲਾ ਸਿੰਘ/ਜਰਨੈਲ ਅੱਚਰਵਾਲ 30/-

ਇਨਕਲਾਬੀ ਯੋਧਾ ਮੈਡਮ ਕਾਮਾ/ਸੂਫੀ ਅਮਰਜੀਤ 40/-

■ **ਹੋਰ ਇਨਕਲਾਬੀ ਪੁਸਤਕਾਂ**

ਚੀਨੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਅਲੋਚਨਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ/ਅਮਰਜੀਤ ਸੂਫੀ 50/-

ਤਾਮਿਲ ਗੁਰਿਲਿਆਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ 'ਚ/ਹਰਜਿੰਦਰ 40/-

ਸੋਗਰਾਮੀ ਪਿੰਡ/ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਅੱਚਰਵਾਲ 60/-

ਕਿਊਬਾ ਸਫਰਨਾਮਾ/ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਮੀਤ ਟਿਵਾਣਾ 150/-

ਸਾਮਰਾਜੀ ਤਾਕਤਾਂ ਇਰਾਕ ਜੰਗ/ਬਲਜਿੰਦਰ ਕੋਟਭਾਰਾ 20/-

ਸਮਕਾਲ ਦੇ ਸਨਮੁੱਖ/ਬਲਵਿੰਦਰ 70/-

ਜ਼ਿੱਤਾਂਗੇ ਹਨੇਰੇ ਨੂੰ/ਮਣੀਮਾਲਾ 50/-

ਜ਼ੋਰਿੰਦਰ ਬਾਹਰਲਾ/ਇੰਦਰਜੀਤ ਨੰਦਨ 40/-

ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਕੌਮੀਅਤ ਤੇ ਜ਼ਰੋਈ ਸਵਾਲ/ਕਰਮ ਬਰਸਟ 50/-

ਗਾਥਾ ਕਿਸ਼ਨਗੜ੍ਹ/ਦੇਸ ਰਾਜ ਛਾਜਲੀ 30/-

ਪੱਤਣੋਂ ਲੰਘੇ ਪਾਣੀ/ਰਣਧੀਰ ਗਿੱਲ ਪੱਤੀ 40/-

■ **ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅਨੁਵਾਦਤ ਪੁਸਤਕਾਂ**

ਮਨੋਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ/ਸਿਗਮੰਡ ਫਰਾਇਡ 50/-

ਪੁਮਾਤਮਾ ਦੀ ਉਤਪਤੀ, ਇਸ ਭਰਮ ਦਾ ਭਵਿੱਖ 50/-

ਪੈਂਗੋਬਰ ਮੂਸਾ ਤੇ ਇੱਕ ਈਸ਼ਵਰਵਾਦ/ਸਿਗਮੰਡ ਫਰਾਇਡ 40/-

ਸਭਿਅਤਾ ਵਰ ਕਿ ਸਰਾਪ/ਸਿਗਮੰਡ ਫਰਾਇਡ 50/-

ਰਚਨਾਤਮਕ ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਮਨੋਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ/ਸਿਗਮੰਡ 50/-

ਪੁਰਾਤਨ ਸਮਾਜ/ਐਲ. ਐਚ. ਮੋਰਗਨ 100/-

■ ਸਧਾਰਨ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸਾਹਿਤ

...ਤੇ ਦੇਵ ਪੁਰਸ਼ ਚਾਰ ਗਏ/ਅਥਰਾਹਮ ਟੀ. ਕਾਵੂਰ 30/-
 ਦੇਵ, ਦੈਂਤ ਤੇ ਰੂਹਾਂ/ਅਥਰਾਹਮ ਟੀ. ਕਾਵੂਰ 30/-
 ਰੋਸ਼ਨੀ/ਮੇਘ ਰਾਜ ਮਿੱਤਰ 20/-
 ਤਰਕਬਾਣੀ/ਮੇਘ ਰਾਜ ਮਿੱਤਰ 20/-
 ਤਰਕਜੋਤੀ/ਮੇਘ ਰਾਜ ਮਿੱਤਰ 20/-
 ਭੂਤਾਂ-ਪ੍ਰੇਤਾਂ ਨਾਲ ਯੁੱਧ ਕਿਵੇਂ?/ਮੇਘ ਰਾਜ ਮਿੱਤਰ 30/-
 ਜੋਤਿਸ਼ ਝੂਠ ਬੋਲਦਾ ਹੈ/ਮਨਜੀਤ ਬੋਧਾਰਾਏ 20/-
 ਜੋਤਿਸ਼ ਤੇ ਵਿਗਿਆਨ/ਮੇਘ ਰਾਜ ਮਿੱਤਰ 50/-
 ਬਾਬਾ ਰਾਮਦੇਵ ਤਰਕ ਦੀ ਕਸੋਟੀ 'ਤੇ/ਮੇਘ ਰਾਜ ਮਿੱਤਰ 40/-
 ਰੱਬ ਕਦੋਂ, ਕਿੱਥੇ ਤੇ ਕਿਵੇਂ?/ਰਾਜਾ ਰਾਮ 30/-
 ਕਿਹੜਾ ਗੁਰੂ, ਕਿਹੜੀ ਮੁਕਤੀ?/ਰਾਜਾ ਰਾਮ 40/-
 ਪਰ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ/ਰਾਜਾ ਰਾਮ 70/-
 ਵਾਸਤੂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਕੌਰਾ ਝੂਠ/ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਧੌਲਾ 40/-
 ਚਮਤਕਾਰਾਂ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ/ਅਜਮੇਰ ਸਿੱਧੂ 50/-
 ਰਜਨੀਸ਼ ਬੇਨਕਾਬ/ਡਾ. ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ 30/-
 ਝਮੇਲਾ ਰੱਬ ਦਾ/ਡਾ. ਹਰੀਸ਼ ਮਲਹੋਤਰਾ 50/-
 ਪ੍ਰੇਤ, ਆਤਮਾ, ਪੁਨਰ ਜਨਮ ਤੇ ਕਸਰਾਂ/ਡਾ. ਕੋਵੂਰ 50/-
 ਕਰਾਮਾਤਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਦਾਵਾਸ/ਡਾ. ਅਥਰਾਹਮ ਟੀ ਕੋਵੂਰ 50/-
 ਚਿੱਠੀਆਂ ਲਿਖ ਤਰਕਸ਼ੀਲਾਂ ਨੂੰ ਪਾਈਆਂ 30/-
 ਸ਼ੁਕਾ ਨਵਿਰਤੀ/ਮੇਘ ਰਾਜ ਮਿੱਤਰ 50/-
 ਰੱਬਾਂ ਬਿਨਾਂ ਮੁਕਤੀ/ਸਰਜੀਤ ਤਲਵਾਰ 20/-
 ਮੈਂ ਰੱਬ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ/ਸਰਜੀਤ ਤਲਵਾਰ 40/-
 ਜੋਤਿਸ਼ ਅਤੇ ਤਾਂਤ੍ਰਿਕ/ਡਾ. ਆਰ. ਜੇ ਸਿੰਘ 30/-
 ਗੋੜ ਚੁਰਾਸੀ ਦਾ/ਗੁਰਚਰਨ ਨਰਪੁਰ 30/-
 ਕੀ ਝੂਠ ਕੀ ਸੱਚ/ਗੁਰਚਰਨ ਨਰਪੁਰ 40/-
 ਉਪਰੀ ਕਸਰ/ਸਰਜੀਤ ਉੱਖਲਾ 40/-
 ਨਾਸਟੇਡਰਮਸ ਬੇਨਕਾਬ/ਜੇਮਸ਼ ਰੇਡੀ 150/-
 ਧਰਮ ਦੇ ਅੰਗ ਸੰਗ/ਰਣਜੀਤ ਝਨੇਰ 50/-
 ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸ ਮੁਰਦਾਬਾਦ/ਸਰਜੀਤ ਤਲਵਾਰ 40/-

■ ਹਿਪਨੋਟਿਜ਼ਮ

ਹਿਪਨੋਟਿਜ਼ਮ ਕੀ, ਕਿਉਂ ਤੇ ਕਿਵੇਂ???/ਸਰਜੀਤ ਤਲਵਾਰ 10/-
 ਹਿਪਨੋਟਿਜ਼ਮ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ/ਟੀ. ਐਸ. ਰਾਓ 25/-
 ਹਿਪਨੋਟਿਜ਼ਮ ਕਿਵੇਂ ਸਿੱਖੀਏ?/ਸਰਜੀਤ ਤਲਵਾਰ 20/-

■ ਜਾਦੂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ

ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਗਣਿਤਕ ਉਲਝਣਾਂ/ਹੇਮ ਰਾਜ ਗਰਗ 70/-
 ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਦਿਮਾਗੀ ਕਸਰਤਾਂ/ਮੇਘ ਰਾਜ ਮਿੱਤਰ 30/-
 ਦਿਮਾਗੀ ਵਿਕਾਸ ਕਿਵੇਂ ਕਰੀਏ?/ਮੇਘ ਰਾਜ ਮਿੱਤਰ 20/-
 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਜਾਦੂ/ਸਰਜੀਤ ਤਲਵਾਰ 40/-
 ਵਿਗਿਆਨਕ ਜਾਦੂਗਰ/ਸਰਜੀਤ ਤਲਵਾਰ 30/-
 ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਜਾਦੂਗਰ/ਸਰਜੀਤ ਤਲਵਾਰ 30/-
 ਸਟੇਜ ਦੇ ਜਾਦੂ/ਨਰਿੰਦਰ 30/-
 ਨੰਨ੍ਹਾ ਜਾਦੂਗਰ/ਨਰਿੰਦਰ 20/-
 ਚਮਤਕਾਰਾਂ ਪਿੱਛੇ ਵਿਗਿਆਨ/ਬੀ. ਪ੍ਰੇਮਾਨੰਦ 40/-
 ਰਸਾਇਣਕ ਜਾਦੂਗਰ/ਸਰਜੀਤ ਤਲਵਾਰ 20/-
 ਰਸੋਈ ਵਿੱਚ ਵਿਗਿਆਨ/ਸਰਜੀਤ ਤਲਵਾਰ 30/-
 ਚਮਤਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਹੱਸ/ਜੇਮਸ਼ ਰਾਡੀ 150/-

■ ਗਿਆਨ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ

ਮਾਦੇ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖ ਤੱਕ/ਮੇਘ ਰਾਜ ਮਿੱਤਰ 10/-
 ਕਣ-ਕਣ ਵਿੱਚ ਵਿਗਿਆਨ/ਮੇਘ ਰਾਜ ਮਿੱਤਰ 15/-
 ਸਮੇਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ/ਮੇਘ ਰਾਜ ਮਿੱਤਰ 30/-
 ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਗਿਆਨਕ ਖੋਜਾਂ/ਡਾ. ਜਤਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ 50/-

ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਚਮਤਕਾਰ/ਡਾ. ਜਤਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ 70/-
 ਸਾਡਾ ਦੋਸਤ ਵਿਗਿਆਨ/ਡਾ. ਜਤਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ 80/-
 ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ ਦੇ ਰਹੱਸ/ਡਾ. ਜਤਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ 80/-
 ਮਹਾਨ ਵਿਗਿਆਨੀ/ਡਾ. ਜਤਿੰਦਰਪਾਲ 70/-
 ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਅਦਭੁੱਤ ਦੁਨੀਆਂ/ਡਾ. ਜਤਿੰਦਰਪਾਲ 80/-
 ਵਾਤਾਵਰਣ ਦਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ/ਡਾ. ਜਤਿੰਦਰਪਾਲ 80/-
 ਫੈਲ ਰਹੀ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਏਡਜ਼/ਡਾ. ਜਤਿੰਦਰਪਾਲ 40/-
 ਮਨੋਰੰਜਨ ਰਾਹੀਂ ਵਿਗਿਆਨ/ਸਰਜੀਤ ਤਲਵਾਰ 30/-
 ਵਿਗਿਆਨ ਹੀ ਵਿਗਿਆਨ/ਸਰਜੀਤ ਤਲਵਾਰ 20/-
 ਗੁੰਠਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ/ਸਰਜੀਤ ਤਲਵਾਰ 20/-
 ਜੰਗ ਰਚਨਾ ਦਾ ਸੱਚ/ਅਮਰਜੀਤ ਢਿੱਲੋਂ 20/-
 ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਸਮਾਜ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ/ਬਰਟਰੈਂਡ ਰਸਲ 40/-
 ਖੇਡ ਖੇਡ 'ਚ ਵਿਗਿਆਨ/ਬਰਜਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ 20/-
 ਆਓ ਵਿਗਿਆਨ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖੀਏ/ਬਲਜਿੰਦਰਪਾਲ 30/-
 ਬੋਦੀ ਵਾਲੇ ਤਾਰੇ/ਸਰਜੀਤ ਤਲਵਾਰ 30/-
 ਮਨੁੱਖ ਮਹਾਂਬਲੀ ਕਿਵੇਂ ਬਣਿਆ/ਐਮ. ਇਲੀਨ, ਵਾਈ ਸੋਗਾਲ 100/-
 ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਉਤਪਤੀ/ਚਾਰਲਸ ਡਾਰਵਨ 100/-
 ਜੀਵ ਦੀ ਉਤਪਤੀ/ਚਾਰਲਸ ਡਾਰਵਨ 150/-
 ਜੀਵਨ ਸੋਝੀ/ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ 30/-
 ਜੀਵ ਜੰਤੂਆਂ ਦੀ ਅਦਭੁੱਤ ਦੁਨੀਆਂ/ਰਣਜੀਤ ਝਨੇਰ 80/-
 ਸਾਇੰਸ ਸਿਟੀ/ਮੇਘ ਰਾਜ ਮਿੱਤਰ 50/-
 ਵਿਗਿਆਨ ਤੇ ਪਰਾਵਿਗਿਆਨ/ਮੇਘ ਰਾਜ ਮਿੱਤਰ 40/-
 ਗਿਆਨ ਸਾਗਰ ਦੀ ਯਾਤਰਾ/ਸੰਪਾ. ਮੇਘ ਰਾਜ ਮਿੱਤਰ 20/-
 ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ/ਕੁੰਦਨ ਲਾਲ ਭੱਟੀ 70/-

■ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਸਾਹਿਤ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਬਾਰੇ ਸੱਚ ਦੀ ਖੋਜ/ਡਾ. ਸ. ਸ. ਦੁਸਾਂਝ 80/-
 ਧਰਮ ਕੀ ਹੈ?/ਗਰੀਨ ਇੰਗਰਸੋਲ 10/-
 ਇੰਗਰਸੋਲ ਦੇ ਅਨੁਮੋਲ ਬੁਚਨ/ਸੰਪਾ. ਅਮਿੱਤ ਮਿੱਤਰ 40/-
 ਸਤਯੁੱਗ ਤੋਂ ਕਲਯੁੱਗ ਤੱਕ/ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਬਰਗਾੜੀ 30/-
 ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਭਾਰਤੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ/ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਬਰਗਾੜੀ 30/-
 ਦਰਸ਼ਨ ਪਰੰਪਰਾ/ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਬੁੱਲ 50/-
 ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਦਰਸ਼ਨ/ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ 30/-
 ਸਿੱਖ ਵੀਰਾਂ ਨਾਲ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ/ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ 80/-
 ਸਿੱਖ ਵੀਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਖ਼ਤ/ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ 30/-

■ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਨਾਵਲ/ਕਹਾਣੀਆਂ/ਜੀਵਨੀਆਂ/ਸਫ਼ਰਨਾਮੇ

ਪੈਂਤ ਜੋ ਕਾਫ਼ਲਾ ਬਣੀ (ਸਵੈ ਜੀਵਨੀ)/ਮੇਘ ਰਾਜ ਮਿੱਤਰ 50/-
 ਮਾਓ ਦੇ ਦੇਸ਼ 'ਚ/ਮੇਘ ਰਾਜ ਮਿੱਤਰ 20/-
 ਬੇਗਾਨੀ ਧਰਤੀ ਆਪਣੇ ਲੋਕ/ਮੇਘ ਰਾਜ ਮਿੱਤਰ 40/-
 ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਬਰਗਾੜੀ/ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਬਰਗਾੜੀ 50/-
 ਫਿਰ ਸੁਲਗੋ ਨਾ ਚੰਗਿਆੜੀ/ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ 40/-
 ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੁਨੇਹੇ/ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ 60/-
 ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਵਾਰਤਾ/ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ 40/-
 ਪਿੰਡ ਦੀ ਸੱਬ/ਰਣਜੀਤ ਝਨੇਰ 30/-
 ਤਰਕਵਾਰਤਾ/ਰਣਜੀਤ ਝਨੇਰ 50/-
 ਬਾਬਿਆਂ ਦਾ ਬਾਬਾ/ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੀਤ 30/-
 ਆਤਮਾ ਮੁੜਜਨਮ ਤੇ ਅਦਾਲਤ/ਸੀਮਾ ਸਬਲੋਕ 40/-
 ਧੁਖਦੀ ਵਰਣਮਾਲਾ ਦਾ ਸੰਵਾਦ ਮਨੁੱਖ/ਮੀਤ ਖੱਟੜਾ 20/-

■ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਕਾਵਿ ਸਾਹਿਤ

ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਬੋਲੀਆਂ/ਰਾਮ ਸਰੂਪ ਸ਼ਰਮਾ 25/-
 ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਹੋਕਾਂ/ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ 60/-
 ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਕਾਵਿ ਵਿਅੰਗ/ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ 30/-
 ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਕਾਵਿ ਵਿਅੰਗ/ਅਮਰਜੀਤ ਢਿੱਲੋਂ 30/-

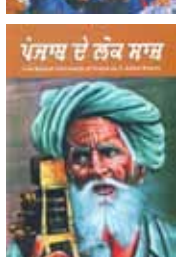
ਟੈਕਨੀਕਲ

ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪੈਮਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਫੁੱਟਕਲ ਜਾਣਕਾਰੀ	150/-
ਪੰਜਾਬ ਵਸੀਕਾ ਨਵੀਸੀ/ਆਰ. ਕੇ ਭਰਦਵਾਜ਼	250/-
ਕਚਹਿਰੀ ਸ਼ਬਦ ਕੋਸ਼/ਆਰ. ਕੇ ਭਰਦਵਾਜ਼	150/-
ਜਨਰਲ ਨਾਲਿਜ/ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਵਾਰਵਲ	50/-
ਕੰਪਿਊਟਰ ਬਾਰੇ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ/ਸੀ.ਪੀ.ਕੰਬੋਜ	60/-
ਆਓ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਿੱਖੀਏ/ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ	50/-
ਸੂਚਨਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ-2005	30/-
ਭੋਵਨ ਨਿਰਮਾਣ ਕਿਵੇਂ ਕਰੀਏ?/ਇੰਜ.ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ	120/-
ਮਸਤਾਨਾ ਮੋਟਰ ਮਿਸਤਰੀ/ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਮਸਤਾਨਾ	40/-
ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਕਿਵੇਂ ਜਾਈਏ/ਜਤਿੰਦਰ ਪੰਜਤੂਰੀ	40/-
ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਅਧਿਆਪਨ/ਪ੍ਰੋ. ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ	70/-
ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ/ਸੀ.ਪੀ. ਕੰਬੋਜ	20/-
ਮੋਬਾਇਲ ਫੋਨ/ਸੀ.ਪੀ. ਕੰਬੋਜ	20/-
ਕੰਪਿਊਟਰ/ਸੀ.ਪੀ. ਕੰਬੋਜ	20/-
ਰੇਬੋਟ/ਸੀ.ਪੀ. ਕੰਬੋਜ	20/-
ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਸਾਧਨ/ਸੀ.ਪੀ. ਕੰਬੋਜ	20/-
ਸਿਹਤ ਸਬੰਧੀ ਸਾਹਿਤ	
ਦਿਲ ਦੀ ਵਿਗੜ ਰਹੀ ਸਿਹਤ/ਡਾ. ਦੀਪਤੀ	60/-
ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਵਹਿਮ ਭਰਮ/ਡਾ. ਸ਼ਿਆਮ ਸੁੰਦਰ ਦੀਪਤੀ	80/-
ਮਾਨਸਿਕ ਰੋਗ-ਕਾਰਣ, ਲਛਣ ਤੇ ਇਲਾਜ/ਡਾ. ਸੰਦੀਪ	50/-
ਸਾਡੇ ਬੱਚੇ ਸਾਡੇ ਚਿਾਰਗ/ਡਾ. ਹਰਸ਼ਿੰਦਰ ਕੌਰ	60/-
ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ	100/-
ਬੱਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਗਿਆਨ, ਵਿਗਿ. ਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ	100/-
ਬਾਲ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ/ਡਾ. ਹਰਸ਼ਿੰਦਰ ਕੌਰ	120/-
ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ/ਡਾ. ਅਜੀਤਪਾਲ ਸਿੰਘ	50/-
ਤੰਦਰੁਸਤ ਕਿਵੇਂ ਰਹੀਏ/ਡਾ. ਅਜੀਤਪਾਲ ਸਿੰਘ	40/-
ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਸਲਾਹ/ਡਾ. ਅਜੀਤਪਾਲ ਸਿੰਘ	40/-
ਸਿਹਤ ਫੁਲਵਾੜੀ/ਡਾ. ਅਜੀਤਪਾਲ ਸਿੰਘ	50/-
ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਇਕ ਨਿਆਮਤ ਹੈ/ਡਾ. ਅਜੀਤਪਾਲ	100/-
ਸ਼ੂਗਰ ਰੋਗ/ਡਾ. ਸ਼ਿਆਮ ਸੁੰਦਰ ਦੀਪਤੀ	10/-
ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ/ਡਾ. ਸ਼ਿਆਮ ਸੁੰਦਰ ਦੀਪਤੀ	15/-
ਕੈਂਸਰ/ਡਾ. ਸ਼ਿਆਮ ਸੁੰਦਰ ਦੀਪਤੀ	10/-
ਏਡਜ਼/ਡਾ. ਸ਼ਿਆਮ ਸੁੰਦਰ ਦੀਪਤੀ	10/-
ਉਦਾਸੀ ਰੋਗ/ਡਾ. ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ	10/-
ਮਿਰਗੀ ਰੋਗ/ਡਾ. ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ	10/-
ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ/ਡਾ. ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ	10/-
ਸੁਖਾਵੇਂ ਪਿਆਰ ਸਬੰਧ/ਡਾ. ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ	30/-
ਨਸ਼ੇ ਕਿਵੇਂ ਛੱਡੀਏ/ਰਣਜੀਤ ਝਨੇਰ	70/-
ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਰੋਗ/ਸਰਜੀਤ ਤਲਵਾਰ	30/-
ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਮਾਨਸਿਕ ਰੋਗ/ਸਰਜੀਤ ਤਲਵਾਰ	20/-
ਬਾਲ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ/ਬਲਵਿੰਦਰ ਬਰਨਾਲਾ	30/-
ਮਾਨਸਿਕ ਰੋਗ ਤੇ ਸਾਡਾ ਸਮਾਜ/ਡਾ. ਦੀਪਤੀ	20/-
ਕਸਰਾਂ ਕਿਉਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ/ਸਰਜੀਤ ਤਲਵਾਰ	40/-

■ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਪੁਸਤਕਾਂ

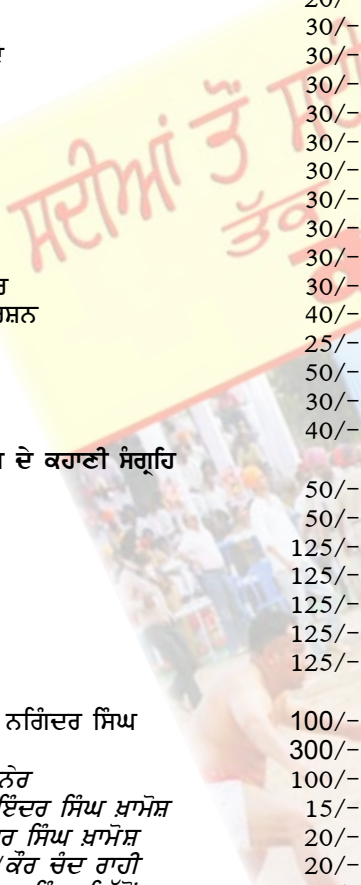
ਰੁਸੀ ਬਾਲ ਕਹਾਣੀ 'ਲਾਖੀ'/ਅਨੰਤ ਚੋਖਵ	20/-
ਨਿੱਕੇ ਨਿੱਕੇ ਸੁਰਜ/ਅਮਰ ਕੋਮਲ	10/-
ਬਾਲ ਖੇਡ ਵੰਨਗੀ/ਕੁੰਦਨ ਲਾਲ ਭੱਟੀ	70/-
ਸੰਗੀ ਸਾਥੀ/ਸੁਲੱਖਣ ਮੀਤ (ਪ੍ਰੋ.)	50/-
ਮੇਰੀ ਪੁਸਤਕ ਤੇਰੀ ਪੁਸਤਕ/ਸੁਲੱਖਣ ਮੀਤ (ਪ੍ਰੋ.)	50/-
ਫੁੱਲਾਂ ਵਰਗੇ ਬੱਚੇ/ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ	50/-
ਛਹਿਬਰ/ਨਵਰਾਹੀ ਘੁਗਿਆਣਵੀ	50/-
ਆਓ ਕਰੀਏ ਪੜ੍ਹਾਈ/ਕੰਚਨ	50/-
ਅਮਰ ਕਹਾਣੀਆਂ (ਸੌਂਦ ਦੰਦ ਕਥਾਵਾਂ)/ਡਾ. ਅਮਰ ਕੋਮਲ	50/-
ਗੁਲੀਵਰ ਦੀਆਂ ਯਾਤਰਾਵਾਂ/ਜੋਨਾਥਨ ਸਵਿਫਟ	15/-
ਗਨੇਰੀਆਂ/ਨਵਰਾਹੀ ਘੁਗਿਆਣਵੀ	40/-
ਜੈਜੀਨਾਮਾ/ਹਰਨੇਕ ਸਿੰਘ ਰਾਣਾ	30/-
ਘਰ ਦੀ ਰੋਣਕ/ਅਮਰੀਕ ਤਲਵੰਡੀ	100/-
ਸਾਡੇ ਗੁਰੂ/ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ	30/-
ਨਮੋਲੀਆਂ/ਨਵਰਾਹੀ ਘੁਗਿਆਣਵੀ	30/-
ਬੱਚੇ ਮਨ ਦੇ ਸੱਚੇ/ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਮੋਹੀ	50/-
ਹੀਰੋ ਪੁੱਤਰ ਮਾਵਾਂ ਦੇ/ਅਮਰੀਕ ਤਲਵੰਡੀ	30/-
ਸਾਡਾ ਸਕੂਲ/ਅਮਰੀਕ ਤਲਵੰਡੀ	50/-
ਮਾਸੂਮ/ਨਵਰਾਹੀ ਘੁਗਿਆਣਵੀ	40/-
ਕਵਿਤਾ ਰਾਹੀਂ ਵਿਗਿਆਨ/ਪ੍ਰੋ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਚਾਹਲ	50/-
ਸਾਡੇ ਅਧਿਆਪਕ/ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ	30/-
ਚੰਗੇ ਬੱਚੇ /ਗੁਰਮੇਲ ਚਹਿਲ	50/-
ਗਿਆਨ ਸਾਗਰ ਰਮਾਇਣ / ਬਲਜਿੰਦਰ ਮਾਨ	60/-
ਗੁਰੂ ਸਹਿਬਾਨ ਤੇ ਕਥਾ ਕਹਾਣੀਆਂ /ਬਲਜਿੰਦਰ ਮਾਨ	80/-
■ ਡਾ. ਅਜੀਤਪਾਲ ਐਮ. ਡੀ. ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ	
ਅਜੋਕਾ ਸਭਿਆਚਾਰ ਬੇਨਕਾਬ	50/-
ਸਾਮਰਾਜੀ ਝੱਖੜ	80/-
ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਮਾਰੂ ਪ੍ਰਭਾਵ	70/-
ਸਾਮਰਾਜੀ ਜੋਕਾਂ	100/-
ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦੀ	100/-
ਕਿਵ ਕੁੜੇ ਤੁਟੈ ਪਾਲਿ	80/-
ਜੰਜੀਰਾਂ ਬਨਾਮ ਮੇਹਨਤਕਸ਼	80/-
ਵਪਾਰੀਕਰਨ ਦੇ ਦੁਰਪ੍ਰਭਾਵ	100/-
ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਕਾਸ ਬਨਾਮ ਮੇਹਨਤਕਸ਼	100/-
ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਦਾ ਵਿਨਾਸ਼ ਜਰੂਰੀ	100/-
ਕਟਿਹਰੇ 'ਚ ਰਾਜਨੀਤੀ	100/-
ਦਾਰੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਨਾਇਕ	100/-
ਆਲਮੀ ਤਪਸ਼ ਤੇ ਮਹਿੰਗਾਈ	100/-
ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਬੋਲਦਾ ਹੈ	100/-
ਸ਼ਬਦ ਬੂੰਦ	100/-
ਨੰਗੇ ਹਰਫ	100/-
ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਕਿਵੇਂ	100/-
ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ	100/-
ਪਛੜੇ ਵਰਗ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਕਿਵੇਂ	100/-
■ ਪ੍ਰੋ. ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ	
ਆਜ਼ਾਦ ਔਰਤ	100/-
ਆਦਮ ਜਾਤ ਦਾ ਮਸਲਾ ਤੇ ਸਾਹਿਤ	70/-
ਇਨਕਲਾਬੀ ਵਿਰਸਾ	70/-
ਵਾਰ ਮਲੂਰ ਦੀ ਮਹਲਾ੧ ਅਤੇ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ	100/-
ਵਾਰ ਮਾਝ ਅਤੇ ਸਿਧ ਗੋਸਟਿ	100/-

ਵਿਸ਼ਵਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਪੁਸਤਕਾਂ

■ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਕੁੱਕੜਪਿੰਡੀਆ ਦੇ ਨਾਵਲ
 ਸੱਚ ਦਾ ਝੰਡਾ 20/-
 ਪਵਿੱਤਰ ਸੂਲੀ 20/-
 ਤਾਰੀਖ ਗਵਾਹੀ ਦੇਵੇਗੀ 20/-
 ਤਾਰੀਖ ਰੋ ਨਾ ਸਕੀ 20/-
 ਵੈਰਨ ਵਲਾਇਤ 50/-
 ਗੋਰੀਆਂ 100/-
 ਗੋਰਿਆਂ ਦਾ ਦੇਸ਼ 100/-
 ਪਰਦੇਸ 100/-
■ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਗਾਂਧੀ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ
 ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ (ਨਾਵਲ) 30/-
 ਤਾਂਬੇ ਦਾ ਰੰਗ 20/-
 ਮੱਤ ਦਰ ਮੱਤ 30/-
 ਬੰਦ ਗਲੀ ਦੇ ਬਸ਼ਿਦੇ 30/-
 ਰੱਤਾ ਥੇਹ 30/-
 ਘਰਕੀਣ 30/-
 ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਮੁੱਲ 30/-
 ਅਰਥਾਤ 30/-
 ਇਤਫ਼ਾਕ 30/-
 ਜੁਆਬ ਦੇਹ ਕੌਣ 30/-
 ਤੁਰਦਿਆਂ ਤੁਰਦਿਆਂ 30/-
 ਮਲਵਈ ਸੱਭਿਆਚਾਰ 30/-
 ਪੰਜਾਬੀ ਦਿੱਖ ਤੇ ਦਰਸ਼ਨ 40/-
 ਫਲੋਰੰਜਨੀ ਦੇ ਫੁੱਲ 25/-
 ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਸੋਗਾਤ 50/-
 ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਸਬਕ 30/-
 ਦਰ ਕਿਨਾਰ 40/-
■ ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ
 ਗਮਾਂ ਦੀ ਪੰਡ 50/-
 ਵਿਲਕਦੀ ਗਰੀਬੀ 50/-
 ਰਹਿਮਤੇ 125/-
 ਪਾਰੋ 125/-
 ਪਾਲੀ 125/-
 ਸੋਮਪ੍ਰਭਾ 125/-
 ਪੂਰਨ 125/-
■ ਨਾਵਲ
 ਮਾਂ ਤੇ ਧਰਤੀ /ਡਾ. ਨਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ 100/-
 ਪ੍ਰਿਯਮ 300/-
 ਬੇ ਵਜ੍ਹਾ/ਸਿਕੰਦਰ ਝਨੇਰ 100/-
 ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਰੰਗ/ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖ਼ਾਮੋਸ਼ 15/-
 ਕਰਜ਼ਈ ਸੁਪਨੇ/ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖ਼ਾਮੋਸ਼ 20/-
 ਕੋਲਿਆਂ ਦੇ ਦਲਾਲ/ਕੌਰ ਚੰਦ ਰਾਹੀ 20/-
 ਵਾ ਵਰੇਲੇ/ਬੀਰ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ 50/-
 ਵਿੰਗ ਤੜਿਗੇ ਰਾਹ/ਪ੍ਰੋ. ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ 40/-
 ਕਾਤਿਲ ਕੌਣ (ਜਸ਼ਸੀ ਨਾਵਲ)/ਰਮਨਪਾਲ ਰਿਸ਼ੀ 20/-
 ਇੱਕ ਸੀ ਸਰੀਫ਼ਾਂ/ਸਰਦੂਲ ਸਿੰਘ ਦਰਦ 20/-
 ...ਤੇ ਲਹੂ ਵਹਿੰਦਾ ਰਿੰਗਾ/ਡਾ. ਬਿੱਲੂ ਰਾਏਸਰ 30/-
 ਮਰਜੀਵੜਾ/ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ 150/-
 ਗਲੀ ਨੰ: 4/ਬਿਕਰਮਜੀਤ ਨੂਰ 50/-
 ਰਾਹੂਕੇਤੂ/ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ 40/-
 ਪਾਪੀ/ਬਿਕਰਮਜੀਤ ਨੂਰ 20/-
 ਸਰਕਲ/ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਹਜੀ 30/-
 ਯਾਦਾਂ ਦਾ ਪੁਤਲਾ/ਧਰਮਿੰਦਰ ਬਾਵਾ 50/-
 ਬਲਦੇ ਸ਼ਿਵਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ੇਕ/ਪ੍ਰੋ. ਹਰਭਜਨ 100/-
 ਕੌਣ ਜਿੱਤਿਆ/ਹਰਚੰਦ ਗਿੱਲ ਮਿਆਣੀ 30/-

ਪਿੱਪਲ ਵਾਲਾ ਮੋੜ/ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ 40/-
 ਜੱਟ ਦੀ ਜੂਨ/ਡਾ. ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਗੱਗਰ 100/-
 ਰੂਪ ਦੇ ਰੰਗ/ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ 40/-
 ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਨ ਤੱਕ/ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ 40/-
 ਚਿਹਰੇ/ਮਹਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਧਾਲੌਵਾਲ 100/-
 ਬਾਪੂ ਦਾ ਵਿਆਹ/ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੁਹਿਰਦ 50/-
 ਅਰਥੀਅਨ/ਰਾਜਨ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ 100/-
 ਸੂਲੀ ਤੇ ਟੋਗੀ ਰੂਹ (ਨਾਵਲ)/ਸੁਖਮੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿਤਾਰਾ 40/-
■ ਹਾਸ ਵਿਅੰਗ
 ਹੋਰ ਫਿਰ/ਨਿਰੰਜਨ ਸ਼ਰਮਾ 30/-
 ਰੋਵਤੁ ਜਾਇ ਸੁ ਹਸੈ/ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਗਿਆਨੀ 15/-
 ਮਸਲਾ ਲਟਕ ਗਿਆ/ਮੰਗਤ ਕੁਲਜਿੰਦ 40/-
 ਹੱਸੋ ਪੈਥੀ/ਮੰਗਤ ਕੁਲਜਿੰਦ 40/-
■ ਸਫਰਨਾਮੇ
 ਮੇਰੀਆਂ ਅਭੁੱਲ ਵਿਸ਼ਵ ਯਾਤਰਾਵਾਂ 400/-
 ਪੰਛੀ ਝਾਤ 100/-
 ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਦੇ ਉਹਲੇ/ਰਣਜੀਤ ਝਨੇਰ 100/-
 ਮੇਰੀ ਭੈਨਮਾਰਕ ਫੇਰੀ/ਕੇ. ਐਲ. ਗੋਇਲ 20/-
 ਮੇਰੀ ਧਰਤੀ ਮੇਰੇ ਲੋਕ(ਭਾਰਤ ਯਾਤਰਾ)/ਰਾਮ ਮੂਰਤ 30/-
 ਪਰਿਕਰਮਾ (ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ ਯਾਤਰਾ)/ਰਾਮ ਮੂਰਤ ਸਿੰਘ 15/-
 ਗੌਤਮ ਦੀ ਗੋਦ (ਨਿਪਾਲ ਯਾਤਰਾ)/ਰਾਮ ਮੂਰਤ ਸਿੰਘ 15/-
 ਪਤਾਲ (ਅਮਰੀਕਾ ਕਨੈਡਾ ਯਾਤਰਾ)/ਰਾਮ ਮੂਰਤ ਸਿੰਘ 30/-
 ਦੀਰਾ ਟਾਵਰ (ਡੁਬਈ ਯਾਤਰਾ)/ਰਾਮ ਮੂਰਤ ਸਿੰਘ 30/-
 ਪੂਰਬੀ ਬੁਹਾ (ਸਿੰਘਪੁਰ ਯਾਤਰਾ)/ਰਾਮ ਮੂਰਤ ਸਿੰਘ 30/-
 ਪੈਂਥਰ ਬੋਲਦੇ ਹਨ/ਰਾਮ ਮੂਰਤ ਸਿੰਘ 40/-
 ਬੇਗਾਨੀ ਧਰਤੀ ਆਪਣੇ ਲੋਕ/ਮੇਘ ਰਾਜ ਮਿੱਤਰ 40/-
 ਧਰਤੀ ਦੇ ਆਰ ਪਾਰ/ਮੰਗਤ ਕੁਲਜਿੰਦ 30/-
 ਵੱਖਰੀ ਧਰਤੀ ਵੱਖਰੇ ਲੋਕ/ਹਰਭਜਨ ਹਲਵਾਰਵੀ 30/-
 ਮੇਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਫੇਰੀ/ਨਿੰਦਰ ਘੁਗਿਆਣਵੀ 40/-
 ਅੱਖੀਂ ਦੇਖ ਨਾ ਰੱਜੀਆਂ/ਨਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲਦੀਵਾਲ 30/-
 ਸੁਨਹਰੀ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਸਫਰ/ਹਰਭਜਨ ਹਲਵਾਰਵੀ 30/-
■ ਅਲੋਚਨਾ
 ਮੋਹਨ ਭੰਡਾਰੀ ਦੀ ਕਾਵਿ ਰਚਨਾ 150/-
 ਗਿਆਨੀ ਨਾਹਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਾਵਿ ਰਚਨਾ 140/-
 ਢਾਡੀ ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਦੀ ਕਾਵਿ ਰਚਨਾ 150/-
 ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਤੁਫ਼ਾਨ ਬੀਹਲਾ ਦਾ ਕਾਵਿ ਸੰਸਾਰ 150/-
 ਮੋਹਨ ਭੰਡਾਰੀ-ਕਹਾਣੀ ਜਗਤ 140/-
 ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਦਾ ਨਾਟ ਸ਼ਾਸਤਰ 60/-
 ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ / ਸੁਖਜਿੰਦਰ 350/-
 ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ (ਭਾਗ ਦੂਜਾ)/ਸੁਖਜਿੰਦਰ 250/-
 ਅਮਰੀਕੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ : ਇੱਕ ਪੁਨਰ ਮੁਲਾਂਕਣ 200/-
■ ਖੇਡ ਖਿਡਾਰੀ
 ਸਦੀਆਂ ਤੇ ਸਦੀਆਂ ਤੱਕ ਕਬੱਡੀ/ਰਣਜੀਤ ਝਨੇਰ 300/-
 ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਦੇ ਧਰੂ ਤਾਰੇ/ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ 150/-
 ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੀ ਰੋਚਕ ਦਾਸਤਾਨ/ਪ੍ਰੀਤ 80/-
 ਏਸ਼ੀਆਈ ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਰੋਚਕ ਕਹਾਣੀ/ਪ੍ਰੀਤ 60/-
 ਉਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਰੋਚਕ ਗਾਥਾ/ਰਣਜੀਤ ਪ੍ਰੀਤ 80/-
■ ਜੀਵਨੀਆਂ
 ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਓਬਾਮਾ ਤੱਕ/ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੋਰਾ 100/-
 ਕੰਪਿਊਟਰ ਦਾ ਧਨੰਤਰ-ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ 100/-
 ਸੁੜੇ ਦੀ ਰੋਟੀ/ 140/-
 ਪਿੰਡ ਦੀਨਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ/ਤੋਤਾ ਸਿੰਘ 150/-
 ਵਡਮੁੱਲਾ ਪਾਰਸ/ਨਿੰਦਰ ਘੁਗਿਆਣਵੀ 50/-
 ਧਰਤੀ ਪੁੱਤਰ/ਵਿਜੈ ਬੰਬੋਲੀ 50/-
 ਠਰੀ ਚਾਨਣੀ ਦਾ ਗੀਤ/ਡਾ. ਅਮਰ ਕੋਮਲ 30/-

ਪਰਜਾ ਮੰਡਲ ਦਾ ਜਾਂਬਾਜ਼ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ
ਜ਼ਿੰਨੀ ਰਾਹੀਂ ਮੈਂ ਤੁਰਿਆ/ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਰਾਹੀਂ
ਸੱਚੇ ਦਿਲੋਂ/ਨਿੰਦਰ ਘੁਗਿਆਣਗੀ
ਟੁਸੇ ਦੀ ਟਹਿਕ/ਸੀ. ਮਾਰਕੰਡਾ
ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੱਗੀ ਫੁੱਲ/ਬਲਜਿੰਦਰ ਮਾਨ
ਮੇਰਾ ਪਿੰਡ ਬਹਾਦਰਪੁਰ/ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਭਾਈ ਰੂਪ ਚੰਦ ਜੀ/ਗਿਆਨੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ
ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ ਸਹਿਰਾਈ/ਨਿੰਦਰ ਘੁਗਿਆਣਵੀ
ਸਤਰੰਗੀ ਸਿਆਸਤ/ਜਗਸੀਰ ਪੱਖੀ
ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ ਸ਼ਕਰ ਗੰਜ/ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ
ਹਨੇਰੇ 'ਚ ਚਾਨਣ ਦੀ ਲੋਅ-ਡਾ. ਰਮੇਸ਼/ਰਣਜੀਤ
ਭਾਈ ਰੂਪ ਚੰਦ/ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ
ਝੱਖੜਾਂ 'ਚ ਵਗਦਾ ਦਰਿਆ/ਰਣਜੀਤ ਪ੍ਰੀਤ
ਸੁਰਾਂ ਦੇ ਵਾਰਿਸ/ਸਵਰਣ ਟਹਿਣਾ
ਨਿੱਕੇ ਵੱਡੇ ਬੁਰਜ/ਪ੍ਰੋ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਹਰਦਿਆਲ ਚੰਦ ਜੈਦਕਾ/ਤੋਤਾ ਸਿੰਘ ਦੀਨਾ

■ ਨਾਟਕ
ਕਿਵ ਸਚਿਆਰਾ ਹੋਇਆ 150/-
ਦਰਦੀ ਦੁਨੀਆਂ 100/-
ਸੂਰਜ ਡੁੱਬਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ/ਜੋਗੇ ਭੰਗਲ 15/-
ਸੀਤਾਇਣ/ਡਾ. ਪ੍ਰੀਤਮ ਸੈਨੀ 20/-
ਗਾਥਾ ਕਾਲੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ/ਹਰਨੇਕ ਚੌਧਰੀ 40/-
ਸਜਾ ਸੱਚ ਨੂੰ/ਬਾਰੂ ਸਤਵਰਗ 30/-
ਜੀਵਨ ਦੇ ਰੰਗ ਮੱਚ ਤੇ/ਗੁਰਚਰਨ ਕੌਰ ਚਪਰਚੜੀ 50/-
ਮੇਰਾ ਪਿਆਰ ਕਬੂਲ ਕੀਜੀਏ/ਨਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹਰੀਕਾ 30/-

■ ਕੁਟੋਸ਼ਨਾਂ
ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕੁਟੋਸ਼ਨਾਂ (ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕੁਟੋਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ) 120/-
ਜੀਵਨ ਸੋਝੀ / ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ 30/-
ਨਿਸ਼ਚੈ ਕਰ ਆਪਣੀ ਜੀਤ ਕਰੂੰ 30/-
ਵਿਚਾਰ ਦਰਸ਼ਨ/ਡਾ. ਅਮਰ ਕੌਮਲ 30/-
ਕਤਰਾ ਕਤਰਾ ਸਮੁੰਦਰ/ਡਾ. ਅਮਰ ਕੌਮਲ 40/-
ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸਿਰਨਾਵੇਂ/ਡਾ. ਅਮਰ ਕੌਮਲ 40/-

■ ਸੱਭਿਆਚਾਰ/ਕਵੀਸ਼ਰੀ
ਸਿੱਖੀ ਕਾਵਿ/ਬਾਬੂ ਰਜਬ ਅਲੀ 280/-
ਬਾਬੂ ਰਜਬ ਅਲੀ ਦੀ ਚੋਣਵੀਂ ਕਵਿਤਾ 200/-
ਢੰਡ ਸਾਰੰਗੀ ਦੇ ਗੋਣ/ਡਾ. ਚਰਨਜੀਤ 200/-
ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਸਾਜ਼/ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੋਰਾ 60/-
ਕਿੱਸਾ ਇੰਦਰ ਬੇਗੋ/ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਨਿਰਮਲ 50/-
ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਰਕਾਰ/ਮਾਲੜੀ 30/-
ਮਾਡਰਨ ਜੁਗਨੀ/ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਗਰ 30/-
ਮੇਰੀ ਮਿੱਟੀ ਮੇਰੇ ਲੋਕ-ਪਿੰਡ ਖੁੱਡੀ ਕਲਾਂ/ਸ਼ਰਮਾ 100/-
ਕਵੀਸ਼ਰੀ ਮਾਰਤੰਡ/ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬੱਧਨੀ ਵਾਲੇ 600/-
ਲੋਕ ਗਾਥਾਵਾਂ/ਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਬਾਸੀ 30/-
ਪਾਓ ਭੰਗੜਾ/ਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਬਾਸੀ 30/-

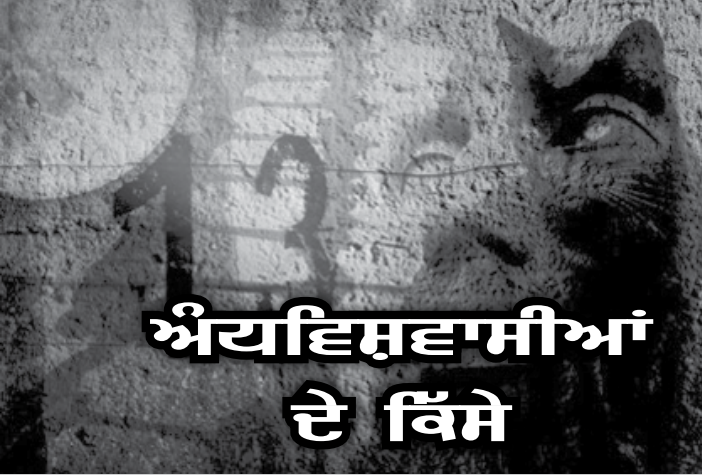
■ ਕਹਾਣੀਆਂ
ਬੁੜਾਂ ਮਾਰੇ ਲੋਕ/ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ 80/-
ਉਪਰਾ ਖੇਤ /ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ 100/-
ਪੁੱਛੇ ਹੇਠਲੀ ਔਗ /ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ 120/-
ਐੜ ਮਾਰੇ ਰੁੱਖ/ਨਛੱਤਰ ਗਿੱਲ 120/-
ਕਣੀਆਂ/ਰਾਮ ਮੁਰਤ ਸਿੰਘ 10/-
ਕਿਉੜੇ ਦੀ ਮਹਿਕ/ਚੇਤਨ ਸਿੰਘ 20/-
ਨਿਰਾਲਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਵੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ 30/-
ਇਤਹਾਸ ਦੇ ਖਾਲੀ ਪੰਨੇ/ਨਿੰਦਰ ਘੁਗਿਆਣਵੀ 30/-
ਸੁਪਨੇ ਤੇ ਸੰਤਾਪ (ਅਮਰੀਕੀ ਕਹਾਣੀਆਂ) 50/-
ਅਣਗੌਲੇ ਆਦਮੀ/ਗੁਰਮੇਲ ਮਭਾਹੜ 30/-
ਕੱਚੇ ਕੋਠਿਆਂ ਦੇ ਵਾਸੀ/ਗੁਰਮੇਲ ਮਭਾਹੜ 30/-
ਜਾਗਦੇ ਲੋਕ/ਗੁਰਮੇਲ ਮਭਾਹੜ 30/-

50/- ਧਰਤੀ ਲਹੂ ਲੁਹਾਣ/ਗੁਰਮੇਲ ਮਭਾਹੜ
50/- ਜੰਗ ਜਾਰੀ ਹੈ/ਗੁਰਮੇਲ ਮਭਾਹੜ
30/- ਵਿਵਰਜਿਤ ਪੁਸਤਕ/ਸੁਲੱਖਣ ਮੀਤ (ਪ੍ਰੋ.)
150/- ਕੇਸੂ ਦੀ ਟਹਿਕ/ਗੁਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂਰ
50/- ਅਹਿੰਸਾ/ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਟਹਿਣਾ
60/- ਚਿੜੀਆਂ ਦਾ ਚੋਬਾ/ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ
100/- ਮਿਲਿ ਕੈ ਕਰਹ ਕਹਾਣੀਆਂ/ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ
50/- ਅੰਦਰਲੀਆਂ ਲਾਸਾਂ/ਸੁਲੱਖਣ ਮੀਤ (ਪ੍ਰੋ.)
50/- ਦਾਨਾ ਦੁਸ਼ਮਣ/ਸੁਲੱਖਣ ਮੀਤ (ਪ੍ਰੋ.)
50/- ਸੁਵਣੀ ਸੁਣੀ ਕਹਾਣੀਆਂ/ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ
150/- ਢਲਦੀ ਦੁਪਹਿਰ/ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ ਸੰਘੜਾ
100/- ਅੱਲ੍ਹੇ ਜ਼ਖ਼ਮ/ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ
100/- ਬਦਲਦੀ ਸੋਚ/ਅਮਨ ਰਣਜੀਤ
150/- ਉਪਰਾ ਖੇਤ/ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ
140/- ਲੱਪ ਚਿਣਗਾਂ ਦੀ/ਸ਼ਿਵ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ
100/- ਕਾਹੀ ਵੱਢ/ਜੋਗੇ ਭੰਗਲ
150/- ਚਿੜੀਆਂ/ਪਰਮਜੀਤ ਪੰਮਾ ਪੇਂਟਰ
100/- ਲੇਖਾ/ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ
100/- ਪੰਥ ਪਿੰਜਰਾ ਦੇ ਪਰਵਾਸ/ਪ੍ਰੋ. ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ
50/- ਸਿਲਤ/ਸੁਰਿੰਦਰ ਬਰਾੜ
100/- ਆਦਿ ਅੰਤ/ਅਮਰ ਕੌਮਲ
30/- ਚੁੱਪ ਦੇ ਬੋਲ/ਭੁਪਿੰਦਰ 'ਜੋਤੋ'
50/- ਅਸੀਂ ਤੁਸੀਂ/ਡਾ. ਅਮਰ ਕੌਮਲ
200/- ਸੋਨ ਮਿਰਗ ਦੀ ਵਾਰਤਾ/ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਮਾਨ
50/- ਖਰੀਆਂ ਖਰੀਆਂ/ਅਮਰੀਕ ਤਲਵੰਡੀ
30/- ਹਾਰੀ ਜੰਗ ਦਾ ਨਾਇਕ/ਗੁਰਚਰਨ ਨੂਰਪੁਰ
50/- ਘੋੜੇ ਵਾਲਾ ਚੌਕ/ਅਮਰੀਕ ਤਲਵੰਡੀ
50/- ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਾਕ/ਬੂਟਾ ਪੈਰਿਸ
50/- ਸਮੇਂ ਦਾ ਹਨੇਰਾ/ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ
30/- ਚਾਨਣ ਮੁਨਾਰੇ /ਨਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹਰੀਕਾ
40/- ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਪੰਨੇ /ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਸੰਘਰੜੀ

■ ਵਾਰਤਕ
ਉਪਜੇ ਸਿੰਘ ਸਾਹੇਸਰੀ 160/-
ਆਪਣਾ ਪੰਜਾਬੀ ਕੈਨੇਡਾ/ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ 140/-
ਅਮਰੀਕਾ ਕੈਨੇਡਾ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ/ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ 140/-
ਬਾਨਾਰਸਿ ਕੇ ਠਗ/ਡਾ. ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ 150/-
ਸਿੱਧੀਆਂ ਸਪਸ਼ਟ ਗੱਲਾਂ/ਸੁਖਿੰਦਰ 200/-
ਸਮੇਸਾ ਪਾਲਟਿਕਸ 125/-
ਜ਼ਿੰਦਾ ਦਿਲੀ ਹੈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ/ਸੁਖਮਿੰਦਰ ਸ਼ਹਿਣਾ 40/-
ਚੱਲਣਾ ਹੀ ਹੈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ/ਡਾ. ਅਮਰ ਕੌਮਲ 50/-
ਜੀਵਨ ਤਲਬ ਨਿਵਾਰਿ/ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਗਿਆਨੀ 50/-
ਵੇਲੇ ਕੁਵੇਲੇ/ਨਿੰਦਰ ਘੁਗਿਆਣਵੀ 30/-
ਤੀਜੀ ਅੱਖ/ਅਮਰ ਕੌਮਲ 50/-
ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨ/ਪ੍ਰੋ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ 100/-
ਅੰਦਰ ਬਾਹਰ/ਡਾ. ਅਮਰ ਕੌਮਲ 50/-
ਸੱਚ ਨੂੰ ਤੇ...../ਨਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹਰੀਕਾ 50/-
ਚੋਣਵੇਂ ਲੇਖ/ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ 100/-
ਸੰਜੀਵਨੀ/ਡਾ. ਅਮਰ ਕੌਮਲ 100/-
ਮੇਰੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਰੰਗ/ਪ੍ਰੋ. ਸਿੱਧੂ 100/-
ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦਾ ਕਤਲ/ਡਾ. ਹਰੀਸ਼ ਮਲਹੋਤਰਾ 40/-
ਮਸਤਕ ਦੀ ਦਸਤਕ /ਗੁਰਮੇਲ ਬੋਝੇ 150/-
ਪੰਥੀ ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ ਕਾ ਬਾਨ /ਅਗਿਆਨੀ 20/-

ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਪੁਸਤਕ ਹੁਣ ਘਰ ਬੈਠੇ ਹੀ ਫੋਨ ਕਰਕੇ ਵੱਧੀਪੀ
ਰਾਹੀਂ ਮੰਗਵਾ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਸਾਡੇ ਨੰਬਰ ਹਨ :
01679-241744, 233244
ਨੋਟ : 200 ਰੁਪਏ ਦੀ ਕੀਮਤ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ
ਮੰਗਵਾਉਣ 'ਤੇ ਹੁਣ ਡਾਕ ਖਰਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗੇਗਾ।

ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਕਿੱਸੇ

ਆਪਣਾ ਭਾਰਤ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਛੜੇ ਹੋਏ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਦੋ ਕਾਰਨ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਹਨ ਦੂਸਰਾ ਇਸ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਰਹੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ। ਜੇ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਜਾਗ ਪੈਣਾ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜਾਗਣ ਦਾ ਇਸਾਰਾ ਵੀ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਕੰਬਣੀਆਂ ਛੇੜ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਆਬਾਦੀ ਵੱਧ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ ਤੇ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸ ਤਾਂ ਰਹਿਣਗੇ ਹੀ। ਸੋ ਮੌਕਾਪ੍ਰਸਤ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਹਰ ਕੰਮ ਹੀ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਤੁਸੀਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਲਾ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਕਲਕੱਤੇ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸ਼ਹਿਰ ਹਾਵੜਾ ਦੇ ਜੈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਤਿਵਾੜੀ ਨੂੰ ਸੁਪਨੇ ਵਿੱਚ ‘ਮਾਂ ਸ਼ੇਰਾਵਾਲੀ’ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋ ਗਏ। ਤਿਵਾੜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ, ਸ਼ੇਰਾਵਾਲੀ ਮਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ “ਜੇ ਮੈਂ ਸ਼ੇਰ ਦੇ ਗਲ ਵਿੱਚ ਹਾਰ ਪਾ ਕੇ, ਤੇ ਉਸਦੀ ਪਿੱਠ ਤੇ ਸਵਾਰੀ ਕਰਕੇ ਬੰਸ਼ਰੀ ਬਜਾਵਾਂ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਚਮਤਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ।” ਉਸਦੇ ਬਾਪ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਖੁਦਕਸ਼ੀ ਕਰਨ ਤੱਕ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, “ਤੇਰਾ ਸੰਸਕਾਰ ਮੈਂ ਆ ਕੇ ਕਰਾਂਗਾ” ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਠੋਕਰ ਮਾਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਉਹ ਕਲਕੱਤੇ ਦੇ ਅਲੀਗੜ੍ਹ ਚਿੜੀਆਂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਚਿੜੀਆ ਘਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਸ਼ੇਰ ਦੇ ਪਿੰਜਰੇ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਇੱਕ ਖਾਈ ਤੇ ਲੋਹੇ ਦਾ ਜੰਗਲਾ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਬੋਹੜ ਦੇ ਦਰੱਖਤ ਦੀਆਂ ਟਾਹਣੀਆਂ ਫੜ ਕੇ ਦੋਵੇਂ ਜਾਣੇ ਸ਼ੇਰ ਦੇ ਪਿੰਜਰੇ ਦੇ ਕੋਲ ਪੁੱਜ ਗਏ। ਸ਼ੇਰ ਆਦਮਖੋਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਥੇ ਹਾਜ਼ਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ੇਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਦੇ ਕਈ ਮੌਕੇ ਦਿੱਤੇ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਨਾ ਹਟੇ ਤਾਂ ਸ਼ੇਰ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਝਪਟਾ ਮਾਰਿਆ ਕਿ ਤਿਵਾੜੀ ਜੀ ਤਾਂ ਉਥੇ ਹੀ ਦਮ ਤੋੜ ਗਏ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਿੱਤਰ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹਸਪਤਾਲ ਜਾ ਪੁੱਜਾ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਕਿਹੜਾ ਘੱਟ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਹਨ ? ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਪਸ਼ੂ ਵਿਕਸ਼ਿਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤੀਸਰਾ ਹਿੱਸਾ ਦੁੱਧ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵੀ

ਮੇਘ ਰਾਜ ਮਿੱਤਰ
ਫੋਨ ਨੰ: 98887-87440

ਧਿਆਨ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਦੁੱਧ ਵਧਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਖੁਰਾਕਾਂ, ਨਸ਼ਲਾਂ ਜਾਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵੱਲ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਧਿਆਨ ਇਸ ਗੱਲ ਵੱਲ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਗਾਹਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜੇਬਾਂ ਅਤੇ ਸਿਹਤਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਕਿਵੇਂ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਹੈ। ਦੁੱਧ ਉਤਾਰਨ ਲਈ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਟੀਕਿਆਂ ਦਾ ਬੇਬਾਹ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਵਾਈਆਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦੁੱਧ ਰਾਹੀਂ ਪੁੱਜ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਦੁਰਾਹੇ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਪਿੰਡ ਘੁਡਾਣੀ ਖੁਰਦ ਦੇ ਭਿੰਦਰ ਨੇ ਪੰਦਰਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਖਰਚ ਕੇ ਨਵੀਂ ਮੱਝ ਖਰੀਦ ਲਈ। ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਲੋਕ ਸੋਚਦੇ ਨੇ ਕਿ ਜੇ ਮੱਝ ਦੇ ਅੱਗੇ ਸ਼ਗਨ ਵਜੋਂ ਸੋਨਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਮੱਝ ਘਰ ਨੂੰ ਰੰਗ ਭਾਗ ਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਢਾਈ ਤੋਲੇ ਦਾ ਸੋਨੇ ਦਾ ਕੜਾ ਗੁੜ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੱਝ ਦੀ ਖੁਰਨੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਮੱਝ ਗੁੜ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕੜਾ ਵੀ ਅੰਦਰ ਲੰਘਾ ਗਈ। ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਕਾਫ਼ੀ ਦਿਨ ਮੱਝ ਦੇ ਦੁੱਧ ਦੀ ਬਜਾਏ ਗੋਹੇ ਵੱਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਧਿਆਨ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੱਝ ਨੂੰ ਲਿਜਾ ਕੇ ਐਕਸਰੇ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਮੇਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕ ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮਕਾਨ ਇੰਟਾਂ ਪੱਥਰਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਸਗੋਂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਜੀਆਂ ਨਾਲ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪਿਆਰ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੁੱਲੀ ਵੀ ਮਹਿਲ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸ਼ਾਹੀ ਮਹਿਲ ਵੀ ਸੂਰਾਂ ਦੇ ਵਾੜੇ ਹੀ ਹੋ ਨਿਬੜਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਨੇਪਾਲ ਦੇ ਸ਼ਾਹੀ ਮਹਿਲ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਘਰ ਦੇ ਹੀ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਪੂਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵੀ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਲਈ ਸੀ।

ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੀ ਇੱਕ ਅਮੀਰ ਬਸਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਮੀਰਜ਼ਾਦੇ ਨੇ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੇ ਨਵੀਂ ਕੋਠੀ ਪੁਆਈ। ਲਾਈਲੋਗ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਪੰਡਤ ਜੀ ਕੋਲ ਮਹੂਰਤ ਕਢਾਉਣ ਚਲਿਆ ਗਿਆ। ਪੰਡਤ ਜੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਗ੍ਰਹਿਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਗਊ ਮਾਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਵਾਉ ਤੇ ਘਰ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਉਸਦਾ ਗੋਹਾ ਤੇ ਮੂਤਰ ਵੀ ਕੋਠੀ ਵਿੱਚ ਕਰਵਾਉ। ਗਊ ਨੇ ਪੇਸ਼ਾਬ ਤਾਂ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਗੋਹਾ ਨਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਗਊ ਮਾਲਕ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਪੂਰੇ ਪੈਸੇ ਤਾਂ ਤਦ ਹੀ ਮਿਲਣਗੇ ਜੇ ਗਾਂ ਗੋਹਾ ਕਰੇਗੀ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਉਸਨੇ ਗਾਂ ਦੀ ਕੁੱਟਮਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਅਜੀਬ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਗਾਂ ਅਜਿਹਾ ਤੁਬਕੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਡ੍ਰਾਇੰਗ ਰੂਮ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੇ ਖਿੜਕੀਆਂ ਚਕਨਾਚੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਲੋਕ ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਗਨ ਹੋਰ ਵੀ ਚੰਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਠੱਗਾਂ ਦੀ ਵੀ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਨਹੀਂ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਅਰਬਾਂ ਰੁਪਏ ਦੇ ਮਾਲਕ ਵੀ ਵੱਡੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਠੱਗੀਆਂ ਮਾਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁਝ ਗਰੀਬ ਵਿਅਕਤੀ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪੇਟ ਦੀ ਖਾਤਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜੇਬਾਂ ਕੁਤਰਦੇ ਨਜ਼ਰ ਪੈ ਜਾਣਗੇ। ਸਾਂਈ ਬਾਬੇ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਹੀ ਲੈ ਲਵੋ ਜੇ ਉਸਦੇ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਵੇਚਣੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਢੇ ਤੇਰਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਦੋ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਆ ਜਾਵੇਗੀ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਹਰ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਹਸਪਤਾਲ ਸਕੂਲ ਤੇ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਸੈਂਟਰ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤੇ ਹਰ ਪਿੰਡ ਵਧੀਆ ਸੜਕਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਾਂਈ ਬਾਬੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਆਪਣੇ ਚਾਚੇ ਰਾਜੂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਟਰਿਕ ਸਿਖ ਲਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਕੇ ਉਹ ਕਰੋੜਾਂ ਚੇਲਿਆਂ ਤੇ ਅਰਬਾਂ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਿਆ। ਉਸਦੇ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਚੇਲਿਆਂ ਨੇ ਉਸਦੀਆਂ ਸਮਲਿੰਗਕ ਰੁਚੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸਦੀਆਂ ਕਈ ਚਲਾਕੀਆਂ ਤਰਕਸ਼ੀਲਾਂ ਨੇ ਅਨੇਕਾਂ ਵਾਰ ਫੜੀਆਂ ਹਨ। ਆਪਣੀਆਂ ਚਲਾਕੀਆਂ ਦੇ ਉਜਾਗਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਹੀ ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਬੈਂਡ ਰੂਮ 'ਚ ਪੰਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰਕੇ ਹਲਾਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਭਾਰਤੀ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਜ਼ੋਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਵੀ ਉਸਦਾ ਕੱਖ ਨਾ ਵਿਗਾੜ ਸਕਿਆ।

ਉਸਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਚੇਲੇ ਅੱਜ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਤੇ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸਦੀ ਫੋਟੋ ਵਿੱਚੋਂ ਰਾਖ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਵਿੱਚੋਂ ਉਸਦੇ ਇੱਕ ਭਗਤ ਨੂੰ ਇਹ ਰਾਖ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਕੇ ਵੀ ਵਿਖਾਈ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਲੈਕਟਿਕ ਐਸਿਡ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਪਦਾਰਥ ਹੈ ਜੋ ਇਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਫੋਟੋ ਦੇ ਫਰੇਮ ਤੇ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਬਰਸਾਤਾਂ ਦੀ ਰੁੱਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹਵਾ ਵਿੱਚੋਂ ਨਮੀ ਫੜ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਫੋਟੋ ਫਰੇਮ ਵਿੱਚੋਂ ਰਾਖ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਇਸਨੂੰ ਬਾਬੇ ਦੀ ਕਰਾਮਾਤ ਹੀ ਸਮਝਦੇ ਹਨ।

ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਸਕੂਲ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜੇ ਆਬਨੂਸ ਦੇ ਡੰਡੇ ਨੂੰ ਬਿਲੀ ਦੀ ਖੱਲ ਨਾਲ ਰਗੜਿਆ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਕੰਚ ਦੇ ਡੰਡੇ ਨੂੰ ਰੇਸ਼ਮੀ ਰੁਮਾਲ ਨਾਲ ਰਗੜਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਰਗੜ ਬਿਜਲੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਘਰੇ ਵੀ ਕਰਕੇ ਵੇਖ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਪੈਂਨ ਲੈ ਕੇ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਦੇ ਵਾਲਾਂ ਨਾਲ ਰਗੜੋ ਤੇ ਵੇਖੋਗੇ ਕਿ ਪੈਂਨ ਕਾਗਜ਼ ਦੇ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਟੁਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਣ

ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਥਾਂ ਦੀ ਊਰਜਾ ਨੇ ਪੈਂਨ ਵਿੱਚ ਰਗੜ ਬਿਜਲੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਡਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕਈ ਥਾਈਂ ਸਾਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਸਾਧਾਂ ਸੰਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲੁੱਟੇ ਹੋਏ ਪੈਸੇ ਵਾਪਸ ਕਰਵਾਉਣੇ ਪਏ ਹਨ। ਬਰਨਾਲੇ ਦੀ ਦਾਣਾ ਮੰਡੀ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਅਗਾਂਹ ਇੱਕ ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨ ਨੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਘਰ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਜਾਂ ਬੇਟੀ ਜਦੋਂ ਆਟਾ ਛਾਣਦੀ ਆਂ ਤਾਂ ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਿੱਚੋਂ

ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਦਲਦਲ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਭਾਰਤ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਹੀ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀਆਂ ਖੁੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਧੱਕ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਾੜ ਹੀ ਖੇਤ ਨੂੰ ਖਾ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਆਸ ਕਿਵੇਂ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ?

ਕਰੰਟ ਦੀਆਂ ਚੰਗਿਆੜੀਆਂ ਨਿਕਲਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਬਰਨਾਲੇ ਦੀ ਇੱਕ ਫੂਡ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਰਾਹੀਂ ਸਾਹਿਬ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਉਸ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆਏ, ਉਸ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਦੀ ਇੱਕ ਭੂਤ ਕਾਰਨ ਸਾਧਾਂ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਖੁਆ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਜਾਕੇ ਉਸ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਬਿਥਿਆ ਸੁਣੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਪ੍ਰਾਂਤ ਹੇਠਾਂ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੀ ਪੀਪੀ ਨੂੰ ਚੁਕਵਾ ਕੇ ਪ੍ਰਾਂਤ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਰੱਖਵਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਿੱਚੋਂ ਚੰਗਿਆੜੀਆਂ ਨਿਕਲਣੀਆਂ ਤੁਰੰਤ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਗੱਲ ਕੀ ਸੀ ਛਾਨਣੀ ਨਾਲ ਆਟਾ ਛਾਣਦਿਆਂ ਆਟਾ ਰਗੜ ਖਾਂਦਾ-ਖਾਂਦਾ ਚਾਰਜਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ, ਹੇਠਾਂ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੀ ਪੀਪੀ ਰੱਖੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਕਰੰਟ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਨਾ ਜਾਂਦਾ। ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਪੀਪੀ ਚੁਕਵਾ ਦੇਣ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕੱਠੀ ਹੋਈ ਰਗੜ ਬਿਜਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਇੱਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਸਫ਼ਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸਾਂ। ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੰਦਾਂ ਦਾ ਘਰੇ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਮੰਜਣ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਦੀ ਖਾਤਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੰਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀੜੇ ਕੱਢ ਕੇ ਵਿਖਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਿਲਾਈ ਪਾਉਂਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਦੋ ਕੀੜੇ ਚਿੱਬੜੇ ਹੁੰਦੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੀੜਿਆਂ ਦੇ ਕਈ ਕਈ ਟੰਗਾਂ

ਵੀ ਖੜੀਆਂ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀਆਂ। ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਦੰਦਾਂ ਵਿੱਚ ਟੰਗਾਂ ਵਾਲੇ ਕੀੜੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਸਗੋਂ ਇਹ ਤਾਂ ਬੈਕਟੀਰੀਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਨੰਗੀ ਅੱਖ ਨਾਲ ਨਜ਼ਰ ਆ ਗੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਸ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਸਫ਼ਰ ਕਰਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਤੇ ਵਿਖਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਦੀਆਂ ਸਿਲਾਈਆਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਦੋ ਉਟਾਕਣ ਦੇ ਬੀਜ ਚੰਬੇੜ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੀਜਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸਿਫ਼ਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗਿੱਲੇ ਹੋ ਕੇ ਇਸ ਬੀਜ ਦਾ ਮੂੰਹ ਖੁੱਲ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਨਿੱਕੇ ਨਿੱਕੇ ਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਟੰਗਾਂ ਵਾਲੇ ਕੀੜੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਲਹਿਰ ਦੇ ਪੱਚੀ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਮੈਂ ਅਜਿਹੇ ਅਨਪੜ੍ਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵੇਖਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੋਚ ਅਪਣਾ ਕੇ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀਆਂ ਪੁਲਾਘਾਂ ਪੁੱਟੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਮੈਂ ਅਜਿਹੇ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬੇਵਕੂਫ਼ ਬਣਦਿਆਂ ਤੱਕਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਤਾਜ਼ਾ ਉਦਾਹਰਣ ਹਰਿਆਣੇ ਦੀ ਤਹਿਸੀਲ ਗੁਹਲਾ ਦੇ ਐਸ. ਡੀ. ਐਮ. ਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਬਾਰਾਂ ਅਗਸਤ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ 9 ਵਜੇ ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਪਿੰਡ ਧੀਡਲ ਵਿਖੇ ਨੰਗੇ ਪੈਰੀਂ ਪਹੁੰਚਿਆ ਅਤੇ ਮੰਤਰ ਪੜ੍ਹਨ ਲੱਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਕੱਪੜੇ ਵਿੱਚ ਲਪੇਟੀਆਂ ਸੱਤ ਪੱਤਰੀਆਂ 400 ਗ੍ਰਾਮ ਨਿੰਬੂ ਅਤੇ ਖੱਮਣੀ ਵਿੱਚ ਲਪੇਟਿਆ ਹੋਇਆ ਇੱਕ ਨਾਰੀਅਲ ਖੂਹ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਨੂੰ ਇਹ ਕਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੁੱਝ ਪੇਂਡੂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵੇਖ ਲਿਆ। ਦੇਖਦੇ ਹੀ ਦੇਖਦੇ ਸੈਂਕੜੇ ਲੋਕ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵੀ ਬੁਲਾ ਲਈ ਗਈ। ਪੇਂਡੂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਸਾਡੇ ਖੂਹ ਦਾ ਪਾਣੀ ਅਸ਼ੁੱਧ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੁੱਝ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਖ਼ਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਐਸ. ਡੀ. ਐਮ. ਹਰਿਆਣਾ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸ ਤੋਂ ਤਰੱਕੀ ਪਾ ਕੇ ਇੰਡੀਅਨ ਐਡਮਿਨਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਸਰਵਿਸਜ਼ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਤਾਂਤਰਿਕ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੁੱਝ ਕੀਤਾ ਹੁਣ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਇਸ ਖੂਹ ਦਾ ਪਾਣੀ ਬਦਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪਿਲਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਟੁਣੇ ਦੀ ਨਾ ਤਾਂ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਘਟਨਾ ਹੈ ਨਾ ਹੀ ਆਖ਼ਰੀ। ਸੁਆਲ ਤਾਂ ਇਹ ਖੜ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਕੁੱਝ ਤਾਂਤਰਿਕ ਬੇਵਕੂਫ਼ ਕਿਵੇਂ ਬਣਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਨਾ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਖੂਹ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਕੁੱਝ ਚੀਜ਼ਾਂ ਉਸ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਕਿਵੇਂ ਕਰਵਾਉਣਗੀਆਂ ਜਾਂ ਮੀਂਹ ਕਿਵੇਂ ਪਵਾਉਣਗੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਕਬੂਲ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਕੁੱਝ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜੀਬ ਕੇਸ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਵੀ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਦੋ ਸਕੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਦੂਸਰੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਦੋ ਸਕੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਵਿਆਹੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਨੇ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਲਈ ਕੁੱਝ ਬਰਾਨੇ ਬਣਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਮੇਰੇ ਵਿੱਚ ਕਾਕੋਜੀ (ਪਿਤਾ ਜੀ) ਦੀ ਰੂਹ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਦਾਰੂ ਪੀਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਉਸਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ

ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਸੀ ਉਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦੇਖਾ ਦੇਖੀ ਕਾਕੋ ਜੀ ਦੀ ਰੂਹ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਉਸਦੀ ਘਰ ਵਾਲੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਤੋਂ ਹੀ ਘੁੰਡ ਕੱਢਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣ ਲੱਗੀ। ਘਰਵਾਲਾ ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਸੌਣ ਲਈ ਆਖੇ ਤਾਂ ਉਹ ਕਹਿ ਦਿੰਦੀ, “ਬਾਰੇ ਮੇਂ ਤੋਂ ਕਾਕੋ ਜੀ ਆਵੇਂ। ਹਮੇ ਸ਼ਰਮ ਆਵੇ, ਹਮ ਕਿਆ ਕਰੇਂ” ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਿਤੀ ਹੋਰ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਗਈ। ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਕਾਫ਼ੀ ਯਤਨ ਕਰਕੇ ਉਸ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਠੀਕ ਰਾਹ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ।

ਕਈ ਵਾਰ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜ਼ਾਂ, ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਲੜਕਾ-ਲੜਕੀ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਦੁਵਿਧਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਇੱਕ ਦੁਵਿਧਾਪੂਰਨ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਹੂ-ਬ-ਹੂ ਹੋ ਮੁੰਬਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਆਹ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਕੇ ਪਰਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੁੰਬਈ ਦੇ ਇੱਕ ਉਪ ਨਗਰ ਵਿੱਚ ਲਗਨ ਮੰਡਪ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਲੜਕਾ-ਲੜਕੀ ਦੇ ਘਰਵਾਲਿਆਂ ਤੇ ਮੰਡਪ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਲੜਕਾ-ਲੜਕੀ ਦੇ ਹੋਸ਼ ਉਸ ਵੇਲੇ ਉੱਡ ਗਏ ਜਦੋਂ ਪੰਡਤ ਜੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੇਰਿਆਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੜਕੀ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਗਊ ਦਾਨ ਦੀ ਰਸਮ ਅਦਾ ਕਰਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ। ਲੜਕਾ-ਲੜਕੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਗਊ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਰ ਬਿਲਡਿੰਗ ਦੀ 7ਵੀਂ ਮੰਜ਼ਿਲ 'ਤੇ ਲਗਨ ਮੰਡਪ ਤੱਕ ਗਊ ਲਿਆਉਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਬਿਲਡਿੰਗ ਦੀ ਲਿਫਟ ਦਾ ਆਕਾਰ ਉਸਦੇ ਮਾਪ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਵਿਆਹ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਾਰੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਲਈ ਅਸੁਵਿਧਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਣ ਗਈ ਕਿਉਂਕਿ ਹਿੰਦੂ ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਲੜਕਾ-ਲੜਕੀ ਦੇ ਲਗਨ ਮੰਡਪ ਵਿੱਚ ਬੈਠਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਫੇਰਿਆ ਦੀ ਰਸਮ ਅਦਾ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਦੁਵਿਧਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨੇ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਰਾਹ ਕੱਢਦੇ ਹੋਏ ਤੁਰੰਤ ਗਊ ਦੀ ਹੇਠਾਂ ਜਾ ਕੇ ਮੋਬਾਈਲ ਨਾਲ ਫੋਟੋ ਖਿੱਚੀ ਅਤੇ ਪੰਡਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ। ਪੰਡਤ ਨੇ ਵੀ ਗਊ ਦਾਨ ਲੈ ਕੇ ਅਤੇ ਤਥਾਅਸਤੂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਮੋਬਾਈਲ ਜੇਬ ਵਿੱਚ ਪਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਫੇਰੇ ਸੰਪੰਨ ਕਰਵਾਏ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਪੰਡਤ ਜੀ ਮੋਬਾਈਲ ਵਿੱਚ ਫੋਟੋ ਅਤੇ ਗਊ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲ ਪਏ। ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਲੜਕੀ ਪੱਖ ਦੇ ਇੱਕ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਕਾਫ਼ੀ ਮਹਿੰਗਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਡੌਲੀ ਦੀ ਵਿਦਾਈ ਤੱਕ ਪੰਡਤ ਜੀ ਨੂੰ ਲੱਭਿਆ ਗਿਆ। ਪਰ ਉਹ ਦੂਸਰੇ ਉਪ ਨਗਰ ਤੋਂ ਆਏ ਸਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭ ਸਕਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਲੜਕੀ ਪੱਖ ਨੂੰ ਮੋਬਾਈਲ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵੀ ਅਦਾ ਕਰਨੀ ਪੈਣੀ ਸੀ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਦਲਦਲ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਭਾਰਤ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਹੀ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀਆਂ ਖੁੱਡਾਂ ਵਿੱਚ ਧੱਕ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਾੜ ਹੀ ਖੇਤ ਨੂੰ ਖਾ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਆਸ ਕਿਵੇਂ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ?

58 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦ ਮੈਂ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਸ਼ੇਰੀ ਮਾਂ ਹੱਸੀ

ਅਮਰਜੀਤ ਚਿੱਲੋਂ

ਕੋਈ ਮਾਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਮਾਮੂਲੀ ਤੋਂ ਮਾਮੂਲੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਵੀ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਪਰ ਹਰ ਆਦਮ ਦੇ ਜਾਏ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਇਕ ਬੇਸ਼ਕੀਮਤੀ ਪਲ ਜ਼ਰੂਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਰੋਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਦਾ ਰੋਮ ਰੋਮ ਮੁਸਕਰਾ ਪੈਂਦਾ। (ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ 'ਚ ਇਹ ਪਲ ਪਸ਼ੂ ਪੰਛੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਵੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਬੋਲ ਕੇ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਪਰ ਇਕ ਜਾਨਵਰ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਨਵਜੰਮੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਚੁੰਮਣ ਸਮੇਂ ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਦੇਖਕੇ ਅਸੀਂ ਉਸਦੇ ਮੋਹ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ) 1954 ਦੇ ਹਾੜ੍ਹ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕੋਈ ਦਿਨ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਸੀ। ਬੇਸ਼ਕ ਸਕੂਲ 'ਚ ਇਹ ਦਿਨ 10 ਮਈ 1955 ਹੈ। ਦਸਦੇ ਹਨ ਕਿ 1955 ਦੇ ਅੱਸੂ ਮਹੀਨੇ 'ਚ ਆਏ ਭਿਆਨਕ ਹੜ੍ਹਾਂ 'ਚ ਸਾਡਾ ਪੁਰਾਣਾ ਪਿੰਡ ਢਹਿ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਮੈਂ ਸਵਾ ਸਾਲ ਦਾ ਸਾਂ। ਪੱਕਾ ਦਿਨ ਪਤਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਮੇਰੀ ਜਨਮ ਪੱਤਰੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਪਰ ਜੇ ਪੱਕਾ ਪਤਾ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਫਿਰ ਕਿਹੜਾ ਜਨਮ ਪੱਤਰੀ ਬਣ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਜਦ ਮੈਂ ਮਾਂ ਦੀ ਕੁੱਖ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਿਆ ਤਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਚੁੱਪ ਸਾਂ।

ਫਿਰ ਕੁਝ ਚਿਰ ਬਾਦ ਮਾਂ ਦੇ ਪੇਟ 'ਚੋਂ ਆਉਂਦੇ ਨਾੜੂਏ ਨੂੰ ਕੱਟ ਕੇ ਮੇਰੀ ਸਾਹ ਕ੍ਰਿਆ ਚਾਲੂ ਕਰਨ ਦੇ ਜਤਨ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਜਦ ਮੈਨੂੰ ਪਹਿਲਾ ਸਾਹ ਆਇਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉੱਚੀ ਦੇਣੇ ਰੋ ਪਿਆ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਹੱਸ ਪਈ। ਫਿਰ ਸਾਰਾ ਆਲਾ ਦੁਆਲਾ ਹੱਸ ਪਿਆ, ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਣ ਤ੍ਰਿਣ, ਨਿੰਮ ਅਤੇ ਸ਼ਰੀਹ ਦੇ ਰੁੱਖ ਵੀ ਹੱਸ ਪਏ। ਮੈਂ 9 ਮਹੀਨੇ ਭਾਵ 280 ਦਿਨ (ਇਕ ਦੋ ਦਿਨ ਵੱਧ ਘੱਟ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਐ) ਮਾਂ ਦੇ ਪੇਟ 'ਚ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਇਕ ਵੀ ਸਾਹ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਇਸ ਸਮੇਂ ਕੁਦਰਤ (ਨੇਚਰ) ਨੇ ਨਾੜੂਏ ਰਾਹੀਂ ਆਕਸੀਜਨ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ਇਸਦਾ ਪੱਕਾ ਪਤਾ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਉਸਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੀ ਸਰੀਰਕ ਕ੍ਰਿਆ 'ਚ ਪਈ ਰੁਕਾਵਟ ਕਾਰਨ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਬਾਦ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਜੀਅ ਉਸਦੀ ਕੁੱਖ 'ਚ ਪਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਦੱਸੋ ਕਿਹੜਾ ਨਜ਼ਮੀਆਂ (ਜੋਤਸ਼ੀ) ਮੇਰੀ ਪੱਤਰੀ ਲਿਖ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੋਤਸ਼ ਵਿਚ ਤਾਂ ਇਕ ਸਕਿੰਟ ਇਧਰ ਉਧਰ ਦੀ ਵੀ ਮੁਆਫੀ ਨਹੀਂ। ਚਲੋ ਆਪਾਂ ਪੱਤਰੀਆਂ ਤੋਂ ਕੀ ਲੈਣਾ ਕਿਸਾ ਕੌਤਾ ਇਹ ਕਿ

ਸਕੂਲੀ ਸਮੇਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਮੈਂ 57 ਸਾਲ ਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹਾਂ, ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਮੈਂ 58 ਸਾਲ ਦਾ ਹਾਂ ਪਰ ਜੇ ਮਾਂ ਦੀ ਕੁੱਖ ਵਾਲਾ ਸਮਾਂ ਵੀ ਗਿਣ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ 59 ਸਾਲ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹਾਂ। ਅੱਧੀ ਸਦੀ ਤੋਂ 9 ਸਾਲ ਵੱਧ। ਮਾਂ ਦੇ ਪੇਟ ਵਿਚ ਮੈਂ ਸੱਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੁਰਖਿਅਤ ਸਾਂ। (ਸਾਇੰਸਦਾਨ ਮਾਂ ਦੀ ਬਣਾਉਣੀ ਕੁੱਖ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੰਮੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਉਹਦੇ 'ਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਪਰ ਅਜੇ ਤਕ ਸਫਲਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ) ਉਥੇ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਗਰਮੀ ਸਰਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਗਦੀ। ਬਾਹਰ ਆ ਕੇ ਰੋਣ ਦਾ ਇਕ ਕਾਰਨ ਗਰਮੀ ਸਰਦੀ ਦਾ ਲੱਗਣਾ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਡਾ: ਦਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗਰਭ 'ਚ ਮਾਂ ਦੇ ਮੁਸਕਰਾਉਣ ਨਾਲ ਮੈਂ ਵੀ ਮੁਸਕਰਾ ਪੈਂਦਾ ਸਾਂ ਪਰ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਮਨ ਵਿਕਸਤ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸੋਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦਾ।

ਧਾਰਮਿਕ ਗ੍ਰੰਥਾਂ 'ਚ ਜਦ ਮੈਂ ਇਹ ਲਿਖਿਆ ਪੜ੍ਹਿਆ ਕਿ ਤੂੰ ਮਾਂ ਦੇ ਗਰਭ ਦੇ ਵਿਚ ਪੁੱਠਾ ਲਟਕ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਰੱਬ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸਾਂ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਥੋਂ (ਇਸ ਨਰਕ 'ਚੋਂ) ਕੱਢ ਲੈ ਮੈਂ ਬਾਹਰ ਆ ਕੇ ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਜਪਾਂਗਾ (ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤਾਂ ਇਥੋਂ ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਸੀਂ ਭੋਲੇ ਕਿਹੜੇ ਲੋਕ ਪਾਲ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ)।

ਮਾਂ (ਜਨਨੀ) ਦੇ ਪੇਟ ਨੂੰ ਨਰਕ ਕਹਿ ਕੇ ਧਾਰਮਿਕ ਗਰੰਥ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਮਰਦਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ। (ਕਾਸ਼! ਇਹ ਗਰੰਥ ਲਿਖਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਔਰਤ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ

ਕਵੀ- ਓ - ਵਾਚ

ਸੱਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੂਜਾ ਪਾਠ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ, ਮੰਦਰ, ਮਸੀਤਾਂ ਅਤੇ ਡੇਰਿਆਂ ਦਾ ਅੰਤ ਹੈ ਨਹੀਂ। ਚਾਰ ਚੁਫੇਰੇ ਨਿਗ੍ਰਾ ਮਾਰੇ ਮੀਲ ਮੀਲ ਉਤੇ, ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਐਸਾ ਜਿਥੇ ਬੈਠਾ ਕੋਈ ਸੰਤ ਹੈ ਨਹੀਂ। ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੱਥ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਸਦਾ ਰਹਿਣ ਜੁੜੇ, ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਕਦੰਤ ਹੈ ਨਹੀਂ। 153 ਵੇਂ ਨੰਬਰ ਉਤੇ ਪਛੜੇ ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਸਾਡੇ ਪਛੜੇਵੇਂ ਦਾ ਯਾਰੋ ਕੋਈ ਅੰਤ ਹੈ ਨਹੀਂ। ਏਸ ਲੋਕ ਵਿਚ ਪੱਤਝੜ 'ਵਾਜਾਂ ਮਾਰਦੀ ਏ ਕਿਸੇ ਪਰਲੋਕ ਵਿਚ ਦਿਸਦੀ ਬਸੰਤ ਹੈ ਨਹੀਂ।

**

ਮਰਦੇ ਨੇ ਭੁੱਖੇ ਦਿਨ ਰਾਤ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਜੋ, ਵਿਹਲੜ ਨਿਖੱਟੂ ਸਾਧ ਬੈਠੇ ਲੈਣ ਲੋਰੀਆਂ। ਖਾਣ ਤਾਜੇ ਫਲ ਅਤੇ ਪੀਣ ਦੁੱਧ ਕਾੜੂ ਕਾੜੂ ਭਰੀਆਂ ਨੇ ਕਾਜੂ ਤੇ ਬਦਾਮਾਂ ਦੀਆਂ ਬੋਰੀਆਂ। ਅਫਸਰ, ਨੇਤਾ ਤੇ ਵਪਾਰੀ ਮੱਥਾ ਟੇਕਦਾ ਨੇ ਘੁਟਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮੇਮਾਂ ਗੋਰੀਆਂ। ਡਾਂਗ ਉਤੇ ਡੇਰਾ ਰੱਖਦੇ ਜੇ ਹੱਕ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਹੱਕ ਸਾਡੇ ਮਾਰ ਗਈਆਂ ਰੱਬ ਉਤੇ ਡੇਰੀਆਂ।

**

ਦੋ ਹਜਾਰ ਸਾਲ ਤਕ ਰਹੇ ਹਾਂ ਗੁਲਾਮ ਅਸੀਂ ਭੁੱਲ ਕੇ ਇਹ ਲੋਕ ਪਰਲੋਕ ਹੀ ਸੰਵਾਰਦੇ ਰਹੇ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਤਾਈਂ ਸਦਾ ਲੁੱਟਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਰਹੇ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਾਨੂੰ ਕੁੱਟ ਕੁੱਟ ਮਾਰਦੇ ਰਹੇ। ਦੇਖ ਅਣਡਿੱਠ ਕਰ ਬੱਸ ਭਾਣਾ ਮੰਨੀ ਜਾਓ ਸਾਡੇ ਰਿਸ਼ੀ, ਮੁਨੀ, ਸੰਤ ਇਹੀਓ ਪਰਚਾਰਦੇ ਰਹੇ। ਸਦਾ ਹਮਲਾਵਰ ਹਜਾਰਾਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਪਰ ਅਸੀਂ ਸਾਂ ਕਰੋੜਾਂ ਵਿਚ ਫਿਰ ਵੀ ਹਾਂ ਹਾਰਦੇ ਰਹੇ।

-ਅਮਰਜੀਤ ਚਿੱਲੋਂ ਦਬੜੀਖਾਨਾ, 9417120427

ਉਹ ਦੱਸਦੀ ਕਿ ਔਰਤ ਦੀ ਕੁੱਖ ਕਿਵੇਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਵਿੱਤਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੀ ਕੁੱਖ ਨੂੰ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢਣ ਵਾਲੇ ਇਹ ਸੂਰਮੇ ਮਾਨਵ ਦੇ ਜਾਏ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ।)

ਮੈਂ ਕਈ ਵਾਰੀ ਇਹ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਗੁੰਝ ਲਿਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਕਿਵੇਂ ਲੱਗ ਗਿਆ ਕਿ ਬੱਚਾ ਪੈਟ 'ਚ ਅਰਦਾਸਾਂ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤੂੰ ਬਾਹਰ ਆ ਕੇ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮਾਇਆ ਨੇ ਤੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗਿਫ਼ਤ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ। ਐਡਾ ਵੱਡਾ ਝੂਠ, ਕੁਫ਼ਰਾਂ ਦਾ ਕੁਫ਼ਰ, ਜਦ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਮਨ ਵਿਕਸਤ ਹੋਊ ਫਿਰ ਹੀ ਮਨ ਸੋਚਣ ਲੱਗੂ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੋਚਣ 'ਤੇ ਉਦੋਂ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੇ ਕਰੀਬ ਲੱਗ ਗਏ ਸਨ, ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਢਾਈ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਹੀ ਲਗਦੇ ਹਨ।

ਮੈਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਬਚਪਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਇਸਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ, ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਇਹ ਬਚਪਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਘਟ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਿਗਿਆਨਕ ਤਰੱਕੀ ਨਾਲ ਇਹ ਸਮਾਂ ਇਕ ਸਾਲ 'ਤੇ ਵੀ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਗਰਭ ਕਾਲ 'ਚ ਕਿਸੇ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਬੇਖੋਫ਼ ਹੋ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਗਰਭ ਕਾਲ ਵਿਚ ਅਰਦਾਸਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਿਰਾ ਝੂਠ ਦਾ ਪੁਲੰਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਰੰਥ 'ਚ ਕਿਉਂ ਨਾ ਲਿਖੀ ਹੋਵੇ। ਤੁਸੀਂ ਡਰ ਗਏ ਹੋ ਜਨਾਬ! ? ਡਰਨਾ ਹੀ ਸੀ, ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਵੀ ਡਰ ਜਾਂਦਾ ਸਾਂ। ਜਦ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਟੁਟਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਆਦਮੀ ਡਰਦਾ ਹੀ ਹੈ। ਗਲੀਲੀਓ ਵਲੋਂ ਧਰਤੀ ਗੋਲ ਅਤੇ ਘੁੰਮਦੀ ਕਹਿਣ ਕਾਰਨ ਅਨੇਕਾਂ ਈਸਾਈ ਔਰਤਾਂ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਬਾਈਬਲ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ (ਹੈ) ਕਿ ਧਰਤੀ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ। (ਸਾਰੇ ਧਾਰਮਿਕ ਗਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਹੁਣ ਵੀ ਇਹ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਸੂਰਜ ਸੱਤ ਸੋਨੇ ਦੇ ਘੋੜੇ ਜੋੜਕੇ ਸਵੇਰੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਦ ਫਿਰ ਉਦੈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। (ਇਸੇ ਲਈ ਤਾਂ ਰਮਾਇਣ ਦੇ ਹਨੂੰਮਾਨ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾੜ੍ਹ ਥੱਲੇ ਦੇ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ।) ਖੈਰ! ਗੱਲ ਹੋਰ ਹੀ ਪਾਸੇ ਤੁਰ ਗਈ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਕਿ ਅੱਜ ਤੋਂ 58 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦ ਜਨਮ ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਹੱਸੀ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕੱਚੇ ਕੋਠੇ ਵਿਚ ਉਸ ਪਲ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਪਿੰਡ ਦੀ ਬੁੱਢੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦਾਈ 'ਰਾਜਰਾਂ ਮਾਈ' ਦੀ ਗੋਦੀ 'ਚ ਪਿਆ ਮੁਸਕਰਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

ਮੈਂ

ਮੈਂ ਚੱਗਲੇ ਹੋਏ ਸੁਆਦਾਂ ਦਾ ਗੁਲਾਮ ਨਹੀਂ ਕਿ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਾ ਰਸੋਈਆ ਬਣਕੇ ਬੇਗੁਨਾਹਾਂ ਦੇ ਖੂਨ 'ਚ ਹੱਕ ਅਤੇ ਸੱਚ ਨੂੰ ਭੁੰਨ ਦੇਵਾਂ ਮੈਂ ਮਹਿਕਾਂ ਵੰਡਦੇ ਕਿਰਤ ਦੇ ਪਸੀਨੇ ਦੀ ਮਹਿਕ ਹਾਂ ਜੋ ਹਕੂਮਤੀ ਜੋਖਮ ਦਾ ਲੇਖਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜੇ ਬੇਬੱਸ ਹਾਂ ਇਹ ਸਮੇਂ ਦੀ ਤਕਦੀਰ ਹੋਏਗੀ ਕਿ

ਮੇਰੀਆਂ ਮਹਿਕਾਂ ਦੇ ਵਰਸੋਏ ਹੱਥ ਅੱਜ ਹਕੂਮਤੀ ਬਦਲ ਲਈ ਤਰਲੇ ਮੱਛੀ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਚੁੰਡ ਰਹੀਆਂ ਗਿਰਝਾਂ ਦੇ ਝੁੰਡ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਛੱਤਰੀ ਮੇਰੇ ਆਪਦੇ ਪੁੱਤ ਨੇ ਜੋ ਚੰਦ ਛਿੱਲੜਾ ਬਦਲੇ ਸਦੀਵੀ ਦੋਖ ਹੰਢਾ ਰਹੇ ਨੇ

- ਰਣਜੀਤ ਝੁਨੇਰ (ਸੰਗਰੂਰ)

ਠੱਗ ਅਖੌਤੀ ਸਾਧ

ਸੰਧੂਰੀ ਭਗਵੇਂ ਰੰਗ ਬਿਰੰਗੇ ਲੰਮੇ-ਲੰਮੇ ਚੋਲੇ ਪਾਈ ਹਟੇ ਕਟੇ ਠੱਗ ਫਿਰਦੇ ਕੰਮ ਚੋਰ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਮਾਰੇ ਮਾਰੇ ਆਖਣ ਅਗਲਾ ਦੁਆਰ ਦਿਖਾਂਦਾਰੇ ਸਰਨ ਅਸਾਡੀ ਆਉ। ਹੋਕਾ ਦੋਂਦੇ ਫਿਰਦੇ ਇਹ ਬਹੂ ਰੂਪੀਏ ਅੱਜ ਮਿਲਦੇ ਹਰ ਗਲੀ ਦੁਆਰੇ ਪਿੰਡਾਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੇ ਕਸਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਈ ਕੂੜ ਦੀ ਹੱਟੀ ਲਾ ਕੇ ਪਿੱਛੇ ਲਾਈ ਲਗਾਂ ਨੂੰ ਖਾਂਦੇ ਚੋਖਾ ਪੀਂਦੇ ਉਤਮ ਲਾਲ ਪਰੀ ਬਰਾਂਡਡ ਕਰਦੇ ਖੂਨ ਨੇ ਖੱਟੀ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਅਧਖੜ ਬੀਬੀਆਂ ਤੇ ਮਾਈਆਂ ਦੀ ਬੁੱਧੀ ਕਰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਮੁੱਠੀ ਚਾਪੀ ਕਰਾਉਣ ਮਾਲਿਸ਼ਾਂ ਫਿਰ ਗੁੱਗਲ ਦਾ ਧੂੰਆਂ ਦੇ ਕੇ ਕਰਣ ਅਯਾਸ਼ੀ ਰੋਲਣ ਪੱਤ ਆਪਣੀਆਂ ਧੀਆਂ, ਭੈਣਾਂ, ਮਾਵਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਕਹਿੰਦੇ ਭੈਣਾਂ ਮਾਤਾ ਮੇਰੀਏ ਆ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਸੰਗ ਫਿਰ ਬਣ ਸੈਤਾਨ, ਹੈਵਾਨ, ਰਾਖਸ਼ ਬਣਾਉਣ ਗੰਦੀ ਸੀ. ਡੀ. ਤੇ ਕਰਣ ਲੰਮੇਰਾ ਸਰੀਰਕ ਸੋਸ਼ਣ ਹੋਸ਼ ਕਰੇ ਮੇਰੇ ਪੰਜਾਬ, ਧਰਤ ਦੇ ਜਾਇਉ ਹੋਰ ਨਾ ਆਪਣਾ ਆਪ ਗਵਾਇਉ ਨਾ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਕਲੰਕ ਲਗਾਇਉ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੋਚ ਅਪਣਾ ਕੇ ਮੂਰਖਤਾ ਦਾ ਖਹਿੜਾ ਛੱਡ ਉਚੀ ਸੋਚ ਅਪਣਾਉ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਾਇਲ ਬਣ ਜਾਉ ਦੁਰਗਾ ਭਾਬੀ ਜਿਹੀ ਕਰ ਲਉ ਮੱਤ ਬੁੱਧੀ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਤਰਕ ਦੀ ਸਾਣ ਤੇ ਲਾਕੇ ਤਰਕ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਕਾ ਲਾਇਉ ਅਖੌਤੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਧਾਂ ਸੰਤਾਂ ਠੱਗਾਂ ਤਾਂਤਰਿਕਾਂ ਦੇ ਲਾਏ ਡੇਰੇ ਦਾ ਬੋਰੀਆ ਬਿਸਤਰ ਗੋਲ ਕਰਕੇ ਗੰਦਗੀ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਇਉ।

- ਗੁਰਜਿੰਦਰ ਮਾਹਲ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
ਫੋਨ ਨੰ: 9814801551

ਸਿਹਤ ਦੇ ਝਰੋਖੇ 'ਚ.....

ਡਾ. ਵਿਸ਼ਾਲ ਭਾਰਤੀ

ਬਲਵੀਰ ਬਾਸੀ, ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ

ਖੋਜਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਟੀਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੂਸਰੇ ਸਮੂਹਾਂ ਨੇ ਇੰਪਲਾਂਟਸ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਨੌਜਵਾਨ ਰੀਪਲੇਸਮੈਂਟ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਾਲ ਕੋਈ ਬਦਲਾਅ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਰਹੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੂੰ ਪਾਲਿਮਰ ਤੋਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪਾਲਿਮਰ ਅਤੇ ਸੈੱਲ ਦਾ ਕਮਾਲ - ਪਾਲਿਮਰ, ਬੇਹੱਦ ਪਤਲੇ ਲੇਟੇਕਸ ਰਬਰ ਵਰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਅਰਬਾਂ ਮਾਲਿਕੂਲਸ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹਰ ਮਾਲਿਕੂਲ ਇੱਕ ਨੈਨੋਮੀਟਰ ਤੋਂ ਕੁੱਝ ਲੰਬਾ ਜਾਂ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਵਾਲ ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਤੋਂ 40 ਹਜ਼ਾਰ ਗੁਣਾ ਛੋਟਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਾਲਿਮਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਸੁਰਾਖ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਟਿਸ਼ੂਆਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਲਿਮਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਨੱਕ ਵਰਗਾ ਆਕਾਰ ਲੈ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਨੱਕ ਵਰਗਾ ਮਹਿਸੂਸ ਵੀ ਹੋਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਿਹੜੇ ਦੂਸਰਿਆਂ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਹ ਨਾਲੀ ਅਤੇ ਧਮਨੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ।

x ਹੁਣ ਲੈਬ ਵਿੱਚ ਬਣਨਗੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਗ

ਲੰਦਨ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਕਾਲਜ ਲੰਦਨ ਸਥਿਤ ਲੈਬੋਰਟਰੀ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖੀ ਅੰਗ ਵਿਕਸਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਸਫਲ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਅੰਗ ਦਾਨ ਪੁਰਾਣੀ ਗੱਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪੇਕਰਾਜ, ਫੇਫੜੇ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਅੰਗ ਵੀ ਲੈਬ ਵਿੱਚ ਡਿਵੈਲਪ ਕਰਨ ਦਾ ਰਸਤਾ ਖੁੱਲ੍ਹ ਜਾਵੇਗਾ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰੀਰ ਡੋਨੇਟ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਅੰਗਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਕੰਮਪੀਲੇਕਸ਼ਨ ਦਾ ਡਰ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਨਵੀਂ ਖੋਜ ਇਸ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਜਾਤ ਦਿਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸੰਭਵ ਹੈ।

ਇਸ ਖੋਜ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਇਲੇਕਜੈਂਡਰ ਸਿਫੈਲਿਅਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਆਫ ਨੈਨੋਟਕਨੋਲੋਜੀ ਇੰਡੀਪੈਂਡੈਂਟ ਮੈਡੀਸਿਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਮਰੀਜ਼ ਦੀਆਂ ਮਾਸ ਪੇਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਅਜਿਹੇ ਅੰਗ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਰੀਪਲੇਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਨੱਕ ਦਿਖਾਈ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਮਰੀਜ਼ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਡੋਲੀ ਮੇਲ ਨੇ ਸਿਫੈਲਿਅਨ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨੱਕ ਵਿਕਸਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

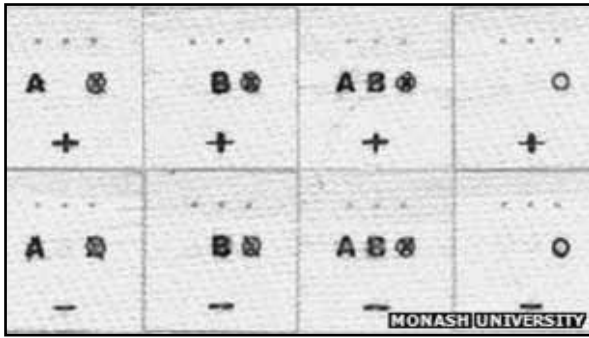
ਖੋਜ ਦਾ ਤਰੀਕਾ - ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੱਕ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਮਰੀਜ਼ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਨੱਕ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਬਾਂਹ ਦੀ ਚਮੜੀ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਲਗਾਏ ਬਲੂਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਚਾਰ ਹਫ਼ਤੇ ਬਾਅਦ ਨੱਕ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨੂੰ ਮਰੀਜ਼ ਦੇ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚਮੜੀ ਅਤੇ ਖੂਨ ਨਾਲੀਆਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੋ ਸਕੇਗਾ।

x ਕਾਗਜ਼ ਦੱਸੇਗਾ ਤੁਹਾਡਾ ਬਲੱਡ ਗਰੁੱਪ

ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੇ ਮੋਨਾਸ਼ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਵਿਗਿਆਨਕਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਕਾਗਜ਼ 'ਤੇ ਸੈਂਸਰ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਬਲੱਡ ਗਰੁੱਪ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਸੈਂਸਰ ਖੂਨ ਦੇ ਏਬੀਓ ਵਰਗੀਕਰਨ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਜਿਸਦੇ ਤਹਿਤ ਖੂਨ ਨੂੰ ਏ, ਬੀ, ਏਬੀ, ਅਤੇ ਓ ਵਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਖੂਨ ਨੂੰ ਆਰਐਚ ਪੋਜ਼ੀਟਿਵ ਅਤੇ ਆਰਐਚ ਨੈਗੇਟਿਵ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਰਗੀਕਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਏ ਬੀ ਓ ਵਰਗੀਕਰਨ ਵਿੱਚ ਏ ਜਾਂ ਬੀ ਵਰਗ ਨਾਲ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲਾਲ ਖੂਨ ਕੋਸ਼ਿਕਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜਾ ਏਟੀਜਨ ਮੌਜੂਦ ਹੈ।

ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਲਈ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਬਲੱਡ ਗਰੁੱਪ ਏ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਏ ਏਟੀਜਨ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣਗੇ, ਏਬੀ ਬਲੱਡ ਗਰੁੱਪ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਲਾਲ ਖੂਨ ਕੋਸ਼ਿਕਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਏ ਅਤੇ ਬੀ ਦੋਨੋਂ ਹੀ ਏਟੀਜਨ ਅਤੇ ਓ ਗਰੁੱਪ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਏਟੀਜਨ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਸਤਾ ਵੀ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਵੀ : ਇਸ ਖੋਜ ਦੀ ਦੇਖ ਰੇਖ ਕਰ ਰਹੇ ਮੋਨਾਸ਼ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਦਿਆਲਿਆ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਵੇਈ ਸ਼ੇਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਖੂਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਜਾਂ ਫਿਰ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਾਹਿਰ ਕਈ ਵਾਰ ਖੂਨ ਦੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਲਤੀਆਂ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਨਤੀਜੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸ਼ੇਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ, “80 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਬਾਦੀ ਨਤੀਜੇ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੀ, ਪਰ ਇਹ ਯੰਤਰ, ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਖੂਨ ਗਰੁੱਪ ਦਿਖਾਏਗਾ, ਇਸ ਨਾਲ ਲੋਕ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਬਲੱਡ ਗਰੁੱਪ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾ ਸਕਣਗੇ।”

ਇਸ ਸੈਂਸਰ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਅਤੇ ਪੈਥੋਲੋਜਿਕਲ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸਤੇਮਾਲ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਖੂਨ ਵਰਗੀਕਰਨ ਤਕਨੀਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸੋਧ ਟੀਮ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਸੈਂਸਰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਕਨੀਕਾਂ ਜਿੰਨੀ ਹੀ ਸਹੀ ਹੈ ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਸਤੇ ਅਤੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਸਾਨ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਹਨ।

ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਵੇਈ ਸ਼ੇਨ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਇਹ ਸੈਂਸਰ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਖੇਤਰਾਂ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਹੀ ਅਤੇ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ।

ਖੋਜ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਗਿਆਨੀ ਡਾ. ਜਾਨ ਬ੍ਰੇਨਨ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ, “ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬਲੱਡ ਗਰੁੱਪ ਦੱਸਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਾਗਜ਼ ਦੀਆਂ ਪੱਟੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸਤੇਮਾਲ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਤੁਰੰਤ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਖੂਨ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਲੜਾਈ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਜਾਂ ਸੜਕ ਦੁਰਘਟਨਾਵਾਂ

ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਬਲੱਡ ਗਰੁੱਪ ਦੱਸਣ ਵਾਲੇ ਅਜਿਹੇ ਕਾਗਜ਼ੀ ਸੈਂਸਰ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੋਣਗੇ।”

ਸੈਂਸਰ ਦੀ ਸੰਰਚਨਾ : ਇਸ ਯੰਤਰ ਵਿੱਚ ਕਾਗਜ਼ ਦੇ ਛੋਟੇ ਟੁਕੜੇ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਇੱਕ ਸੈਂਸਰ ਲੱਗਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੈਂਸਰ 'ਤੇ ਹਾਈਡ੍ਰੋਫੋਬਿਕ ਯਾਨੀ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕੋਟਿੰਗ ਹੈ।

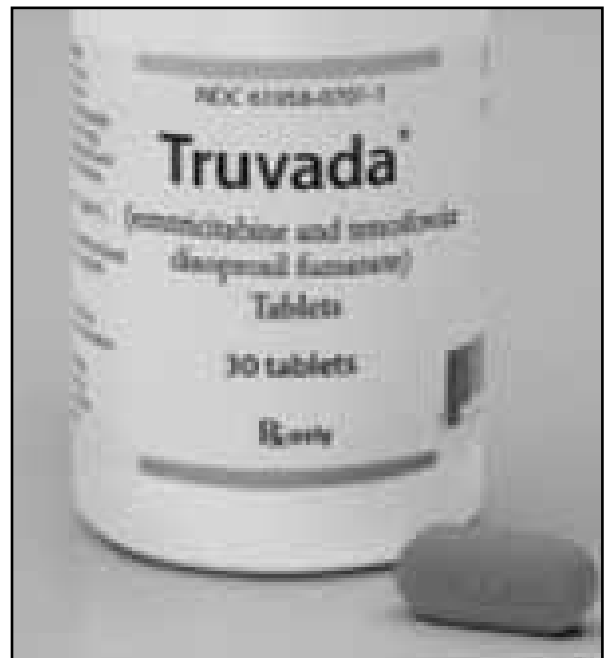
ਸੈਂਸਰ ਦੇ ਹਰ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਆਕਾਰ ਅਲੱਗ ਹੈ, ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਲਈ, ਇਹ ਹਿੱਸਾ 'ਏ' ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਸਰਾ 'ਬੀ' ਦੇ ਆਕਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਏਟੀਬਾਡੀ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਲਾਲ ਖੂਨ ਕੋਸ਼ਿਕਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪਰਸਪਰ ਕਿਰਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਬਲੱਡ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ, ਗੁੱਛਾ ਬਣਾ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਜਦੋਂ ਏ ਬਲੱਡ ਗਰੁੱਪ ਦੀ ਏਟੀਬਾਡੀ ਵਾਲੇ ਕਾਗਜ਼ ਦੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਏ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਖੂਨ ਦੀ ਬੂੰਦ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਲਾਲ ਖੂਨ ਕੋਸ਼ਿਕਾਵਾਂ ਗੁੱਛਾ ਬਣਾ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕਾਗਜ਼ ਦੇ ਰੇਸ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚਿਪਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ 'ਏ' ਸ਼ਬਦ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

x ਏਡਜ਼ ਨਿਰੋਧਕ ਦਵਾਈ ਨੂੰ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਦੀ ਸਲਾਹ

ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਇਸ ਦਵਾਈ ਟਰੁਵਾਡਾ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਐਚ ਆਈ ਵੀ ਵਾਇਰਸ ਨਾਲ ਸੰਕ੍ਰਮਿਤ ਹੋਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ।

ਜੇਕਰ ਸਹਿਮਤੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਟਰੁਵਾਡਾ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਏਡਜ਼ ਨਿਰੋਧਕ ਦਵਾਈ ਹੋਵੇਗੀ।

ਪਸੀਨੇ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ?

ਗਰਮੀ ਦਾ ਮੌਸਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਇਸ 'ਚ ਤੁਸੀਂ ਪਸੀਨੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋਵੋਗੇ, ਪਰ ਚਮੜੀ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਇਸਨੂੰ ਬੌਝੀ ਦੇ ਲਈ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਦੱਸਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪਸੀਨਾ ਆਉਣ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਦੀ ਚਮੜੀ ਸਾਫ਼ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਬੇਲੋੜੇ ਪਦਾਰਥ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਹੁਣ ਸੁਚੇਤ ਰਹਿਣ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਸੀਨਾ ਆਉਣਾ ਵੀ ਇਕ ਬਿਮਾਰੀ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਹਾਈਪਰਹਾਈਡ੍ਰੋਸਿਸ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਸੀਨਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਚਮੜੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡਾ ਸਰੀਰ ਚਿਪਚਿਪਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ, ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੇ ਗਿੱਲੇ ਰਹਿਣਾ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਗੰਦੀ ਸੁਰੰਘ ਵੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੁਸਰਿਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੀਣਤਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਵਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ, ਪਸੀਨਾ ਆਉਣ ਦੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕਾਰਨ ਹਨ ਜਿਵੇਂ, ਕਸਰਤ ਕਰਨਾ, ਫਿਜ਼ੀਕਲ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ, ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਅਤੇ ਬੇਚੈਨੀ ਵੀ ਹੈ।

ਇਸ 'ਚ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ 'ਚ 4 ਤੋਂ 5 ਗੁਣਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਸੀਨਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਾਈਪਰਹਾਈਡ੍ਰੋਸਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰੋਬਲਮ ਹੈ।

ਪਸੀਨੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ : ਮੁੱਢਲੀ ਹਾਈਪਰਹਾਈਡ੍ਰੋਸਿਸ ਹੋਣ ਨਾਲ ਹਥੇਲੀ, ਪੈਰ ਦੇ ਤਲਵੇ 'ਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਸੀਨਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਰੀਰ ਚਿਪਚਿਪਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾਉਂਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡਾ ਹੱਥ ਗਿੱਲਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਕਿਨ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਬੋਟਾਕਸ ਹੈ ਵਰਤਣਯੋਗ : ਸੀਨੀਅਰ ਕਾਸਮੇਟਿਕ ਸਰਜਨ ਅਜੇ ਕਸਅਪ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, 'ਬੋਟਾਕਸ ਨੂੰ ਏਜਿੰਗ ਅਤੇ ਝੁਰੜੀਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਖੂਬ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਹੁਣ ਉਸਦਾ ਫਾਇਦਾ ਪਸੀਨੇ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲ ਪਸੀਨਾ ਆਉਣਾ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਪਸੀਨਾ ਘੱਟ ਆਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਾਈਪਰਹਾਈਡ੍ਰੋਸਿਸ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨਾਲ ਪਸੀਨੇ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਤੁਹਾਡੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਇਹ ਇਕ ਨਿਊਰੋਟਾਕਸਿਨ ਵਿਧੀ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਗਰਮੀ ਲਗਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਦਿਮਾਗ ਸਵੇਟ ਗਲੈਂਡਸ ਨੂੰ ਸਿਗਨਲ ਭੇਜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਠੰਡਾ ਕਰਨ ਲਈ ਗਲੈਂਡਸ ਸਵੇਟ ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਆਮ ਵਿਧੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਬੋਟੋਕਸ ਇਨਜੈਕਸ਼ਨ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਇਹ ਨਰਵ ਅਤੇ ਸਵੇਟ ਗਲੈਂਡਸ ਦੇ ਸਿਗਨਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਇਨਜੈਕਸ਼ਨ ਨਰਵ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਪੈਰਾਲਾਇਜ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪਸੀਨਾ ਆਉਣਾ 40 ਤੋਂ 60 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਘੱਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਬੋਟੋਕਸ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ 6 ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 2 ਸਾਲ ਤਕ ਪਸੀਨੇ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਉੱਤੇ ਖਰਚ ਕਰੀਬ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

- ਅਮਨਦੀਪ ਕੌਰ

ਟਰੁਵਾਡਾ ਐਚ ਆਈ ਵੀ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਏਡਜ਼ ਦੇ ਫੈਲਾ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਲਈ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਏਡਜ਼ ਫੈਲਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਵਿੱਚ ਕਾਰਗਰ : ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦਵਾਈ ਸਮਲੈਂਗਿਕ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਐਚ ਆਈ ਵੀ ਵਾਇਰਸ ਨੂੰ ਫੈਲਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਐਚ ਆਈ ਵੀ ਵਾਇਰਸ ਹੈ, ਇਹ ਦਵਾਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਈ ਵੀ ਮਦਦਗਾਰ ਸਾਬਿਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਵਾਈ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਜੋਖਿਮ ਭਰਿਆ ਕੰਮ ਕਰਨ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਰ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਏਡਜ਼ ਨਾਲ

ਲੜਾਈ ਦਾ ਨਵਾਂ ਕਾਂਡ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਾਲ 2010 ਦੀ ਇੱਕ ਸੋਧ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਦੀ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਇਸ ਟਰੁਵਾਡਾ ਦਵਾਈ ਨਾਲ ਸਮਲੈਂਗਿਕ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਾਇਰਸ ਦੇ ਖਤਰੇ ਨੂੰ 73 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਘਟਾਕੇ 44 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਦਵਾਈ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਏਡਜ਼ ਨਾਲ ਬਚਣ ਦੀ ਗਲਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਬੈਠ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਹ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸੰਬੰਧ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਣਾਉਣ ਲੱਗਣਗੇ।

ਟਰੁਵਾਡਾ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੀਮਤਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕੁਝ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਧਨ ਖਰਚ ਹੋਣ ਨਾਲ ਦੂਸਰੇ ਕਫਾਇਤੀ ਇਲਾਜਾਂ ਦੇ ਲਈ ਪੈਸਾ ਘੱਟ ਬਚੇਗਾ।

ਹੁਣ ਫੇਸਬੁੱਕ 'ਤੇ ਅੰਗਦਾਨ ਦਾ ਐਲਾਨ

ਹੁਣ ਫੇਸਬੁੱਕ 'ਤੇ ਲੋਕ ਖੁਦ ਨੂੰ ਅੰਗਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਵਾ ਸਕਣਗੇ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦੱਸ ਸਕਣਗੇ।

ਫੇਸਬੁੱਕ ਨੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਈ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

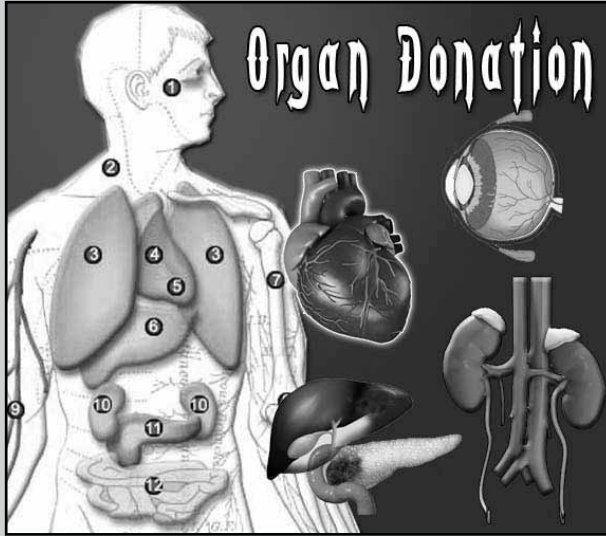
ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਮੌਤ ਦੇ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਅੰਗ ਦਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਹੁਣ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਫੇਸਬੁੱਕ ਟਾਇਮਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਅੰਗਦਾਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਜਿਕਰ ਫੇਸਬੁੱਕ

ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਵਿੱਚ ਨੈਸ਼ਨਲ ਹੈਲਥ ਸਰਵਿਸ (ਐਚਐਚਐਸ) ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ ਫੇਸਬੁੱਕ ਨੇ ਅੰਗਦਾਨ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹ ਦੇਣ ਦੇ ਲਈ ਹੱਥ ਮਿਲਾਇਆ ਹੈ।

ਐਨਐਚਐਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਗਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਰੋਪਨ ਨਾ ਹੋ ਸਕਣ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ, ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹਰ ਦਿਨ ਤਿੰਨ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਅੰਗਦਾਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ : ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕੱਲੇ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਲਗਭਗ 10,000 ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਅੰਗ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਜਦੋਂਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਾਦਾਦ ਇੱਕ

ਲੱਖ ਬਾਰਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਤੇੜੇ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ।

ਅੰਗਦਾਨ ਨੂੰ ਬੜਾਵਾਂ ਦੇਣ ਦੇ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਸ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਵਿੱਚ ਫੇਸਬੁੱਕ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਮਾਰਕ ਜਕਰਬਰਗ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਹਨ।

ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, “(ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਜ) ਮਿਸੂਰੀ ਵਿੱਚ ਆਏ ਤੂਫਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਖੋਏ ਆਪਣੇ ਸਾਮਾਨ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਫੇਸਬੁੱਕ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਲੱਭਿਆ ਅਤੇ ਦੂਸਰਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਇਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਪਾਨ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਫੇਸਬੁੱਕ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਤਲਾਸ਼ ਰਹੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਕੀ ਅਸੀਂ ਇਸਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਵੀ ਹੱਲ ਹੋ ਸਕਣ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਾਨ ਦੇ ਲਈ ਅੰਗਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਐਨਐਚਐਸ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਅੰਗਦਾਨ ਦੇ ਲਈ ਪੰਜੀਕਰਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅੱਧੇ ਲੋਕ ਹੀ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਲਿਆਂ

ਦੱਸਣਾ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਸਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਗੱਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਦੂਸਰਿਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹਨ।”

ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਅਮਰੀਕਾ, ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਅਤੇ ਨੀਦਰਲੈਂਡਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਫੇਸਬੁੱਕ ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਦੂਸਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲਿਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਜਕਰਬਰਗ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੇਸਬੁੱਕ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਅੰਗਦਾਨ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹ ਦੇਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕੰਪਿਊਟਰ ਕੰਪਨੀ ਐਪਲ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਸਟੀਵ ਜਾਬਸ ਨਾਲ ਦੋਸਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮਿਲਿਆ।

ਪੈਨਕ੍ਰੀਏਟਿਕ ਕੈਂਸਰ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਜਾਬਸ ਦੀ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੁਆਰਾ, ਅੰਗਦਾਨ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਮਿਲੇ ਲੀਵਰ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਰੋਪਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

- ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ

ਹਰ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਲਈ ਵੇਖਣਯੋਗ ਸਥਾਨ ਪੁਸ਼ਪਾ ਗੁਜਰਾਲ ਸਾਇੰਸ ਸਿਟੀ ਕਪੂਰਥਲਾ

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਸਾਇੰਸ ਸਿਟੀ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ, ਜੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਦਿਖਾਓ, ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੋਚ ਲਈ ਇਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਲਈ ਪੂਰਾ ਦਿਨ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਇੰਸ ਸਿਟੀ ਸਵੇਰੇ 9 ਤੋਂ ਸ਼ਾਮੀ ਪੰਜ ਵਜੇ 365 ਦਿਨ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਇੱਕੀਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕੰਪਿਊਟਰ, ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ, ਲੈਪਟਾਪ ਅਤੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਨੀਰਸ ਹੀ ਜਾਪੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਪਕਰਨਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਾਡਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ

ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਚਾਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸਾਧਨ ਬਣ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਜੂਨ 2009 ਤੱਕ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿੱਚ 43 ਕਰੋੜ ਲੋਕ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਵਰਤ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ

ਲਗਾਤਾਰ ਵਰਤ ਵੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਬਿਜਲਈ ਉਪਕਰਨ ਹੈ ਜੋ ਬਿਜਲ-ਚੁੰਬਕੀ ਤਰੰਗਾਂ ਨੂੰ ਸੂਖਮ ਤਰੰਗ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਰਤਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਗਨਲ ਟਰਾਂਸਮਿਟ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਡਿਜੀਟਲ ਬੇਤਾਰ ਉਪਕਰਨ, ਕੰਪਿਊਟਰ, ਟੈਲੀਫੋਨ ਅਤੇ ਸੰਚਾਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੈੱਟਵਰਕ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵੀ ਬਿਜਲੀ-ਚੁੰਬਕੀ ਤਰੰਗਾਂ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਵਿਕਿਰਨ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਉਪਰ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਅਸਰ ਬਾਰੇ ਕਈ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਖੋਜ-ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਖ਼ਤਰੇ ਨੂੰ ਭਾਂਪਦਿਆਂ ਕੁਝ ਵਿਗਿਆਨੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵੀ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਤਾਜ਼ਾ ਖੋਜਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਤਰੰਗਾਂ ਦਾ ਜਾਨਵਰਾਂ, ਪੰਛੀਆਂ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਉਪਰ ਬੁਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਗਠਨ ਨੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਨੂੰ 9123 ਸਕੇਲ ਦੇ ਗਰੁੱਪ-2 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਗਰੁੱਪ ਦਾ ਨਾਂ ਕਾਰਸੀਨੋਜੈਨਿਕ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਵਾਤਾਵਰਨ ਲਈ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਵਿਕਿਰਨ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ।

ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਫੋਨ ਵਰਤਨ ਦੇ ਸਾਡੀ ਸਿਹਤ 'ਤੇ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਛੱਡੀਆਂ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਮਾਈਕਰੋਵੇਵ ਤਰੰਗਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਗ ਸੋਖ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਡਾ ਸਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਰੰਗਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੋਖਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਹੈਂਡਸੈੱਟ ਦੇ ਵਾਟ ਤੱਕ ਦੀ ਊਰਜਾ ਛੱਡਦਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਨ ਐਨਾਲਾਗ ਫੋਨ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰੇਡੀਓ ਊਰਜਾ ਛੱਡਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੀ ਮਾਤਰਾ 3.6 ਵਾਟ ਤੱਕ ਮਾਪੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਡਿਜੀਟਲ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਤਕਨੀਕਾਂ ਜਿਵੇਂ 341-2000,4-1 ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਇੱਕ ਵਾਟ ਤੱਕ ਦੇ ਊਰਜਾ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਵਰਤਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਊਰਜਾ

ਦਾ ਪੱਧਰ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਏਜੰਸੀ ਜਾਂ ਕਮੇਟੀ ਹੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ ਦੁਆਰਾ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਵਿਕਿਰਨ ਸੋਖਣ ਦੀ ਦਰ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸੋਖਕ ਦਰ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸੋਖਕ ਦਰ ਕਿਹਾ

ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਰਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸੰਚਾਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਹੀ ਤੈਅ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਫੈਡਰਲ ਸੰਚਾਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਦਰ 1.6 ਵਾਟ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਾਡੇ ਸਿਰ ਦੇ ਇੱਕ ਗ੍ਰਾਮ

ਟਿਸ਼ੂ (ਆਇਰਨ ਵਿੱਚ) 1.6 ਵਾਟ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਊਰਜਾ ਨੂੰ ਸੋਖ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਊਰਜਾ ਮਾਤਰਾ ਸੋਖਣਾ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹੈ। ਯੂਰਪੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੱਦ ਦੋ ਵਾਟ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਊਰਜਾ ਵਿਕਿਰਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੋਖ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਦਰਾਂ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਤੈਅ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪੈਕਿੰਗ ਵੇਲੇ ਡੱਬਿਆਂ ਉਪਰ ਇਸ ਦੀ ਵਿਕਿਰਨ ਸੋਖਣ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਲਿਖ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬ੍ਰਾਂਡਡ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਡਾਟਾ ਡੱਬਿਆਂ ਉਪਰ ਲਿਖਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਤਰਾ ਅਸੀਂ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਖਰੀਦਣ ਵੇਲੇ ਚੈੱਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਦੇਸੀ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਚੀਨੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਸਾਰ ਮਾਤਰਾ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਗੈਰ ਹੀ ਇਹ ਉਪਕਰਨ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਵੇਚ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੋਬਾਈਲ ਉਪਕਰਨ ਧੜਲੇ ਨਾਲ ਵੇਚੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਉਪਕਰਨ ਸਸਤੇ ਜ਼ਰੂਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਸਿਹਤ ਵਾਸਤੇ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਦਾ ਤਾਪ ਉਤਸਰਜਨ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਿਹਤ ਲਈ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹੈ। ਮਾਈਕਰੋਵੇਵ (ਸੂਖਮ ਤਰੰਗਾਂ) ਤਾਪ ਊਰਜਾ ਛੱਡਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਗੁਣ ਲਾਭਦਾਇਕ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਵੀ। ਰੇਡੀਓ ਤਰੰਗਾਂ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰਕ ਸੁਭਾਅ ਬਿਜਲੀ-ਚੁੰਬਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੂਖਮ ਤਰੰਗ ਵਿਕਿਰਨ ਵਿੱਚ ਪੋਲਰ ਅਣੂਆਂ ਦਾ ਗੇੜਾ-ਚੱਕਰ ਸਿਰ ਵਿਚਲੇ ਟਿਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਤਪਸ਼ ਦੇਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੇ ਦਿਮਾਗ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਿੱਸਾ ਤਰਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤਰਲ ਪਦਾਰਥ ਤਾਪ ਊਰਜਾ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਸੋਖਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ 'ਤੇ 10 ਮਿੰਟ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸੂਖਮ-ਤਰੰਗਾਂ ਦੀ ਤਪਸ਼ ਸਾਡੇ ਸਿਰ ਦੇ ਬਾਹਰੀ ਧਰਾਤਲ ਨੂੰ

ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਵਿਕਿਰਨ

ਗਰਮ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਤਾਪਮਾਨ ਵਧਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਗਰਮੀ ਸਾਡੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚਲੇ ਤਰਲ ਪਦਾਰਥ ਤੱਕ ਪੁੱਜ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਤਾਪਮਾਨ ਸਾਡੇ ਸਿਰ ਵੱਲੋਂ ਧੁੱਪ ਵੇਲੇ ਸੋਖੇ ਗਏ ਊਰਜਾ ਪੱਧਰ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਵੱਲੋਂ ਛੱਡੀ-ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੂਖਮ ਤਰੰਗ ਵਿਕਿਰਨ ਦੀ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਬੰਦ ਕਮਰੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬੈਠ ਕੇ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਕਮਰੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੋਬਾਈਲ ਸਿਗਨਲ ਘੱਟ-ਵੱਧ ਹੋਣਗੇ ਤੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਵੱਧ ਊਰਜਾ ਤਾਪਮਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਸਿਰ ਵੱਲੋਂ ਸੋਖੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਦਿਮਾਗ ਦੇ ਟਿਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੀ ਹੈ ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਵਿਕਿਰਨ ਸਾਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਰੈਟੀਨਾ ਨੂੰ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਖੋਜਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਤਜਰਬੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਰਗੋਸ਼ਾਂ ਉਤੇ ਕੁਝ ਟੈਸਟ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਦੋ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਘੰਟਿਆਂ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੂਖਮ ਤਰੰਗ ਵਿਕਿਰਨ ਦੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸੋਖਕ ਦਰ ਦੇ 100-120 ਵਾਟ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਖਰਗੋਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਰੈਟੀਨਾ ਨਕਾਰਾ ਹੋ ਗਏ। 41 ਡਿਗਰੀ ਸੈਲਸੀਅਸ ਤੱਕ ਦਾ ਤਾਪਮਾਨ ਖਰਗੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਬਾਂਦਰਾਂ ਉਪਰ ਤਜਰਬੇ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੈਟੀਨਾ 'ਤੇ ਕੁਝ ਘੱਟ ਅਸਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਭਾਵ ਕਿ ਜੀਵ-ਜਗਤ, ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਤਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਜਰਮਨ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਖੋਜਾਂ ਉਪਰੰਤ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਰੇਡੀਏਸ਼ਨ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ ਦੇ ਸੈੱਲਾਂ ਵਿਚਲੇ ਥਰਮੋਰਿਸੈਪਟਰ ਅਣੂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨੇ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਨ ਸੰਰਚਨਾ ਵੀ ਵਿਗੜ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੰਨ 2011 ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਮੈਡੀਕਲ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਖੋਜ ਜਰਨਲ ਵਿੱਚ ਰੇਡੀਓ ਤਰੰਗ ਵਿਕੀਰਨ ਸਬੰਧੀ ਇੱਕ ਲੇਖ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਪਕਰਨ ਵਰਤਣ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਕੰਨਾਂ ਦੇ ਉਪਰੀ ਹਿੱਸਿਆਂ (ਦਿਮਾਗੀ ਖੇਤਰ) ਵਿੱਚ ਗਲੂਕੋਜ਼ ਮੈਟਾਬੋਲਿਜ਼ਮ ਦਾ ਪੱਧਰ ਵੱਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਭਵਿੱਖ

ਵਿੱਚ ਦਿਮਾਗੀ ਕੈਂਸਰ ਹੋਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਵੱਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਵੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਿੱਧ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਵਿਕਿਰਨ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਾਂ ਰਹਿਣ ਨਾਲ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਲੈਂਜ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪੁੱਜਦਾ ਹੈ। ਮਰਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਕਰਾਣੂ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਵੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਬਿਜਲੀ ਚੁੰਬਕੀ ਵਿਕਿਰਨ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਹਨ। ਸਵੀਡਨ ਦੇ ਖੋਜਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਵੀ ਸੂਖਮ ਤਰੰਗ ਵਿਕਿਰਨ ਦਾ ਚੂਹਿਆਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਉਪਰ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵੀ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਕੁ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਤਰੰਗਾਂ ਦੇ ਖਤਰੇ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਾਇੰਸ ਸੰਗਠਨ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਿਟਸਬਰਗ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਕੈਂਸਰ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਡਾ. ਰੋਨਾਲਡ ਹੈਬਰਮਨ ਮੁਤਾਬਕ ਬੱਚਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਵਰਤਣ ਦੀ ਬਹੁਤਾਤ ਦਿਮਾਗ ਦਾ ਕੈਂਸਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਪਕਰਣਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਉਪਰਲੀ ਪਰਤ ਇੱਕ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਖ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਤਾਪ ਊਰਜਾ ਦਿਮਾਗ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਤਰਲ ਪਦਾਰਥ ਤੱਕ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਪੁੱਜ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿਕਿਰਨ ਤੋਂ ਬਚਾਓ ਸੰਗਠਨ (ਰੇਡੀਓ ਫ੍ਰੀਕਐਂਸੀ) ਬਿਜਲੀ-ਚੁੰਬਕੀ ਤਰੰਗਾਂ ਦੇ ਆਰ. ਐਫ. ਅਤੇ ਮਾਈਕਰੋਵੇਵ ਬੈਂਡ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਨੂੰ ਭਾਂਪ ਕੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਤਿਆਰ ਅਤੇ ਜਾਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਆਰ. ਐਫ. ਵਿਕਿਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਠੋਸ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਆਧੁਨਿਕ ਸੰਚਾਰ ਉਪਕਰਨ ਘੱਟ ਸ਼ਕਤੀ ਵਾਲੇ ਰੇਡੀਓ ਯੰਤਰ ਹਨ, ਜੋ ਮੁੱਢਲੇ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ 900 ਮੈਗਾਹਰਟਜ਼ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1800 ਮੈਗਾਹਰਟਜ਼ ਤੱਕ ਦੇ ਮਾਈਕਰੋਵੇਵ ਤੀਬਰਤਾ ਬੈਂਡ ਵਿੱਚ ਸਿਗਨਲ ਛੱਡਦੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਮੁੱਢਲੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਿਗਨਲ ਟਾਵਰ ਲੱਗਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਉਚਾਈ 15 ਮੀਟਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 30 ਮੀਟਰ ਤੱਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਟਾਵਰ 360 ਡਿਗਰੀ ਦੇ ਕੋਣ ਉਤੇ ਤਿੰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਐਂਟੀਨਿਆਂ (ਜੋ ਕਿ 120 ਡਿਗਰੀ ਦੇ ਕੋਣ 'ਤੇ ਫਿੱਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ) ਦੀ ਮੱਦਦ ਨਾਲ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸੂਖਮ ਤਰੰਗਾਂ ਛੱਡਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੂਖਮ ਤਰੰਗਾਂ ਨੂੰ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਉਪਕਰਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਜਾਂ ਸੰਦੇਸ਼ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਰੇਡੀਓ ਵਿਕਿਰਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰੇਡੀਓ ਤੀਬਰਤਾ ਰੇਡੀਏਸ਼ਨ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਸਿਗਨਲ ਛੱਡਣ ਵਾਲੇ ਬੇਸ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਟਰਾਂਜ਼ਿਸਟਰ ਲੱਗਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਤਿੰਨ ਐਂਟੀਨਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੁੰਦਾ

ਹੈ। ਇਹ ਬੇਸ ਸਟੇਸ਼ਨ 20 ਵਾਟ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 40 ਵਾਟ ਤੱਕ ਦੀ ਆਰ. ਐਫ. ਵਿਕਿਰਨ (ਊਰਜਾ) ਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹਿੱਸਾ (60 ਫ਼ੀਸਦੀ ਤੱਕ) ਸਾਡੇ ਦਿਮਾਗ ਵੱਲੋਂ ਸੋਖ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਸੋਖੀ ਗਈ ਭਾਧ ਊਰਜਾ ਸਾਡੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੀ ਹੈ।

ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਾਇੰਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸੋਖੀ ਗਈ ਤਾਪ ਊਰਜਾ ਨਾਲ ਦਿਮਾਗ ਦੇ ਟਿਸ਼ੂਆਂ ਦਾ ਔਸਤ ਤਾਪਮਾਨ ਵੱਧ ਹੋਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਰਸੋਈ ਵਿੱਚ ਮਾਈਕਰੋਵੇਵ ਓਵਨ 'ਤੇ ਖਾਣਾ ਗਰਮ ਕਰਦਿਆਂ (10 ਮਿੰਟ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 30 ਮਿੰਟ ਤੱਕ) ਵੀ ਕੋਲ ਖੜ੍ਹੇ ਰਹਿਣ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਟਿਸ਼ੂਆਂ ਦਾ ਤਾਪਮਾਨ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਵਧਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਟਿਸ਼ੂ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਮਾਈਕਰੋਵੇਵ ਵਿਕਿਰਨ ਦਾ ਬੁਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਿਕਿਰਨ ਦੌਰਾਨ ਜਦੋਂ ਸਾਰ ਦੀ ਮਾਤਰਾ 4 ਵਾਟ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਤੱਕ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਬੁਰਾ ਅਸਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਾਇੰਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸੂਖਮ ਤਰੰਗ ਵਿਕਿਰਨ ਦੇ ਖ਼ਤਰਾ ਪੱਧਰ ਮਾਣਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। 900 ਮੈਗਾਹਰਟਜ਼ ਬੈਂਡ ਲਈ ਊਰਜਾ ਦਾ ਪੱਧਰ 4.5 ਵਾਟ ਪ੍ਰਤੀ ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਅਤੇ 1800 ਮੈਗਾਹਰਟਜ਼ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਬੈਂਡ ਲਈ 9.0 ਵਾਟ ਪ੍ਰਤੀ ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਵਿਕਿਰਨ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਊਰਜਾ ਪੱਧਰਾਂ ਤੋਂ ਥੱਲੇ ਦਾ ਊਰਜਾ ਪੱਧਰ ਸਿਹਤ ਲਈ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੇਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦਾ ਰੇਡੀਏਸ਼ਨ ਊਰਜਾ ਪੱਧਰ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਚੈਨਲਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ, ਕੁੱਲ ਉਤਸਰਜਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਗੁਆਂਢੀ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਟਾਵਰਾਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਉੱਪਰ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰੇਡੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਤਾਪ ਊਰਜਾ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਸਬੰਧੀ ਹੋ ਰਹੇ ਸਰਵੇਖਣ ਅਜੇ ਨਾਂਹ ਦੇ ਹੀ ਬਰਾਬਰ ਹਨ। ਅਜੇ ਤੱਕ ਤਾਂ ਇਹ ਵਿਕਿਰਨ ਊਰਜਾ ਪੱਧਰ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਸਿਗਨਲ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਹੀ ਹਨ। ਹੁਣ ਦੂਰ ਸੰਚਾਰ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਾਇੰਸ ਸੰਗਠਨ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਗਰਭਵਤੀ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਲਈ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਹੁਤ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਰਤੋਂ ਗਰਭਪਾਤ ਦਾ ਕਾਰਣ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦਿਲ ਦੇ ਰੋਗੀਆਂ ਲਈ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਦੀ ਬਹੁਤਾਤ ਘਾਤਕ ਸਿੱਧ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ 2011 ਸੰਨ ਤੱਕ 27 ਕਰੋੜ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਉਪਭੋਗਤਾ ਸਨ। ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਟਾਵਰ ਹਨ। ਇੰਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਟਾਵਰ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੀ ਕਿਵੇਂ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ? ਸਭ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਧੱਜੀਆਂ ਹੀ ਉਡਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ।

ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਹੁਣੇ-ਹੁਣੇ ਵਿਕੀਰਨ ਸਬੰਧੀ ਹੋਈ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਵਿਕਿਰਨ ਨਾਲ 20 ਚੁਹਿਆਂ ਦੇ ਡੀ. ਐੱਨ.

ਏ. ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਸੰਨ 2005 ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਹਿਊਮਨ ਜੈਨੇਟਿਕਸ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਇੱਕ ਖੋਜਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਵਿਕਿਰਨ ਦੇ ਸਿਹਤ ਉੱਪਰ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਸਬੰਧੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਆਰ. ਐਫ. ਵਿਕਿਰਨ ਜਾਂ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਸਾਈਕਲੋਜੀਕਲ, ਦਿਮਾਗੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਆਉਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਬਿਜਲੀ-ਚੁੰਬਕੀ ਖੇਤਰਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਉੱਪਰ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੋਜ ਕਾਰਜ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੈਡੀਕਲ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਡਾਕਟਰ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਹੁਤ ਉੱਚ ਤੀਬਰਤਾ ਵਾਲੇ ਵਿਕਿਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸਥਿਰ ਪੱਧਰ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਬੇਢੰਗੀ ਪੇਟ ਪਾਚਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀ, ਹਾਈਪਰਟੈਨਸ਼ਨ (ਦਿਮਾਗੀ ਬੋਝ), ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਦਾ ਘੱਟ ਹੋਣਾ, ਮਰਦਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾਮਰਦੀ ਵਾਲੇ ਗੁਣ, ਕੈਂਸਰ, ਦਿਮਾਗ ਅਤੇ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਵੀਡਨ ਦੇ ਖੋਜੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬਾਲਗਾਂ ਵਿੱਚ ਸੂਖਮ ਤਰੰਗਾਂ ਦੇ ਵਿਕਿਰਨ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਲਿਊਕੀਮੀਆ ਨਾਲ ਬੀਮਾਰੀ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ 1.7 ਗੁਣਾ ਵਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਬੀਮਾਰੀ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ 2.7 ਗੁਣਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਇੱਕ ਆਸਟਰੇਲੀਆਈ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਰੇਡੀਓ ਵਿਕੀਰਨ ਸਬੰਧੀ ਇੱਕ ਖੋਜ-ਪੱਤਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਲਗਾਤਾਰ 10 ਸਾਲ ਤੱਕ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿਮਾਗ ਦਾ ਕੈਂਸਰ ਹੋਣ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਮੁਤਾਬਕ ਫੋਨਾਂ ਤੋਂ ਨਿਕਲੀ ਤਾਪ ਊਰਜਾ ਦਾ ਕੰਨਾਂ ਅਤੇ ਸਿਰ ਦੇ ਉੱਪਰੀ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਤੇ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਅਸਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਕੰਪਿਊਟਰ, ਮਾਈਕਰੋਵੇਵ ਓਵਨ, ਵੈਕੂਮ ਕਲੀਨਰ, ਬਲਿਊਟੋਬ ਉਪਕਰਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਨੂੰ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਰ ਲੇਬਲ ਵਿਗੂਣੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਉਪਕਰਨ, ਸਾਡੇ ਸਿਰ ਨੂੰ ਖ਼ੁਦ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੇ ਐਂਟੀਨੇ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਅੱਜ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਮੌਕਾ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਆਓ ਰਲ ਕੇ ਵਿਕੀਰਨ ਸਬੰਧੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰੀਏ।

- ਸਤਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਮੋਬਾਈਲ ਨੰ: 98880-29401

ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ 'ਤੇ 10 ਮਿੰਟ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸੂਖਮ-ਤਰੰਗਾਂ ਦੀ ਤਪਸ਼ ਸਾਡੇ ਸਿਰ ਦੇ ਬਾਹਰੀ ਧਰਾਤਲ ਨੂੰ ਗਰਮ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਤਾਪਮਾਨ ਵਧਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਗਰਮੀ ਸਾਡੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚਲੇ ਤਰਲ ਪਦਾਰਥ ਤੱਕ ਪੁੱਜ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਦੁਨੀਆਂ ਰੰਗ ਬਰੰਗੀ

- ਅਮਿੱਤ ਮਿੱਤਰ

ਦੁੱਖਣੀ ਭਾਰਤ ਰਾਜ ਕੇਰਲਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਪੌਦੇ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਤੇਜ਼ ਗਰਮੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਪੱਤਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਬੂੰਦਾਂ ਛੱਡਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪੌਦੇ ਨੂੰ ਘਰ ਦੀ ਛੱਤ 'ਤੇ ਲਗਾਉਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੌਦੇ ਦੇ ਕਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੁਣ ਹਨ। ਬੇਲ ਵਾਲੇ ਇਸ ਪੌਦੇ ਨੂੰ ਥਿਪਾਚਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੀਵ-ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਲਗਾਤਾਰ ਪਾਣੀ ਛੱਡਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਥਿਪਾਚਾ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹਰ ਸਮੇਂ ਨਮੀ ਅਤੇ ਠੰਡਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜੀਵ-ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਸ ਪੌਦੇ ਨੂੰ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਗਵਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗਰਮੀ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਰਾਹਤ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਘਰ ਦੀ ਛੱਤ ਤੋਂ ਥਿਪਾਚਾ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲ ਏਅਰ ਕੰਡੀਸ਼ਨਰ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਘੱਟ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਨਿਰਅਨੰਤਪੁਰਮ ਦੇ ਜਵਾਹਰਲਾਲ ਨੇਹਰੂ ਟ੍ਰਾਪਿਕਲ ਬੋਟੈਨਿਕ ਗਾਰਡਨ ਅਤੇ ਖੋਜਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਡਾਕਟਰ ਪੀਜੀ ਲਤਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ, “ਲਗਾਤਾਰ ਪਾਣੀ ਛੱਡਣ ਦੀ ਇਸ ਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਗੁਟੇਸ਼ਨ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਬੂੰਦ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗਣ ਵਾਲਾ ਪਾਣੀ ਦਰਅਸਲ ਪੌਦੇ ਦੇ ਪੱਤੇ ਦੀ ਪਰਤ ਦੀ ਇੱਕ ਨਲੀ ਵਿੱਚ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ।” ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਜਿਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਰਮੀ ਹੋਵੇਗੀ ਥਿਪਾਚਾ ਵੀ ਉਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਾਣੀ ਛੱਡੇਗਾ। ਡਾਕਟਰ ਲਤਾ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ “ਅਸੀਂ ਪੌਦੇ ਤੋਂ ਡਿੱਗਣ ਵਾਲੀਆਂ ਬੂੰਦਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ੂਗਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।” ਪੌਦੇ ਦਾ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਨਾਮ ਡਿਪਲੋਕਿਲਸਿਆ ਗਲਾਓਕੇਸੇਸ ਹੈ। ਥਿਪਾਚਾ ਦਾ ਪੌਦਾ ਜਵਾਹਰਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਖੋਜ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਬਗੀਚੇ ਵਿੱਚ ਬੀਤੇ 15 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਰ ਪਾਣੀ ਛੱਡਣ ਦੀ ਇਸ ਪੌਦੇ ਦੀ ਖੂਬੀ ਦਾ ਪਤਾ ਹੁਣ ਲੱਗਿਆ ਹੈ। ਖੋਜਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਥਿਪਾਚਾ ਅੱਗ ਨਾਲ ਝੁਲਸੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਵੀ ਆਰਾਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜਲੇ ਹੋਏ ਨਿਸ਼ਾਨ ਵੀ ਮਿਟਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਥਿਪਾਚਾ ਮਲੇਸ਼ਿਆ ਅਤੇ ਚੀਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਤੁਹਾਡੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਹੈ ਦਿਲ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ

ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਖੁਸ਼ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਬਚੇ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹੋ।

‘ਸਾਈਕੋਲੋਜੀਕਲ ਬੁਲੇਟਿਨ’ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਅਧਿਐਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਖੁਸ਼ ਅਤੇ ਆਸ਼ਾਵਾਦੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿਲ ਦੇ ਰੋਗ ਅਤੇ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਪੈਣ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਘੱਟ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

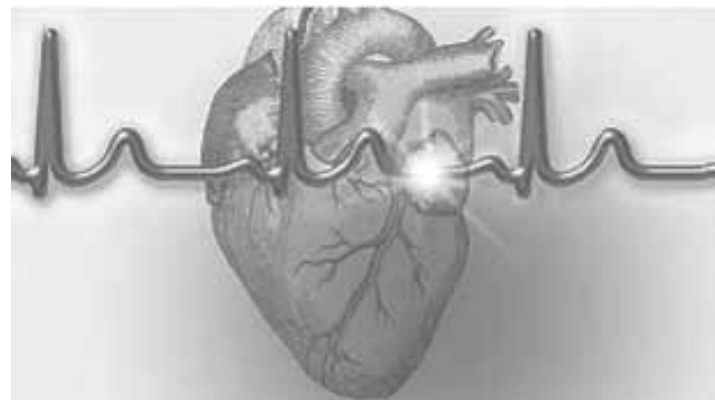
‘ਹਾਵਰਡ ਸਕੂਲ ਆਫ ਪਬਲਿਕ ਹੈਲਥ’ ਨੇ 200 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਧਿਐਨਾਂ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਸਿਹਤਮੰਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਵਿਗਿਆਨੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਖੁਦ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਸਮਝਣ ਵਾਲੇ ਉੱਚੇ ਖੂਨਦਬਾਉ ਅਤੇ ਕੋਲੇਸਟਰਾਲ ਵਰਗੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹੋਣ ਦਾ ਡਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਤਨਾਵ ਅਤੇ ਅਵਸਾਦ ਦਿਲ ਦੇ ਰੋਗ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ : ਹਾਵਰਡ ਸਕੂਲ ਆਫ ਪਬਲਿਕ ਹੈਲਥ ਵਿੱਚ ਖੋਜਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਮੈਡੀਕਲ ਟ੍ਰਾਅਲ ਡੇਟਾਬੇਸ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਐਨਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਨੋ-ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਅਤੇ ਦਿਲ ਦੇ ਰੋਗਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਰਜ ਹੋਵੇ।

ਇਸ ਨਾਲ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਆਸ਼ਾਵਾਦੀ ਹੋਣਾ, ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ ਰਹਿਣ ਨਾਲ ਦਿਲ ਦੇ ਰੋਗ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦੂਸਰੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਡਰ ਘੱਟ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਉਮਰ, ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਦਰਜ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਵਜਨ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਹੋਵੇ। ਆਸ਼ਾਵਾਦੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਲ ਦੇ ਰੋਗ ਹੋਣ ਦਾ ਡਰ 50 ਫੀਸਦੀ ਘੱਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਮਾਣ ਨਹੀਂ : ਡਾ. ਜੁਲਿਆ ਬੋਏਹਮ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜੋਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਸਿਰਫ਼ ਆਸ਼ਾਵਾਦੀ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਦਿਲ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਮਨੋ-ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਜਦ ਦਿਲ ਦੇ ਰੋਗਾਂ

ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਾਲੋਸਟੋਲ ਅਤੇ ਸ਼ੂਗਰ ਰੋਗ ਵਰਗੇ ਕਾਰਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਅਧਿਐਨ ਵਿੱਚ ਜੋ ਲੋਕ ਆਸਾਵਾਦੀ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਸਰਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੰਤੁਲਿਤ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਦੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵੀ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਵੀ ਆਪਣਾ ਇੱਕ ਅਸਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਖੋਜਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਲਗਭਗ 200 ਅਧਿਐਨਾਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ ਪਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ 'ਤੇ ਜੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਿਕ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਦਿਲ ਦੇ ਰੋਗ 'ਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਜੋ ਕੰਮ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਸ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ ਤਨਾਵ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

‘ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਹਾਰਟ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ’ ਵਿੱਚ ਦਿਲ ਦੇ ਰੋਗਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਭਾਗ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨਰਸ ਮੈਰੀਨ ਟਾਲਬੋਟ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਦਿਲ ਦੇ ਰੋਗ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜਟਿਲ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਅਜੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਅਧਿਐਨ ਵਿੱਚ ਤਨਾਵ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਿਕ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਸੇਹਤਵੰਦ ਜੀਵਨਸੈਲੀ ਦਾ ਅਹਿਮ ਹਿੱਸਾ ਹੈ।

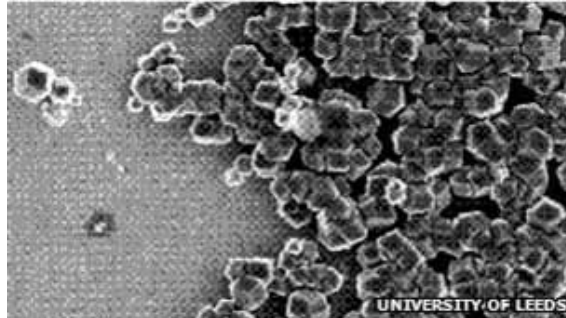
ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਬੈਕਟੀਰੀਆ ਜੋ ਬਣਾਏਗਾ ਕੰਪਿਊਟਰ

ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਦੇ ਲੀਡਜ਼ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਤੇ ਜਾਪਾਨ ਦੇ ਟੋਕਿਓ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਮਿਲ ਕੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਬੈਕਟੀਰੀਏ 'ਤੇ ਖੋਜ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋ ਲੋਹਾ ਖਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬੈਕਟੀਰੀਆ ਲੋਹੇ ਨੂੰ ਪਚਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਚੁੰਬਕ ਬਣਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਚੁੰਬਕ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੀ ਹਾਰਡ ਡਰਾਇਬ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਵਿਗਿਆਨਕਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਖੋਜ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ ਗਤੀ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀ ਹਾਰਡ ਡਰਾਇਬ ਬਣਾਈ ਜਾ ਸਕੇ।

ਜਿਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਤਕਨੀਕ ਤਰੱਕੀ ਕਰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਛੋਟੇ ਹੁੰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਬਰੀਕ ਸਤ੍ਹਾ ਦੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਉਪਕਰਨਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣਾ ਕਠਿਨ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਹੱਲ ਦੇ ਲਈ ਵਿਗਿਆਨਕ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ।

ਚੁੰਬਕੀ ਬੈਕਟੀਰੀਆ : ਇਸ ਖੋਜ ਦੇ ਲਈ ਵਿਗਿਆਨਕਾਂ ਨੇ ਜਿਸ ਬੈਕਟੀਰੀਆ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਹ ਤਲਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਤ੍ਹਾ ਦੇ ਕੋਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਆਕਸੀਜਨ ਘੱਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਬੈਕਟੀਰੀਆ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਦੇ ਚੁੰਬਕੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਮਪਾਸ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਆਕਸੀਜਨ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਖੋਜ ਸਕਣ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਬੈਕਟੀਰੀਆ ਲੋਹਾ ਖਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਚੁੰਬਕੀ ਪਦਾਰਥ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਿਥਵੀ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਰਵ ਸਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਪਦਾਰਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਵਿਗਿਆਨਕ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਬੈਕਟੀਰੀਆ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਲੋਹੇ ਨੂੰ ਪਚਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਬਾਅਦ ਚੁੰਬਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰ ਕੇ ਬਾਹਰ ਚੁੰਬਕ “ਉਗਾਉਣਾ” ਚਾਹੁੰਦੇ

ਹਨ। ਲੀਡਜ਼ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਡਾ. ਸਾਰਾਹ ਸਟਾਨੀਲੈਂਡ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, “ਅਸੀਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕਸ ਦੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੇ ਪੁਰਜੇ ਛੋਟੇ ਹੋਰ ਛੋਟੇ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਡਾ. ਸਾਰਾਹ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਜਵਾਬ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਹੀ ਕੋਲ ਹੈ।

ਜੈਵਿਕ ਤਾਰ : ਇਸ ਬੈਕਟੀਰੀਆ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਚੁੰਬਕ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਵਿਗਿਆਨਕ ਇਸ ਜਿਉਂਦੇ-ਜਾਗਦੇ ਬੈਕਟੀਰੀਆ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਤਾਰ ਵੀ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਸ ਬੈਕਟੀਰੀਆ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਉਪਰ ਮੌਜੂਦ ਝਿੱਲੀ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਵਿਗਿਆਨਕਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੂਖਮ ਨਲੀਆਂ ਵੀ ਬਣਾਈਆਂ ਹਨ। ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨਲੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸੂਖਮ ਜੈਵਿਕ ਤਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਦੇ ਦੇਣਗੀਆਂ। ਵਿਗਿਆਨਕ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਲੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਕੰਪਿਊਟਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਦੂਸਰੀ ਜਗ੍ਹਾ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਦੇਹ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੌਜੂਦ ਕੌਸ਼ਿਕਾਵਾਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਡਾ. ਮਾਸਾਯੋਸ਼ੀ ਤਾਨਾਕਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ, “ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਲੀਆਂ ਜਾਂ ਤਾਰਾਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਸਰਜਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।” ਮੌਜੂਦ ਤਾਰ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਰਜਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਬਾਰੀਕ ਤਾਂ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਰਗਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਡਾ. ਤਾਨਾਕਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜੈਵਿਕ ਤਾਰਾਂ ਦੇ ਬਣਨ ਨਾਲ ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

ਲੋਕ ਕਵੀ ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਦੇ 73ਵੇਂ ਜਨਮ ਦਿਨ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਸੈਮੀਨਾਰ

ਬਰਨਾਲਾ, 22 ਅਪ੍ਰੈਲ- ਲੋਕ ਕਵੀ ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਦੇ 73ਵੇਂ ਜਨਮ ਦਿਨ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਸੈਮੀਨਾਰ ਸਥਾਨਕ ਲਾਲ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਆਰੀਆ ਮਹਿਲਾ ਕਾਲਜ ਬਰਨਾਲਾ ਵਿਖੇ ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਯਾਦਗਾਰੀ ਸਮਾਗਮ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਸੈਮੀਨਾਰ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ 'ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ, ਕਵਿਤਾ, ਜੀਵਨ, ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅਤੇ ਅਜੋਕੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ' ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ, ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਸਾਥੀ ਨਰਭਿੰਦਰ ਨੇ ਵਿਸਥਾਰਤ ਪੇਪਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਸੈਮੀਨਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਗਾਂਧੀ, ਦਰਸ਼ਨ ਖਟਕੜ, ਕੰਵਲਜੀਤ ਖੰਨਾ, ਸੁਖਦਰਸ਼ਨ ਨੱਤ, ਮੇਘ ਰਾਜ ਮਿੱਤਰ, ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ, ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਲਵਿੰਦਰ ਬਰਨਾਲਾ ਸੋਸ਼ਭਿਤ ਸਨ। ਨਰਭਿੰਦਰ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਆਪਣੇ ਪੇਪਰ ਵਿੱਚ ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਉੱਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਵਿਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਹੋਂਦ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਕਵਿਤਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਮਿੱਕ ਹੋਣ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਹੈ ਕਵਿਤਾ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਅਤੇ ਬਾਹਰਲੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਗਾਥਾ ਹੈ, ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਪੰਜ ਸੌ ਸਾਲ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਅੰਦਰ ਨਿਗ੍ਰਾ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਸਥਿਤੀ ਵੇਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। 'ਰਾਜੇ ਸ਼ੀਰ ਮਕੱਦਮ ਕੁੱਤੇ' ਜਾਂ 'ਇੱਕ ਤੂੰ ਕਸਾਈ ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਦੇਇਆ ਰਾਜਿਆ ਓਏ' ਉਦਾਸੀ ਦੀ ਨਿਰੀ ਕਵਿਤਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ

ਇੱਕ ਮਨੁੱਖੀ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਹੈ।

ਕੰਵਲਜੀਤ ਖੰਨਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਇਸੇ ਕਾਵਿ ਪਰੰਪਰਾ ਦਾ ਪ੍ਰਪੱਕ ਹਸਤਾਖਰ ਹੈ। ਸੁਖਦਰਸ਼ਨ ਨੱਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਦਾਸੀ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਮਿਹਨਤਕਸ਼ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਜਿਹੜਾ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀਆਂ ਜਮਾਤਾਂ ਕੋਲ ਕਿਰਤ ਵੇਚ ਕੇ ਜਿੰਦਗੀ ਤੋਰਦਾ ਹੈ। ਦਰਸ਼ਨ ਖਟਕੜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਦਾਸੀ ਕਾਵਿ ਦੀ ਖੂਬੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਬਹੁਤ ਲੰਬੇ, ਗਹਿਰੇ ਅਧਿਐਨ ਤੇ ਵਿਖਿਆਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਸਰੋਤੇ/ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਸੌਖਿਆਂ ਹੀ ਸਮਝਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਦਾਸੀ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਨਕਸਲਬਾਜ਼ੀ ਲਹਿਰ ਦੇ 70ਵਿਆਂ ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ, ਆਰਥਿਕ ਧਰਾਤਲ ਉੱਤੇ ਖੜ੍ਹਕੇ ਹੀ ਸਮਝੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਦਾਸੀ ਆਪਣੀ ਕਾਵਿਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਸਮਾਜਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਰਥ ਸਾਸ਼ਤਰ ਇਨੇ ਸਰਲ ਢੰਗ ਪਰੋਸ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੱਡੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ ਪੋਥੀਆਂ ਦੇ ਵਿਆਖਿਆਕਾਰ ਵੀ ਸ਼ਾਇਦ ਇੰਨੀ ਸਰਲਤਾ ਨਾਲ ਨਾ ਸਮਝਾ ਸਕਣ।

ਮੇਘ ਰਾਜ ਮਿੱਤਰ ਅਤੇ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਗਾਂਧੀ ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ।

ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਬਹਿਸ 'ਚ ਭਾਗ ਲੈਂਦਿਆਂ

ਸਾਰੇ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਉਸਾਰੂ ਵਿਚਾਰ/ਸਵਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ। ਇਹਨਾਂ ਸਭ ਦਾ ਜੁਆਬ ਸਾਥੀ ਨਰਭਿੰਦਰ ਨੇ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੁਝਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਵਾਲਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੈਮੀਨਾਰ ਸਮੇਂ ਹਾਜ਼ਰ ਕਵੀਆਂ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸੰਗੀਤ ਮੰਡਲੀਆਂ ਨੇ ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਗੀਤ/ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ। ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਦੀ ਬੇਟੀ ਇਕਬਾਲ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਦਾਸੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। ਸੈਮੀਨਾਰ ਦੌਰਾਨ ਸਾਥੀ ਨਰੈਣ ਦੱਤ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਅੱਤਵਾਦ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਫ਼ਸਪਾ ਰੱਦ ਕਰਨ, ਜਲੰਧਰ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੇ ਭਿਆਨਕ ਹਾਦਸੇ ਦੀ ਨਿਆਇਕ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮਾਰੇ ਗਏ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ 10 ਲੱਖ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਉੱਪਰ ਕਤਲ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕਰਨ, ਅਸ਼ਲੀਲ/ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਲਿਖਣ ਬੋਲਣ ਸਮੇਤ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਉੱਪਰ ਡਾਕਾ ਮਾਰਦੀ ਧਾਰਾ 295ਏ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਮਤੇ ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਸਮਾਗਮ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਸਟੇਜ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਰਜੀਵ ਕੁਮਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਸਫਲ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦੀਪ ਕਸਬਾ, ਨਵਕਿਰਣ ਅਤੇ ਹਰਵਿੰਦਰ ਦੀਵਾਨਾ ਨੇ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਆਏ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਉਦਾਸੀ ਯਾਦਗਾਰੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਅਮਿੱਤ ਮਿੱਤਰ ਨੇ ਪੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ।

ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਮੇਲਾ ਪਿੰਡ ਨੱਥੋਹੇੜੀ

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ 2-4-2012 ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਨੱਥੋਹੇੜੀ (ਸੰਗਰੂਰ) ਵਿਖੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਰਜਿ: ਭਾਰਤ ਵੱਲੋਂ ਡਾ. ਬੀ. ਆਰ. ਅੰਬੇਦਕਰ ਯਾਦਗਾਰੀ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਮੇਲੇ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਚੇਤਨਾ ਕਲਾ ਕੇਂਦਰ ਬਰਨਾਲਾ ਵੱਲੋਂ ਹਰਵਿਦਰ ਦੀਵਾਨਾ ਦੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨਾ ਹੇਠ ਹਵੇਲੀ, ਕੰਮੀਆ ਦਾ ਵਿਹੜਾ ਨਾਟਕਾਂ ਅਤੇ 'ਛੱਲਾ' ਕੋਰਿਓਗ੍ਰਾਫੀ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਨਕਲਾਬੀ ਗੀਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੰਚ ਦੀ ਅਦਾਕਾਰਾ ਪ੍ਰਮਿਦਰ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਧੀਆ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਜਾਦੂਗਰ ਜਗਦੇਵ ਕੰਮੋਮਾਜਰਾ ਨੇ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਜਾਦੂ ਦੇ ਟਰਿਕ ਦਿਖਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੋਚਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਾਦੂਗਰ ਨਾਲ ਆਏ ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਅੱਖਾਂ ਤੇ ਪੱਟੀ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਮੋਟਰ ਸਾਇਕਲ ਚਲਾਇਆ। ਉਦਮੀ ਨੌਜਵਾਨ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰਮ ਵੱਲੋਂ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਵਿਗਿਆਨ ਜੋਤ ਦੇ 50 ਪਾਠਕ (7500/-) ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਸ੍ਰੀ ਮੇਘਰਾਜ ਮਿੱਤਰ ਨੂੰ ਭੇਂਟ ਕੀਤੇ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਸਵਰਨਜੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਪਿੱਕੀ ਵੱਲੋਂ ਅੱਖਾਂ ਦਾਨ ਦੇ ਫਾਰਮ ਭਰੇ ਗਏ। ਹਰਨੇਕ ਸਿੰਘ ਫੌਜੀ ਅਤੇ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਸਰੀਰਦਾਨ ਦੇ ਵਸੀਅਤਨਾਮੇ ਭਰੇ ਗਏ। ਪਹਿਲੀ ਕਲਾਸ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਕਲਾਸ ਤੱਕ ਦੇ ਫਸਟ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਾਗਲੇ ਪਿੰਡ ਝੁਨੇਰ ਦੀ ਸਰੀਰਦਾਨੀ ਮਾਤਾ ਨਸੀਬ ਕੌਰ ਦੇ ਲੜਕੇ ਕੈਪਟਨ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਨੇਤਰਦਾਨੀ ਨੰਬਰਦਾਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੇ ਲੜਕੇ ਬੁੱਧਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਆਗੂ ਡਾ. ਮਜੀਦ ਅਤੇ ਮੋਹਨ ਬਡਲਾ ਜੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਝੱਲ, ਗਗਨ ਅਮਰਗੜ੍ਹ, ਮਾ. ਜਸਪਾਲ ਨੱਥੋਹੇੜੀ, ਦਰਸ਼ਨ ਨੱਥੋਹੇੜੀ, ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਪਿੰਦੀ, ਸੂਬੇਦਾਰ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾਣਾ, ਹੰਸਾ ਸਿੰਘ, ਜੱਸਾ ਲਿੱਤਰਾ, ਮੈਡਮ ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਇਮਾਮਗੜ੍ਹ, ਲੇਖਕ ਤਰਸੇਮ ਮਹਿਤੋ, ਸ. ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਝੁਨੇਰ, ਸਰਪੰਚ ਲਛਮਣ ਸਿੰਘ, ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਸ. ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਸੇਖਦੌਲਤ (ਕੈਨੇਡਾ) ਸਨ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਲਈ ਰਣਜੀਤ ਝੁਨੇਰ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ।

- ਡਾ. ਪਵਿੱਤਰ ਅਮਰਗੜ੍ਹ, ਮੋਬਾ: 98149-38100

ਆਹ! ਨੇਤਰਦਾਨੀ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੰਬਰਦਾਰ

ਸੰਸਾਰਿਕ ਖਿੱਤੇ 'ਚ ਮਨੁੱਖੀ ਆਮਦ ਕੁਦਰਤੀ ਵਰਤਾਰਾ ਹੈ। ਪਰ ਕੁਝ ਵਿਰਲੇ ਹੀ ਲੋਕ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਨਾਇਕ ਬਣਕੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ਦਾ ਰਾਹ ਰੁਸ਼ਨਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਸਖ਼ਸ਼ ਸਦੀਵੀਂ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਗਿਆ ਹੈ। ਨੇਤਰਦਾਨੀ ਨੰਬਰਦਾਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ। ਸ. ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਨਮ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ ਦੇ ਰਿਆਸਤੀ ਸ਼ਹਿਰ ਮਲੋਰਕੋਟਲਾ ਦੀ ਘੁੰਗ ਵਸਦੀ ਨਗਰੀ ਪਿੰਡ ਝੁਨੇਰ 'ਚ 1944 ਨੂੰ ਪਿਤਾ ਸ. ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮਾਤਾ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਕਿਸਨ ਕੌਰ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ ਹੋਇਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁੱਢਲੀ ਵਿੱਦਿਆ ਪਿੰਡ ਦੇ ਹੀ ਸਰਕਾਰੀ ਮਿਡਲ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਾਗਲੇ ਪਿੰਡ ਸੰਦੌੜ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਹੁਰੀਂ ਚਾਰ ਭਰਾ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਭੈਣ ਸੀ। ਪਰਿਵਾਰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਪੰਦੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਨੋਂ, ਮਨੋਂ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇੰਨਾ ਦੀ ਸਾਦੀ ਲਾਗਲੇ ਪਿੰਡ ਇਮਾਮਗੜ੍ਹ ਦੀ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਨਾਲ ਹੋਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਦੋ ਬੇਟੀਆਂ ਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਬੇਟੇ ਬੁੱਧਪਾਲ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਬਕਾ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਮਵਾਲੀਆ, ਸਰਪੰਚ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਜੁਝਾਰੂ ਰਾਈਸ ਮਿਲ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਸਨ। ਕਿੰਤੂ-ਪ੍ਰੰਤੂ ਕਰਨਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੋਜ਼ਮਰਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਧੂ ਮੱਖੀ ਪਾਲਣ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 450 ਡੱਬਾ ਮਧੂ ਮੱਖੀਆਂ ਦਾ ਸੰਭਾਲਦੇ ਰਹੇ। ਪਿੰਡ ਝੁਨੇਰ ਵਿੱਚ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਮੇਲਿਆਂ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਸ. ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਹਰ ਵਰ੍ਹੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਮੇਲੇ ਤੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਵਾਉਣੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। ਜਾਤਾਂ-ਪਾਤਾਂ, ਮਜਬਾਂ ਰੰਗਾਂ, ਨਸਲਾਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਠ ਕੇ ਜੀਵਨ ਬਸਰ ਕਰਨਾ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਅੰਗ ਸੀ। ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਖੰਡ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ ਕਰਨਾ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਫਰਜ਼ ਹੀ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪਾਖੰਡਵਾਦ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ। ਅੱਖਾਂ ਦਾਨ ਤੇ ਸਰੀਰਦਾਨ ਦੇ ਖੇਤਰ 'ਚ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਨਦੇਹੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੰਨਾਂ ਦਾ ਜਿਗਰੀ ਦੋਸਤ ਸ. ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਅੱਖਾਂ ਵੀ ਮੌਤ ਉਪਰੰਤ ਦਾਨ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਤਰਕਸ਼ੀਲਤਾ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਇਹ ਹਰਫਨਮੌਲਾ ਇਨਸਾਨ 23 ਮਾਰਚ 2012 ਨੂੰ ਰਾਤ ਸਮੇਂ ਸੁੱਤਾ ਪਿਆ ਹੀ ਸਦੀਵੀਂ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਵਕਤੀ ਮੌਤ ਨਾਲ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਸਨਾਟਾ ਛਾਅ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਅੱਖਾਂ ਪੁਨਰਜੋਤ ਆਈ। ਬੈਂਕ ਸੁਸਾਇਟੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਡਾ. ਰਮੇਸ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਧਾਂਜਲੀ ਸਮਾਗਮ ਸਮੇਂ ਹੋਇਆ ਬੇਤਰਾਸ ਇਕੱਠ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੋਕਪ੍ਰੀਆ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। ਨੰਬਰਦਾਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਸਿਰਫ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੀ ਵਿਛੜਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਦੀਵੀਂ ਜਿਉਂਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪੰਨੇ ਅਜਿਹੇ ਇਨਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਮਸਤਕ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਜਦ ਕਦੇ ਨਵੇਂ ਯੁੱਗ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ ਤਾਂ ਨੰਬਰਦਾਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੀਤਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਕੇ ਬੋਹੜਦਾ ਰਹੇਗਾ।

- ਰਣਜੀਤ ਝੁਨੇਰ, ਮੋਬਾ: 98156-07717

ਆਸ਼ਾਵਾਦੀ ਸੋਚ ਮੇਰੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਤੁਰਦੀ ਹੈ...

ਕੁੱਝ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਗੱਗੂ ਹੱਡਾਂ ਦੀ ਮੁੱਠ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਖਿਆ ਤਾਂ ਚਾਰ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੰਦਰੁਸਤ ਬੱਚਾ ਸੀ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਚਮਕਦਾਰ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਤੱਕਣੀ ਅੱਜ ਵੀ ਮੇਰੇ ਜ਼ਿਹਨ ਵਿਚ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਕਰੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਦੇਖ ਖੁਸ਼-ਖੁਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਗੱਗੂ ਮੇਰੀ ਮਾਨਸੇ ਵਿਆਹੀ ਸਾਲੀ ਦਾ ਬੇਟਾ ਸੀ ਤੇ ਸਾਂਝੇ ਬਲਰਾਜ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਚੰਗੀ ਦੋਸਤੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਅਕਸਰ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਜਾਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਫੇਰ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਜੀਬ ਬਿਮਾਰੀ ਨੇ ਘੇਰ ਲਿਆ ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਾਨਕੇ ਪਿੰਡ ਮਹਿਰਾਜ ਜਾ ਕੇ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਫਿਰ ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਤਕ ਮੇਰੀ ਉਸ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਨਾ ਹੋ ਸਕੀ ਪਰ ਜਦੋਂ ਮੇਰਾ ਹਰਪਿੰਦਰ ਨਾਲ 10 ਮਈ 2008 ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਆਉਣ-ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਗੱਗੂ ਨਾਲ ਮੇਰੀਆਂ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਵੀ ਵੱਧ ਗਈਆਂ ਤੇ ਗੁੜੀ ਦੋਸਤੀ ਵੀ ਹੋ ਗਈ ਉਦੋਂ ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ ਨੌਂ ਕੁ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਸੀ. ਉਸ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲਾ ਨੂਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਿਹਾ ਉਸ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਅਤੇ ਬਾਹਾਂ ਏਨੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰ, ਜਿਵੇਂ ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਚੰਦਰੀ ਬਿਮਾਰੀ ਨੇ ਘੇਰ ਲਿਆ, ਜਿਹੜੀ ਬੱਚੇ ਦੇ 15 ਸਾਲ ਤਕ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਜਾਨ ਲੈ ਲੈਂਦੀ ਹੈ, ਪੱਕਾ ਨਾਂ ਉਸ ਦਾ ਗਗਨਦੀਪ ਸੀ, ਸਾਰੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਨਾਲ 'ਗੱਗੂ-ਗੱਗੂ' ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਸਹੁਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਉਸ ਦੀ ਦੇਖ-ਭਾਲ ਵਿਚ ਲੱਗਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਉਹ ਮੰਜੇ ਉੱਤੇ ਬੈਠਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਲਤ ਏਨੀ ਵਿਗੜ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਸਹਾਰੇ ਤੋਂ ਉਹ ਬੈਠ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦਾ।

ਗੱਗੂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬਬੇਰੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਗਏ, ਕਈ ਮਾਹਰ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਇਆ, ਪਰ ਹਰ ਪਾਸਿਓਂ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਮਿਲ ਗਿਆ ਸੀ ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਬਾਰੇ ਮੈਨੂੰ ਬੋਝਾ-ਬਹੁਤ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਪੀੜ੍ਹੀ-ਦਰ-ਪੀੜ੍ਹੀ ਚੱਲਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਜੀਨਜ਼ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਹਰਪਿੰਦਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਦੀ ਵੀ ਜਾਨ ਲੈ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੀ ਸਕੀ ਮਾਸੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਲੜਕੇ ਦੀ ਮੌਤ ਵੀ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਸੀ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਡੇਢ ਕੁ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਅਤੇ ਹਰਪਿੰਦਰ ਨੇ ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਜਾਨਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਇਲਾਜ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਚੱਲ ਸਕੇ ਰਾਮਪੁਰੇ ਦੇ ਇੱਕ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਪਟਿਆਲਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਜੈਨੇਟਿਕ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਡਾ. ਜਸਵੀਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਨੂੰ ਮਸਕੂਲਰ ਡਿਸਟਰੋਫੀ (ਮਸਲ ਦਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਣਾ) ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਇਹ ਬਿਮਾਰੀ ਜੀਨਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਸਿਰਫ ਲੜਕਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਜੀਨਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਦਾ ਅੱਗੇ ਵਿਕਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, 'ਇਹ ਬਿਮਾਰੀ ਮੇਰੇ ਸਹੁਰਾ ਪਰਿਵਾਰ 'ਚ ਵੀ ਹੈ' ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਇਲਾਜ ਨਹੀਂ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਏਮਜ਼ ਤੋਂ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਏ ਇੱਕ ਡਾਕਟਰ ਦਾ ਨੰਬਰ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਡਾ. ਜਸਵੀਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗਰਭ

ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਟੈਸਟ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਦੇ ਜੀਨਜ਼ ਦੇ ਹੋਣ 'ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕੋ ਹੱਲ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਗਰਭਪਾਤ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਏਮਜ਼ ਦੇ ਡਾਕਟਰ ਦਾ ਨੰਬਰ ਤਾਂ ਲੈ ਲਿਆ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਜਾ ਨਾ ਹੋਇਆ।

ਹਰਪਿੰਦਰ ਤੀਜੇ ਮਹੀਨੇ 'ਚ ਗਰਭਵਤੀ ਸੀ ਜਿਹੜੇ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਦਵਾਈ ਲੈ ਰਹੇ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਇਸ ਪਰਿਵਾਰਕ ਬਿਮਾਰੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਅਸੀਂ ਲਿੰਗ ਟੈਸਟ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਹਾਮੀ ਨਾ ਭਰੀ ਅਲਟਰਾਸਾਊਂਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਉਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਅਦਾਲਤੀ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਸੀਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਅਦਾਲਤੀ ਚੱਕਰਾਂ ਵਿਚ ਪੈ ਗਏ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੱਕ ਤਾਂ ਬੱਚਾ ਦਸ ਸਾਲ ਦਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਅਦਾਲਤੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਤਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਇਸ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦਾ ਵੀ ਕਸੂਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਮਾਦਾ ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਹੀ ਏਨਾ ਵਧਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਚੈੱਕ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਹੁੰਦੇ ਸੀ ਕਿ ਕਿਤੇ ਸਾਡੇ ਆਉਣ ਵਲੋਂ ਬੱਚੇ ਵਿਚ ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਦੇ ਜੀਨਜ਼ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਇਸ ਪੀੜਾ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣਾ ਹਰ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਲਈ ਬਹੁਤ ਦੁਖਦਾਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਖੈਰ ਅਸੀਂ ਇਹ ਪਤਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਲਗਾ ਸਕੇ

ਉਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਗੱਗੂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵੀ ਵਿਗੜਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਨਿਮੋਨੀਆ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਸਾਰੇ ਘਰਦਿਆਂ ਦੀ ਜਾਨ ਗੱਗੂ ਵਿਚ ਅਟਕੀ ਹੋਈ ਸੀ ਹਰਪਿੰਦਰ ਅੱਠ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਗਰਭਵਤੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਹਰਪਿੰਦਰ ਦੇ ਡੈਡੀ ਮਾਸਟਰ ਬਾਰੂ ਸਤਵਰਗ ਦਾ ਫੋਨ ਗੁਆਇਆ ਇਹ ਬੁਰੀ ਖਬਰ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ, 'ਬਿੱਲੋ.. ਗੱਗੂ..ਗੁਜ਼ਰ ਗਿਆ ਹੈ' ਏਨਾ ਸੁਣਦੇ ਹੀ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗੱਗੂ ਦੀਆਂ ਬਚਪਨ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਕਿਸੇ ਫਿਲਮ ਵਾਂਗ ਅੱਖਾਂ ਮੂਹਰੋਂ ਤੈਰਨ ਲੱਗੀਆਂ ਭਾਵੇਂ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਹੋਣੀ ਦਾ ਪਤਾ ਸੀ ਪਰ ਦਿਲ, ਦਿਲ ਫੇਰ ਵੀ ਇਸ ਖ਼ਬਰ ਨੂੰ ਸੱਚ ਮੰਨਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ, ਉਦੋਂ ਗੱਗੂ 12 ਕੁ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਸੀ, ਇਹ ਉਮਰ ਉਸ ਦੇ ਹੱਸਣ-ਖੇਡਣ ਦੀ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਨਾਮੁਰਾਦ ਬਿਮਾਰੀ ਨੂੰ ਇਹ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੁਦਰਤ ਅੱਗੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹਾਰ ਗਏ ਸੀ।

ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਹਾਲੇ ਤਕ ਕੋਈ ਇਲਾਜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ ਦੇ ਇਸ ਦੌਰ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਦਵਾਈਆਂ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਹੱਸਦੀਆਂ-ਵੱਸਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਨੂੰ ਖਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਸਿਰ ਤੋੜ ਯਤਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਭਾਵੇਂ ਮਸਕੂਲਰ ਡਿਸਟਰੋਫੀ ਨਾਂ ਦੀ ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਨੇ ਹਾਲੇ ਵੱਡਾ ਰੂਪ ਨਹੀਂ ਧਾਰਿਆ, ਪਰ ਕਈ ਘਰਾਂ ਦੇ ਚਿਰਾਗ ਇਸ ਕਾਰਨ ਬੁਝੇ ਹੋਣਗੇ, ਸ਼ਾਇਦ ਕੋਈ ਅੰਕੜਾ ਨਹੀਂ ਕਈ ਭਿਆਨਕ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਨਿਜਾਤ ਪਾਉਣ ਲਈ ਜਿਥੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਗਿਆਨਕ ਯੁੱਗ ਵੱਲ ਕਦਮ ਵਧਾਏ ਸਨ, ਉਥੇ ਮੁਨਾਫ਼ਾਖੋਰਾ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹਾਂ ਵਿਚ ਬੰਨ੍ਹ ਲਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਮੇਰਾ ਲੜਕਾ ਤਰਕਦੀਪ ਡੇਢ ਸਾਲ ਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਧੁੜਕੂ ਜਿਹਾ ਲੱਗਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਕ ਆਸ਼ਾਵਾਦੀ ਸੋਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਮੰਜ਼ਿਲ ਵੱਲ ਵਧਦਿਆਂ ਹੌਸਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ 'ਤਰਕ'ਦੀ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਸਾਨੂੰ ਹਰ ਖੌਫ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਿਕਲਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਦੀ ਹੈ।
-ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮੋ. 90417 30098

ਪਿੰਡ ਦੀ ਨਕਸ਼ਾ ..

ਮਾ. ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਮੱਲੋਕੇ ਮੋਬਾ : 98554-61726

ਦੀਪਾ : ਉਏ ਜੰਟਿਆਂ ਕੀ ਬਣਿਆ ਉਸ ਕੇਸ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਆਇਆ ਸੀ, ਹਰਦਾਸੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਘਰ 'ਚ ਇੱਟਾਂ ਰੋੜੇ ਡਿੱਗਣ ਵਾਲਾ ਆਇਆ ਸੀ।

ਜੇਟਾ : ਉਹ ਕੇਸ ਤਾਂ ਮੈਂ ਏਥੇ ਬੈਠੇ ਨੇ ਹੀ ਹੱਲ ਕਰਤਾ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਇੱਟਾਂ ਰੋੜੇ ਡਿੱਗਣੇ ਬੰਦ ਹੋਗੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਣੀ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਜੀਤਾ : ਆਏ ਏਥੇ ਬੈਠੇ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਹੱਲ ਹੋ ਗਿਆ ਉਹ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ ਅਸੀਂ ਪਹਿਰੇ ਵੀ ਲਾਕੇ ਦੇਖਲੇ, ਬਾਬਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਘਰੇ ਬੁਲਾ ਕੇ ਦੇਖ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਮਸਲਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਉਹ ਤਾਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੀ ਬੜੇ ਸੀ, ਵਿਚਾਰੇ ਜਦੋਂ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਆਏ ਸੀ।

ਜੇਟਾ : ਵੇਖ ਲੈ ਅਸੀਂ ਵੀ ਹੁਣ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਬਾਬੇ ਬਣ ਗਏ ਆਂ। ਇੱਥੋਂ ਬੈਠੇ ਬਣਾਏ ਨੇ ਮਸਲਾ ਹੱਲ ਕਰਤਾ.....

ਦੀਪਾ : ਮਜ਼ਾਕ ਨਾ ਕਰ ਬਾਈ ਦੱਸ ਖਾਂ.....ਤਾਂ ਕੀ ਕੀਤਾ ਤੂੰ ਯਾਰ.....

ਜੇਟਾ : ਅਸਲ 'ਚ ਦੀਪਿਆ ਇਹ ਕੇਸ ਏਥੋਂ ਬੈਠਿਆ ਹੱਲ ਹੋਣ ਪਿੱਛੇ ਮੈਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਦੀ ਪਿਛਲੇ 27 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਅਣਥੱਕ ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ।

ਜੀਤਾ : ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਯਾਰ.....

ਜੇਟਾ : ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਆਪਣਾ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਆਣੇ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਤੱਕ ਤਰਕਸ਼ੀਲਾਂ ਨੇ ਲੱਖਾਂ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਖੂਨ ਦੇ ਛਿੱਟੇ ਪੈਣੇ, ਮਾਸ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਡਿੱਗਣੇ, ਬੰਦ ਪੇਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੱਪੜਿਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗਾਂ ਲੱਗਣੀਆਂ, ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਕਸਰਾਂ-ਮਸਰਾਂ ਅਤੇ ਭੂਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਖੇਡਣਾ, ਦੌਰੇ ਪੈਣੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਅਜਿਹੇ ਮਸਲੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕ ਇਹ ਸਮਝਦੇ ਸਨ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਪਿੱਛੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੀਤਾ ਕਰਾਇਆ, ਭੂਤਾਂ-ਪ੍ਰੇਤਾਂ ਦਾ ਸਾਇਆ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਓਪਰੀ ਸ਼ੈਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਵਰਗੇ ਲੱਖਾਂ ਮਸਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਦੀਪਾ : ਇਹ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੈ ਬਾਈ, ਤੇਰੀ ਇਹ ਗੱਲ ਤਾਂ ਮੰਨਣੀ ਪਉ।

ਜੇਟਾ : ਜਦੋਂ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਭੂਤ-ਪ੍ਰੇਤ ਵਰਗੇ ਲੱਛਣਾਂ ਪਿੱਛੇ ਅਸਲ ਕਾਰਨ ਕੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਰਾਹੀਂ ਦੱਸਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਕੇਸ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਤਰਕਸ਼ੀਲਾਂ ਤੋਂ ਹੱਲ ਨਾ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ।

ਜੀਤਾ : ਇਹ ਵੀ ਸਹੀ ਗੱਲ ਐ ਬਾਈ ਤੁਸੀਂ ਕਦੇ ਵੀ ਨਿਮੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਖਾਧੀ.....

ਜੇਟਾ : ਤਰਕਸ਼ੀਲਾਂ ਦੀ ਇਸੇ ਮਿਹਨਤ ਸਦਕਾ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਾਪਰਨੇ ਨਾ ਮਾਤਰ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ ਸਮਝੋ ਬਈ ਲਗਭਗ ਬੰਦ ਹੀ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਤਰਕਸ਼ੀਲਾਂ ਕੋਲ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

ਦੀਪਾ : ਪਰ ਤੂੰ ਯਾਰ ਇਹ ਤਾਂ ਦੱਸ ਬਈ ਤੂੰ ਹਰਦਾਸੇ

ਵਾਲੇ ਇੱਟਾਂ ਰੋੜੇ ਡਿੱਗਣੇ ਇੱਥੇ ਬੈਠੇ ਨੇ ਹੀ ਕਿਵੇਂ ਬੰਦ ਕਰਤੇ ਮੰਤਰ ਤੰਤਰ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਮਾਰਦੇ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਕਿਹੜੀ ਤਰਕੀਬ ਵਰਤੀ ਸੀ ਤੂੰ ਯਾਰ.....

ਜੇਟਾ : ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹੀ ਸਮਝਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਪਿਛਲੇ 27 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਤਰਕਸ਼ੀਲਾਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੱਛੇ ਕੋਈ ਗੈਬੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਕਿਸੇ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਹੀ ਹੱਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਲੋਕ ਇਹ ਵੀ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਬਿਮਾਰ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਾਰ ਜਾਂ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਦਾ ਨਾਂ ਭਾਵੇਂ ਗੁਪਤ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਪਰ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਉਸ ਦਾ ਪਤਾ ਜ਼ਰੂਰ ਲਗਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਹੈ ਅਜਿਹੇ ਮਸਲੇ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਤਰਕਸ਼ੀਲਾਂ ਦੀ ਤੂਤੀ ਬੋਲਦੀ ਹੈ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਹਰਦਾਸੇ ਵਾਲੇ ਦੁਖੀ ਲੋਕ ਆਏ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਇਹੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜਾ ਕੇ ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਇੱਟਾਂ ਰੋੜੇ ਵੱਜੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਰੋੜੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜ-ਛਾੜ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਬੁਲਾ ਲੈਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਰੋਲਾ ਪਾ ਦੇਣਾ ਹੈ ਕਿ ਤਰਕਸ਼ੀਲਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਆਉਗੀ।

ਜੀਤਾ : ਤੇ ਫੇਰ ਕੀ ਹੋਇਆ? ਫੇਰ ਤੁਸੀਂ ਗਏ ਸੀ?

ਜੇਟਾ : ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨੀ ਪਈ ਹੁਣ ਤਾਂ ਉਹ ਗੱਲ ਹੋ ਗਈ ਮਿੱਤਰਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਚੱਲਦਾ.....ਹੁਣ ਤਾਂ ਬਾਈ ਤਰਕਸ਼ੀਲਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਹੀ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਮਸਲੇ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਆਉਣ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਇੱਟ ਰੋੜਾ ਡਿੱਗਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਰੋੜੇ ਸਿੱਟਣ ਵਾਲਾ ਸੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਹੀ ਡਰ ਗਿਆ।

ਦੀਪਾ : ਕਮਾਲ ਹੋ ਗਈ ਇਹ ਤਾਂ ਯਾਰ.....

ਜੇਟਾ : ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਪਿਛਲੇ 27 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਤਰਕਸ਼ੀਲਾਂ ਦੇ ਚੈਲੰਜ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਗੈਬੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਜਿੱਤ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਚੈਲੰਜ ਕਬੂਲ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਹਾਰ ਕੇ ਗਿਆ ਏਸੇ ਲਈ ਤਾਂ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ, ਟੀ. ਵੀ. ਸਾਰੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਸ਼ਰਤੀਆ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੀਆਂ ਜੋਤਸ਼ੀ, ਨਜ਼ਰ ਯੰਤਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੂੜ ਕਬਾੜ ਵੀ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਰੁਪਏ ਦੇ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਵੀ ਤਰਕਸ਼ੀਲਾਂ ਦੇ ਚੈਲੰਜ ਕਬੂਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਭੱਜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਤਰਕਸ਼ੀਲਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਤੋਂ ਡਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਦੀਪਾ : ਤੇ ਯਾਰ ਤੁਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿਲਾਫ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੇਵਕੂਫ਼ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਜੇਟਾ : ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਕਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਜੇ ਇਹ ਸਾਡਾ ਚੈਲੰਜ ਕਬੂਲ ਕਰਨ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਖਾਸ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ.....

ਜੀਤਾ : ਉਹ ਕਿਉਂ.....

ਜੰਟਾ : ਕਿਉਂਕਿ ਲੋਕ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਭਾਵੇਂ ਆਪਣੀ ਲੁੱਟ ਕਰਾਉਣੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਮੱਥਾ ਰੱਖ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਥੋੜ੍ਹੇ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਹਾਰੇ ਹੋਏ ਬਾਬੇ ਦਾ ਵੀ ਕੰਮ ਦੁਬਾਰਾ ਚੱਲ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਮੇਰੇ ਵਾਲੇ ਬਾਬੇ ਦਾ ਮਾਫੀਨਾਮਾ ਤਰਕਸ਼ੀਲਾਂ ਕੋਲ ਪਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਅੱਜ ਵੀ ਉਥੇ “ਲੋਕ ਤੇ ਨੋਟ” ਸੰਭਾਲਿਆ ਸੰਭਾਲੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ।

ਦੀਪਾ : ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਠੀਕ ਹੈ ਯਾਰ.....

ਜੰਟਾ : ਇਹ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਆਣੇ ਬਣਨ ਸੱਚ ਝੂਠ ਦਾ ਨਿਤਾਰਾ ਕਰਨ, ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਅਜਿਹੇ ਪਾਖੰਡੀ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਭਾਰਤ (ਰਜਿ.) ਦਾ ਇੱਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਇਨਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਦੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਇਨਾਮ ਨਾਂਹ ਜਿੱਤ ਸਕਣ ਉਹਨੀਂ ਦੇਰ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਖੰਡੀਆਂ ਕੋਲ ਜਾਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਣ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਪਾਖੰਡੀ ਮੀਆਂ, ਬਾਬੇ, ਜੋਤਸ਼ੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਗ, ਨਜ਼ਰ ਯੰਤਰ ਆਦਿ ਵਰਗਾ ਕੂੜਾ ਵੇਚਣ ਵਾਲਿਆਂ ਕੋਲ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਦੇ ਇਨਾਮਾਂ ਵਾਲੇ ਚੈਲਿੰਜ ਰੱਖਣ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਿੱਤਣ ਤੇ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ।

ਜੀਤਾ : ਗੱਲ ਤਾਂ ਤੇਰੀ ਠੀਕ ਹੈ ਬਾਈ ਪਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਦੋਂ ਸਮਝ ਆਉਣੀ ਐਂ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਧਰਮੀ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸੁਣਨਾ ਤੇ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਭੇਡ ਚਾਲਾਂ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਆਵਦੇ ਦਿਮਾਗਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵੀ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਣ।

ਜੰਟਾ : ਬਾਈ ਜੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕੁਦਰਤੀ ਖੇਤੀ, ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੰਭਾਲ, ਪਸ਼ੁ ਪੰਛੀਆਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ, ਨਸ਼ਾ ਵਿਰੋਧੀ, ਵਿਗਿਆਨਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਆਦਿ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਜੁੜਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਾਰੂ ਸਾਹਿਤ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਦੀਪਾ : ਪਰ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਜੱਥੇਬੰਦੀਆਂ ਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨਾਲ ਤਾਂ ਮੁੱਠੀ ਭਰ ਲੋਕ ਹੀ ਵਾਹ-ਵਾਸਤਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਬਾਕੀ ਸਭ ਆਮ ਲੋਕ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਟਿੱਚ ਸਮਝਦੇ ਨੇ.....

ਜੰਟਾ : ਜੇ ਟਿੱਚ ਸਮਝਦੇ ਨੇ ਤਾਂ ਇਹਦਾ ਨਤੀਜਾ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ, ਅੱਜ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮਾਜ ਵਿਰੋਧੀ ਅਤੇ ਪਿਛਾਂਹਖਿੱਚੂ ਤਾਕਤਾਂ ਸਾਡੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਿਛਾਂਹਖਿੱਚੂ ਬੁਰਾਈਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਅਰਾਜਕਤਾ ਫੈਲਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੱਥੋਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇਕੱਲੀਆਂ

ਧਾਰਮਿਕ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਕੀ ਸਭ ਵੱਲੋਂ ਅਵੇਸਲੇਪਨ ਦਾ ਹੀ ਨਤੀਜਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਹੀ ਹਰ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਮਾੜਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਪਰ ਦੂਜੇ ਦੇ ਘਰ ਲੱਗੀ ਅੱਗ ਨੂੰ ਬਸੰਤ ਸਮਝਦਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਵਾਂਗ ਆਵਦੀ ਹੀ ਖੁਰਲੀ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦਾ ਰਿਹਾ।

ਜੀਤਾ : ਤੇਰਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਇੱਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰੇਲੂ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਵਧੀਆ ਸਾਹਿਤ ਪੜ੍ਹਕੇ, ਉਸਾਰੂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇਖ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਸੰਸਥਾ ਨਾਲ ਜੁੜ ਕੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਾ ਹਰ ਇੱਕ ਬੰਦਾ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਸਮਝੇ।

ਜੰਟਾ : ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ.....ਪਰ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਗਿਆਨਕ ਤੱਥਾਂ ਵਾਲੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਤੋਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਗਿਆਨ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੀ ਹੈ? ਕਿਵੇਂ ਹੈ? ਅਤੇ ਕੀ, ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਪਰ ਧਰਮ ਦੱਸਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ, ਕਿਵੇਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਸੇ ਲਈ ਭਾਵੇਂ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦੀ ਮੂਲ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਵਿਰੋਧ, ਪਰ ਧਰਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਇਆ ਕਦੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ, ਧਰਮਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਉਤੇ ਯੁੱਗਾਂ-ਯੁੱਗਤਰਾਂ ਤੋਂ ਅਰਬਾਂ-ਖਰਬਾਂ ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਜੀਵ-ਜੰਤੂ, ਮਨੁੱਖ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਪਰ ਨਤੀਜਾ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ। ਧਰਮਾਂ ਦੀਆਂ ਚੰਗੀਆਂ ਮੂਲ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਅਸਰ 1% ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੋ ਆਉ ਹੁਣ ਵਿਗਿਆਨ ਨੂੰ ਪਰਖੀਏ।

ਦੀਪਾ : ਠੀਕ ਹੈ ਭਰਾਵਾ ਤੇਰੀ ਗੱਲ ਯੁੱਗਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਲੋਕ ਬਾਬਿਆਂ-ਬੁਝਿਆਂ ਨੂੰ ਬਥੇਰਾ ਸੁਣਦੇ ਰਹੇ ਨੇ, ਕਥਾਵਾਂ, ਪ੍ਰਵਚਨ ਵੀ ਸੁਣਦੇ ਰਹੇ ਨੇ, ਪਾਠ ਵੀ ਸੁਣਦੇ ਰਹੇ ਨੇ, ਪੂਜਾ ਵੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਨੇ, ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਤੇ ਪੈਸਿਆਂ ਅਤੇ ਸੋਨੇ ਦੇ ਢੇਰ ਵੀ ਲਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਨੇ, ਸਾਡਾ ਮੁਲਕ ਤੇਤੀ ਕਰੋੜ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ, ਗੁਰੂਆਂ-ਪੀਰਾਂ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ ਫਿਰ ਵੀ ਲੋਕ ਮੰਨਦੇ ਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੇਰਾ ਭਾਰਤ ਮਹਾਨ ਏਥੇ 100 'ਚੋਂ 99ਵੇਂ ਬੇਈਮਾਨ।

ਜੰਟਾ : ਤੇ ਦੀਪਿਆ ਇਹ 100 'ਚੋਂ 99ਵੇਂ ਬੇਈਮਾਨ ਵੀ ਤਾਂ ਆਸਤਿਕ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਲੋਕ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਗੱਲ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਆਸਤਿਕ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਲੋਕ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਾਸਤਕ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤਾਂ ਅਜੇ ਵੈਸੇ ਹੀ ਸੌ 'ਚੋਂ ਇੱਕ ਵੀ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਸੋ ਹੁਣ ਵਿਗਿਆਨਕ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅਪਣਾ ਕੇ ਹੀ ਵੇਖ ਲਈਏ ਤਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਧਰਤੀ ਤੇ ਸੁਖਾਵਾਂ ਤੇ ਸਵਰਗ ਜਿਹਾ ਮਾਹੌਲ ਸਿਰਜ ਸਕੀਏ।

ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੱਲ ਨੇ 'ਵਿਗਿਆਨ ਜੋਤ' ਦੇ 100 ਪਾਠਕ ਬਣਾਏ

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ ਦੇ ਰਿਆਸਤੀ ਸ਼ਹਿਰ ਮਾਲੇਰਕੋਟਲਾ ਦੀ ਘੁੱਗ ਵਸੇ ਪਿੰਡ ਆਹਨਖੇੜੀ (ਐਣੋ) ਦੇ ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੱਲ ਨੇ ਸਾਹਿਤਕ ਇਨਕਲਾਬ ਵੱਲ ਕਦਮ ਪੁੱਟਦਿਆਂ ਮੈਗਜ਼ੀਨ 'ਵਿਗਿਆਨ ਜੋਤ' ਨੂੰ ਘਰ ਘਰ ਲਿਜਾਣ ਦਾ ਤਹੱਲੀਆ ਕੀਤਾ ਹੈ। 27-7-1985 ਨੂੰ ਅਧਿਆਪਕ ਦੇਵਰਾਜ ਬੱਲ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਚਰਨਜੀਤ ਕੌਰ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਜਨਮੇ ਤੇਜਿੰਦਰ ਨੇ ਫਖਰ ਨਾਲ ਇਸ ਉੱਦਮ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਸੁਪਨਮਈ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਿਹਾ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਹੀ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਦਿਆਂ ਤੇਜਿੰਦਰ ਨੇ ਮਾਲੇਰਕੋਟਲਾ ਦੇ ਕਾਲਜ ਰੋਡ ਉਪਰ ਆਪਣਾ 'ਸਿੰਘ ਕੰਪਿਊਟਰ' ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਤੇਜਿੰਦਰ ਨੇ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਨੂੰ ਘਰ-ਘਰ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਹੀ ਮੁਹਿੰਮ ਤੇ ਟਿਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ “ਮੈਂ ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਲੋਟ ਹਾਂ ਪਰ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਆਪਣੇ ਕੰਮ 'ਚ ਤੇਜ਼ੀ ਲਿਆ ਕੇ ਇਸ ਸਾਹਿਤਕ ਘਾਟੇ ਦੀ ਜਲਦੀ ਹੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰ ਲਵਾਂਗਾ। ਮਨੁੱਖੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਰੋਲ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਦਿਆਂ ਤੇਜਿੰਦਰ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤਰਕਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦਾ ਰੋਲ ਮਨੁੱਖੀ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਦਾਰਾ 'ਵਿਗਿਆਨ ਜੋਤ' ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੱਲ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਮੂਹ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਉਦਮ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਮੈਡੀਕਲ ਸਾਇੰਸਜ਼

* ਬਚਪਨ ਦੀ ਬਦਸਲੂਕੀ ਅਤੇ ਨਫਰਤ ਨਾਲ ਘੱਟਦੀ ਹੈ ਬੁੱਧੀ

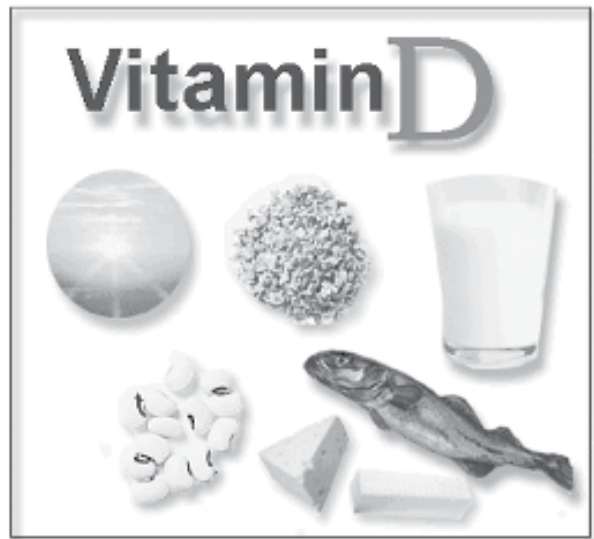
ਬਚਪਨ 'ਚ ਬਦਸਲੂਕੀ ਅਤੇ ਨਫਰਤ ਦਾ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਨਤੀਜਾ ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਉਸਦੇ ਪਿਛਲੇ ਨਤੀਜੇ ਚੰਗੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਭੈੜਾ ਸਲੂਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਨਸਿਕ ਵਿਕਾਸ 'ਚ ਰੁਕਾਵਟ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਵਿਗਿਆਨਕਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਬਚਪਨ 'ਚ ਭੈੜਾ ਸਲੂਕ ਅਤੇ ਤਣਾਅ ਨਾਲ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ ਅਤੇ ਬੁੱਧੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸੀ. ਆਰ. ਐੱਚ. ਨਾਮਕ ਹਾਰਮੋਨ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਵਧਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਜਦੋਂ ਬੱਚੇ ਵੱਡੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਸਮਰੱਥਾ 'ਚ ਸਾਧਾਰਨ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ 'ਚ ਕਮੀ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨਕਾਂ ਨੇ ਚੂਹਿਆਂ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਪਣੇ ਰਿਸਰਚ ਤੋਂ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਿਆ ਹੈ। ਵਿਗਿਆਨਕਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਦੇ ਮੁਖੀ ਡਾ. ਵੀ. ਟੈਲੀ ਬਾਰਮ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਖੋਜ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਤਣਾਅ ਕਾਰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਇਲਾਜ ਦੀ ਨਵੀਂ ਵਿਧੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੋ ਸਕੇਗਾ। ਬਚਪਨ 'ਚ ਤਣਾਅ, ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਅਣਦੇਖੀ ਅਤੇ ਬਦਸਲੂਕੀ ਦੇ ਭਵਿੱਖ 'ਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਭੈੜੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਮਝਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਸ ਖੋਜ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਬਚਪਨ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਤਣਾਅ ਨਾਲ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਬੁੱਧੀ ਸਮਰੱਥਾ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਦਿਮਾਗ ਦੇ ਹਿੱਪੋਕੈਂਪਸ ਨਾਮਕ ਹਿੱਸੇ 'ਚ ਜੁੜੀ ਸਮਰੱਥਾ 'ਚ ਕਮੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਹਿੱਪੋਕੈਂਪਸ ਨਾਮਕ ਇਹ ਹਿੱਸਾ, ਸਿੱਖਣ, ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਯਾਦ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਗਿਆਨਕਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰ ਸਕੇ, ਜੋ ਸੀ. ਆਰ. ਐੱਚ. ਦੇ ਦਿਮਾਗ 'ਤੇ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਬੁਰੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਤਣਾਅ ਰਾਹੀਂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਰੋਗਾਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਦੀ ਕਾਰਗਰ ਵਿਧੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

* ਮਾਂ ਦਾ ਦੁੱਧ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਬੁੱਧੀਮਾਨ

ਜੋ ਮਾਵਾਂ ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਡਾਕਟਰਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਦਬਾਅ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਰਨ ਪਤਨਪਾਨ ਕਰਵਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਇਹ ਸਮਝ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਂ ਦਾ ਦੁੱਧ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਰੀਰਕ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਬੌਧਿਕ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਜੇਕਰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਬੌਧਿਕ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨੀ

ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਜਨਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ੁਰੂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਪਤਨਪਾਨ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਬੱਚੇ ਦੀ ਬੁੱਧੀ ਕਿੰਨੀ ਤੇਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਦਾ ਸਿੱਧ ਸਬੰਧ ਇਸ ਨਾਲ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕਿੰਨੇ ਦਿਨ ਮਾਂ ਦਾ ਦੁੱਧ ਪੀਤਾ ਹੈ। ਨਾਰਵੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਖੋਜਕਾਰਾਂ ਨੇ ਲੱਗਭਗ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਸੌ ਬੱਚਿਆਂ 'ਤੇ ਪਹਿਲੇ 13 ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬੱਚੇ ਵੱਡੇ ਹੋ ਕੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੇਜ਼ ਬੁੱਧੀ ਵਾਲੇ ਬਣਦੇ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਤਿੰਨ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੁੱਧ ਪਿਲਾਇਆ।

ਇਹਨਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਤਿਹਾਈ ਅਜਿਹੇ ਸਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਤਨਪਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ 17 ਫੀਸਦੀ ਅਜਿਹੇ ਸਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬੋਤਲ ਨਾਲ ਦੁੱਧ ਪਿਲਾਉਣ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮਾਂ ਨੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਬੌਧਿਕ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਗਰਭ ਧਾਰਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਜਣੇਪੇ ਤੱਕ ਚਾਹੇ ਕਿੰਨੀ ਹੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤੀ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਹੁਣ ਉਹ ਚਾਹੇ ਅਣਚਾਹੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਦੁੱਧ ਨਹੀਂ ਪਿਲਾਉਂਦੀਆਂ, ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਸਿੱਧਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਮਾਨਸਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਗਤੀ ਪਤਨਪਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਤੋਂ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਪੱਖੋਂ ਹੌਲੀ ਹੋਵੇਗੀ।

* ਇਕ ਗੰਭੀਰ ਸਮੱਸਿਆ ਬਣ ਰਹੀ ਹੈ ਵਿਟਾਮਿਨ ਡੀ ਦੀ ਕਮੀ

ਇਕ ਨਵੀਂ ਖੋਜ 'ਚ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ 'ਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਟਾਮਿਨ 'ਡੀ' ਦੀ ਕਮੀ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਨ। ਇਸ ਖੋਜ 'ਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹਰ ਤਿੰਨ ਚੌਂ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਚ ਵਿਟਾਮਿਨ 'ਡੀ' ਦੀ ਕਮੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਚ ਕਈ ਰੋਗਾਂ ਦੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਵਧ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਖੋਜ 'ਚ 11000 ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਖੋਜ 'ਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸੂਰਜ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਤੋਂ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਵਿਟਾਮਿਨ ਦੀ ਕਮੀ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਔਰਤ ਨੂੰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜਿਹੜੇ

ਲੋਕ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਰੀਰਕ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਵਿਟਾਮਿਨ ਦੀ ਕਮੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਨ। ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਟਾਮਿਨ 'ਡੀ' ਦੀ ਕਮੀ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਫੈਲਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੂਰਜ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ 'ਚ ਇਸ ਵਿਟਾਮਿਨ ਦੇ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੇ ਲੋਕ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਟਾਮਿਨ 'ਡੀ' ਦੀ ਕਮੀ ਨਾਲ ਕਈ ਖਤਰਨਾਕ ਰੋਗ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

*** ਦਿਲ ਦੇ ਰੋਗੀਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਖ਼ਬਰ**

ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਹਰ ਸਾਲ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਲੱਖ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਿਲ ਦੇ ਰੋਗੀ ਆਪਣਾ ਦਿਲ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਦਿਲ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿਚ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖ਼ਤਰੇ ਤੇ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦੇ ਦਿਲ ਟਰਾਂਸਫਰ 'ਤੇ ਖੋਜ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਲਗਾਤਰ ਮਿਹਨਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਯੰਤਰ ਦੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ, ਜਿਸਦੀ ਮੱਦਦ ਨਾਲ ਹਾਰਟ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁਣ ਕਾਫ਼ੀ ਘੱਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਯੰਤਰ ਬਣਾਉਣੀ ਦਿਲ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ। ਵਿਗਿਆਨੀ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਅਜਿਹੇ ਪੰਜ ਦਿਲ ਦੇ ਰੋਗੀਆਂ 'ਤੇ ਕਰਨਗੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਿਲ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ। ਭਾਵ ਦਿਲ ਦੇ ਰੋਗੀ ਦੇ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਖੂਨ ਕੋਸ਼ਿਕਾਵਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਦਿਲ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨਾ ਵੀ ਸੰਭਵ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਪਹਿਲਾਂ ਬਣਾਉਣੀ ਦਿਲ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਆਕਾਰ ਦੀ ਮਸ਼ੀਨ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਯੰਤਰ ਦਾ ਆਕਾਰ ਅੰਗੂਰ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਯੰਤਰ ਟਾਈਟੇਨਿਅਮ ਅਤੇ ਪਾਲੀਯੂਥਰੀਨ ਤੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਜ਼ਰਾ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਏਗਾ। ਇਸ ਯੰਤਰ ਨੂੰ ਸੰਚਾਲਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਭਾਗ ਵਿਚ ਇਕ 'ਰੀਚਾਰਜ ਏਬਲ ਆਇਨ ਬੈਟਰੀ' ਲਗਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ 'ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਖੋਜ ਕਰ ਰਹੇ ਵਿਗਿਆਨੀ ਡਾ. ਵਿਲੀਅਮ ਥਾਮਸ ਬਰਜਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਰਟ ਟਰਾਂਸਫਰ ਨਾਲੋਂ ਇਕ ਯੰਤਰ ਦਾ ਖਰਚ ਕਿਤੇ ਘੱਟ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਵਿਚ ਰੋਗੀ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਇਲਾਜ ਅਤੇ ਦਵਾਈਆਂ ਆਦਿ 'ਤੇ ਰਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਜਦ ਕਿ ਇਸ ਯੰਤਰ ਨਾਲ ਰੋਗੀਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।

*** ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਕੈਂਸਰ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਬਣ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਗਰਭ ਰੋਕੂ ਗੋਲੀਆਂ**

ਇਕ ਨਵੇਂ ਅਧਿਐਨ 'ਚ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

ਹੈ ਕਿ ਗਰਭ ਰੋਕੂ ਗੋਲੀਆਂ ਦਾ ਅਸਰ ਕਾਫ਼ੀ ਖਤਰਨਾਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰ ਰਹੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ 'ਚ ਇਹ ਗੋਲੀਆਂ ਵਰਤਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਗੋਲੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ 'ਚ ਕੈਂਸਰ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਵੱਧ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆਈ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੇ ਹੁਣੇ ਜਿਹੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਇਕ ਪ੍ਰੈਸ ਨੋਟ 'ਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇੰਜੈਕਸ਼ਨ ਜ਼ਰੀਏ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਦਵਾਈ ਤੇ ਗਰਭ ਰੋਕੂ ਗੋਲੀਆਂ ਦਾ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਇਕ ਟੀਮ ਨੇ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ। ਟੀਮ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇੰਜੈਕਸ਼ਨ ਜ਼ਰੀਏ ਲਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹਾਰਮੋਨ ਅਧਾਰਤ ਗਰਭ ਰੋਕੂ ਵੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੈਂਸਰ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਰਭ ਰੋਕੂ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

....ਤੇ ਅੰਤ ਵਿਚ

ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਕੰਪਿਊਟਰ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਜਜ਼ਬਾਤ ਤੇ ਬੋਰੀਅਤ ਨੂੰ ਬੁਝਾਅ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਨੋਟਰੇ ਡੇਮ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਮੈਂਡਿਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਤੇ ਮੈਸਚਸਟੈਟ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਕੰਪਿਊਟਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਜਜ਼ਬਾਤ ਟੋਹੀ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਭਾਵੁਕ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਮਾਯੂਸੀ ਤੇ ਬੋਰੀਅਤ ਦਾ ਵੀ ਹੁੰਗਾਰਾ ਭਰਦਾ ਹੈ। ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਵੀਂ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਇਨਸਾਨੀ ਸਿੱਖਿਅਕ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਨਾ ਕੇਵਲ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਬੋਹਿਸਾਬ ਮੌਕੇ ਮਿਲਣਗੇ ਸਗੋਂ ਇਹ ਇਨਸਾਨੀ ਕੰਪਿਊਟਰ ਅੰਤਰ ਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਵੀ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓਂ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਤ ਕਰੇਗੀ।

ਆਟੋ ਟਿਊਟਰ ਅਤੇ ਅਫੈਕਟਿਵ ਆਟੋ ਟਿਊਟਰ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪੜਤਾਲੀਆਂ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਾ ਨਿਰਖ ਪਰਖ ਕਰਕੇ, ਗਲਤ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦਰੁਸਤ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਗਿਆਨ ਦੇ ਪੱਧਰ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਹਾਵ-ਭਾਵ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਦੀ ਮਾਯੂਸੀ ਅਤੇ ਬੋਰੀਅਤ ਆਦਿ ਦਾ ਵੀ ਪਤਾ ਲਗਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਢਾਲ ਕੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਢਾਹੂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਉਭਰਨ 'ਚ ਮੱਦਦ ਕਰੇਗਾ।

- ਸੁਖਮੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੂਰ

ਪਤਾ : ਪਿੰਡ ਤੇ ਡਾਕ : ਖੋਸਾ ਪਾਂਡੋ, (ਮੋਗਾ)

